БУТУН ДУНЁ ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

ЎЗБЕКИСТОН КП ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ ВА ШАҲАР КОМИТЕТЛАРИ, МЕҲНАТКАШЛАР ДЕПУТАТЛАРИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ ҲАМДА ШАҲАР СОВЕТЛАРИНИНГ ОРГАНИ

13 йил чиқиши
№ 45 (3273).
4 март ЖУМА 1966 йил
Баҳоси 3 тийин

Кеча Тошкентда Ўзбекистон Коммунистик партиясининг XVII съезди очилди.

Съезд бугун ўз ишини давом эттиради.

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИНИНГ XVII СЪЕЗДИ

3 мартда Тошкентда Ўзбекистон Коммунистик партиясининг XVII съезди ўз ишини бошлади.

Съезд делегатлари — Ўзбекистон коммунистларининг уч юз мингдан кўпроқ армияси сайлаб юборган вакиллар жуда катта воқеа арафасида тўпландилар. КПСС XXIII съезди бошланишига саноқли кунлар қолди. Ҳозирнинг ўзидаёқ унинг нафаси совет кишиларининг бутун ҳаётини иситиб турибди.

Ўзбекистон Компартиясининг бундан олдинги съездидан бери орада тўрт ярим йил вақт ўтди. Шу давр ичида ўз аҳамияти жиҳатидан бир неча ўн йил ичида қилинган ишга тенг катта ижодий ишлар бажарилди. Бу давр жонажон Коммунистик партия XXII съездининг тарихий қарорларини муваффақиятли бажариш байроғи остида ўтди. Пахтачиликни ва Ўзбекистон халқ хўжалигининг бошқа ҳамма тармоқларини, унинг социалистик маданиятини янги чўққиларга кўтарган етти йиллик ҳамма жойда ўзининг зафарли қадамлари билан ёрқин из қолдирди. Республикамизнинг ўсиш поғоналари ҳар биримизни қувонтиради. Ленинча буюк дўстлик билан жипслашган Ўзбекистон меҳнаткашлари Ватанимизнинг барча қардош халқлари билан қўлни қўлга бериб шу поғоналарни босиб ўтдилар.

... Эрталаб соат 9. Санъат саройининг жуда катта зали одамлар билан лиқ тўлган. Бу ерда қаҳрамонона ишларни бажариб келган азаматлар, бутун Ўзбекистоннинг съезд олди вахтасида қилинаётган катта шонли ишларнинг ташаббускори бўлган кишилар ўтирибди.

Съездни Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари Ш. Р. Рашидов очади.

Ўзбекистон Компартиясининг XVI съездидан кейинги вақт ичида республика партия ташкилоти бир қанча таниқли ходимлар, Ўзбекистон Компартияси раҳбар органларининг аъзолари — уч марта Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Ҳамроқул Турсунқулов, Ленин мукофоти лауреати Ҳабиб Абдуллаев, Социалистик Меҳнат Қаҳрамонлари Меликўзи Умрзоқов, Ғанишер Юнусов, шунингдек Хидирали Эргашев, М. И. Кичанов, Г. Ф. Наймушин, Н. Ёқубов, У. Иброҳимов, Л. З. Сливкин, Т. Ҳасановлардан жудо бўлди. Делегатлар уларнинг хотирасини бир дақиқа сукут қилиб ҳурматладилар.

Тошкент, Сирдарё, Сурхондарё область партия ташкилотлари делегацияларининг топшириғи билан Тошкент область партия комитетининг биринчи секретари М. Абдураззоқов Ўзбекистон Коммунистик партияси XVII съездининг президиумини сайлаш тўғрисида таклиф киритади.

СЪЕЗД ПРЕЗИДИУМИ:

Абдалин А. С.	Эрматов Х.	Муртазоев Қ. М.	Тадулевич Р. Т.
Абдуллаева Р.	Исҳоқов К.	Мусахонов М. М.	Тасанбоев Е. Т.
Абдураззоқов М.	Қодиров А. М.	Насриддинова Ё. С.	Темиров Ҳ.
Айтмуратов Е.	Камолов Қ.	Нишонов Р. Н.	Тешабоева Т. М.
Анисимкин И. Г.	Каримов К. К.	Ниёзов С.	Тюпко В. А.
Асомов С.	Қаюмов П.	Ниёзова Ф.	Умаров А.
Асомов Х.	Кенжаев К.	Нуъмонов К. (Яшин)	Усмонов С. Н.
Бозоров Н. Б.	Ким Пен-Хва	Нурумбетов К.	Усмонхўжаев Б.
Воспитанникова Н. Е.	Кортунов А. К.	Пивкина А. М.	Ҳайдаров А.
Габриельянц Г. А.	Қурбонов Р.	Поспелов К. С.	Ҳамроева С.
Демин Н. С.	Латипов Т.	Расулов С. Р.	Худойберганов М.
Жалолов М.	Ломоносов В. Г.	Раҳимов Б.	Худойбердиев Н. Ж.
Жалилов И.	Ляшченко Н. Г.	Рашидов Ш. Р.	Ҳусанова К.
Дўсова О.	Марцинюк И. В.	Содиқов О.	Хўжаев А. А.
Дудалов Р.	Маткаримов М.	Саримсоқов У.	Хўжаев А. Р.
Ешимбетов Д.	Матчонов Н. М.	Саркисов А. А.	Шайхов Э. Т.
Зоидов М. А.	Маҳмудов Н.	Сизов П. К.	Шамсиддинов Ф.
Зиёдуллаев С. К.	Милиев А.	Стукалин Б. И.	Юсупов У. Ю.
Иброҳимов М. И.	Муродов Н. М.		Яковлев В. Е.

Хоразм область партия комитетининг биринчи секретари Б. Раҳимовга сўз берилади. Унинг таклифига биноан, делегатлар Совет Иттифоқи Коммунистик партияси ленинчи Марказий Комитети Президиумини узоқ давом этган гулдурос қарсаклар остида съезд фахрий президиумига сайлайдилар.

Андижон, Фарғона область партия ташкилотлари делегациялари номидан Андижон область партия комитетининг биринчи секретари А. Ҳ. Ҳайдаров съезд Секретариатини сайлаш тўғрисида таклиф киритади.

СЪЕЗД СЕКРЕТАРИАТИ:

Абдураззоқова Д. А.	Есенбоев З. И.	Ожраев Д.	Тўхтаева И.
Азизов Э. А.	Қамбаров Т.	Рамазонов М. Р.	Усачев Д. Д.
Отабеков Ю.	Кузьмин В. П.	Раҳимбобоева З. Р.	Ҳасанова М.
Аҳмадалиева Ш. С.	Матрасулов Х.	Соатов Т.	Чекин П. О.
Битюков А. И.	Ниёзов Ш.	Сапожникова А. М.	

Съезднинг редакцион комиссияси сайланади. Қорақалпоғистон область партия комитетининг биринчи секретари Қ. Камолов сўз олиб, Қорақалпоғистон ва Хоразм область партия ташкилотларининг делегациялари номидан редакцион комиссиянинг состави тўғрисида таклиф киритади.

СЪЕЗДНИНГ РЕДАКЦИОН КОМИССИЯСИ:

Акимова Т. И.	Иброҳимов У. Ё.	Раҳмонқулов М. М.	Сафаров Р. А.
Орипов Д.	Ивахненко А. Д.	Раҳмонов К.	Соколов П. И.
Боймуродов А.	Қориев М.	Ризаев Х.	Турсунова Х.
Бродова А. И.	Нажимов Ғ. Н.	Ризаев К.	Ҳасанова М.
Гаврилов А. Ф.	Пономарев А. С.		Шалигин А. И.

Самарқанд, Бухоро ва Қашқадарё область партия ташкилотлари делегацияларининг топшириғига биноан Самарқанд область партия комитетининг биринчи секретари С. Н. Усмонов сўз олиб, съезднинг мандат комиссиясини сайлаш тўғрисида таклиф киритади.

СЪЕЗДНИНГ МАНДАТ КОМИССИЯСИ:

Алимов Ш.	Кравченко А. К.	Муҳитдинов М.	Сеитмуратов К.
Орзиқулов Ҳ.	Красников Б. А.	Орлов Г. М.	Титков И. К.
Блинкова В. И.	Ладушкин И. И.	Рассохин В. А.	Туробова Ш.
Доленко В. К.	Лебедова И. Г.	Рўзибоев Т.	Чудная А. И.
Завьялов А. З.	Лунев М. Е.	Содиқова В. С.	Шарипов Т.
Илюхин А. М.	Мусахонова Х. Р.	Соқиев О.	Юртаев В. А.
Ишамқулов Р.	Муҳаммадиев И.		Яковлев И. Ф.

СЪЕЗД КУН ТАРТИБИ БИР ОВОЗДАН ТАСДИҚЛАНАДИ

Съезднинг кун тартиби

1. Ўзбекистон Коммунистик партияси Марказий Комитетининг ҳисоботи — докладчи Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг Биринчи секретари ўртоқ Ш. Р. Рашидов.

2. Ўзбекистон Компартияси Ревизия комиссиясининг ҳисоботи — докладчи Ревизия комиссиясининг раиси ўртоқ К. Каримов.

3. СССР халқ хўжалигини ривожлантиришнинг 1966 — 1970 йилларга мўлжалланган беш йиллик плани юзасидан КПСС XXIII съезди Директивалари лойиҳаси тўғрисида — докладчи Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг Раиси ўртоқ Р. Қурбонов.

4. Ўзбекистон Компартиясининг раҳбар органларини — Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетини ва Ўзбекистон Компартияси Ревизия комиссиясини сайлаш.

Съезд ўз ишининг регламентини тасдиқлайди.

Раислик қилувчи — Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг иккинчи секретари **В. Г. Ломоносов** Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг ҳисобот докладини қилиш учун Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари **Ш. Р. Рашидовга** сўз беради.

Тожикистон Компартиясининг шу кунларда давом этаётган XVI съездига, Грузия Компартиясининг XXIII съездига, Латвия Компартиясининг XX съездига, Москва шаҳар XVIII партия конференциясига, Ленинград область XIX партия конференциясига, Белоруссия Компартиясининг XXVI съездига Қирғизистон Компартиясининг XIV съездига, Арманистон Компартиясининг XXIV съездига, Литва Компартиясининг XV съездига табрик телеграммалари юборишга қарор қилинди.

Шундан кейин, раислик қилувчи — Ўзбекистон ССР Олий Советининг Президиумининг Раиси **Ё. С. Насриддинова** Ўзбекистон Компартияси ревизия комиссиясининг докладини қилиш учун шу комиссиянинг раиси **К. Каримовга** сўз беради.

Докладлар юзасидан музокаралар бошланди. Музокараларда Тошкент шаҳар партия комитетининг биринчи секретари **С. Р. Расулов**, Андижон область партия комитетининг биринчи секретари **А. Ҳайдаров**, Урта Осиё темир йўли бошқармасининг бошлиғи **А. Қодиров**, Тошкент область партия комитетининг биринчи секретари **М. Абдураззоқов**, Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг президенти **О. Содиқов** ўртоқлар қатнашдилар.

Съезд Мандат комиссиясининг докладини тинглади ва тасдиклади. Бу докладни шу комиссиянинг раиси **Г. М. Орлов** қилди.

Республика Министрлар Советининг Раиси **Р. Қурбонов** раислигида ўтган кечки мажлисда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети ва Ревизия комиссиясининг докладларини муҳокама қилиш давом этди. Музокараларда Қорақалпоғистон область партия комитетининг биринчи секретари **К. Камолов**, Бухоро область партия комитетининг биринчи секретари **Қ. Муртазоев**, Урганчдаги мактаб-интернат директори **М. Ёқубова**, Ўзбекистон ССР қурилиш министри **С. И. Иброҳимов**, Самарқанд область партия комитетининг биринчи секретари **С. Н. Усмонов**, Ўзбекистон ЛКСМ Марказий Комитетининг биринчи секретари **Р. Х. Абдуллаева**, Фарғона область партия комитетининг биринчи секретари **Ф. Ш. Шамсиддинов**, Денов район партия комитетининг биринчи секретари **Э. Мавлонов** сўзладилар.

Танаффусдан кейин раислик қилувчи Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг Раисининг биринчи ўринбосари **М. М. Мусахонов** Туркистон Ҳарбий округи қўшинларининг қўмондони, генерал-полковник **Н. Г. Ляшченкога** сўз беради. Шундан сўнг Андижон областидаги Ильич номли колхоз комплекс механизациялашган пахтачилик бригадасининг бошлиғи **М. Дадажонов**, Хоразм область партия комитетининг биринчи секретари **Б. Раҳимов**, Тошкент тўқимачилик комбинати партия комитетининг секретари **А. М. Пивкина**, Сирдарё область Киров район партия комитетининг биринчи секретари **К. Исҳоқов**, Ўзбекистон ССР қишлоқ хўжалик министри **Н. Ж. Худойбердиев** ўртоқлар сўзга чиқдилар.

Съезд номига кўплаб телеграммалар—саноат корхоналари, транспорт, алоқа, колхоз ва совхоз, илмий муассасаларнинг коллективларидан, республикадаги район ва шаҳарлардан КПСС XXIII съезди ва Ўзбекистон Компартиясининг XVII съездини муносиб кутиб олиш учун авж олиб кетган мусобақада эришилган меҳнат зафарлари тўғрисида рапортлар келди. Съезд номига иттифоқдош республикалар Компартияларининг съездларидан ҳам табрик телеграммалари келди.

Кечқурунги мажлисда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг ҳисобот доклади юзасидан резолюция ишлаб чиқувчи комиссия сайланди.

Съезд ўз ишини давом эттиради.

(ЎзТАГ).

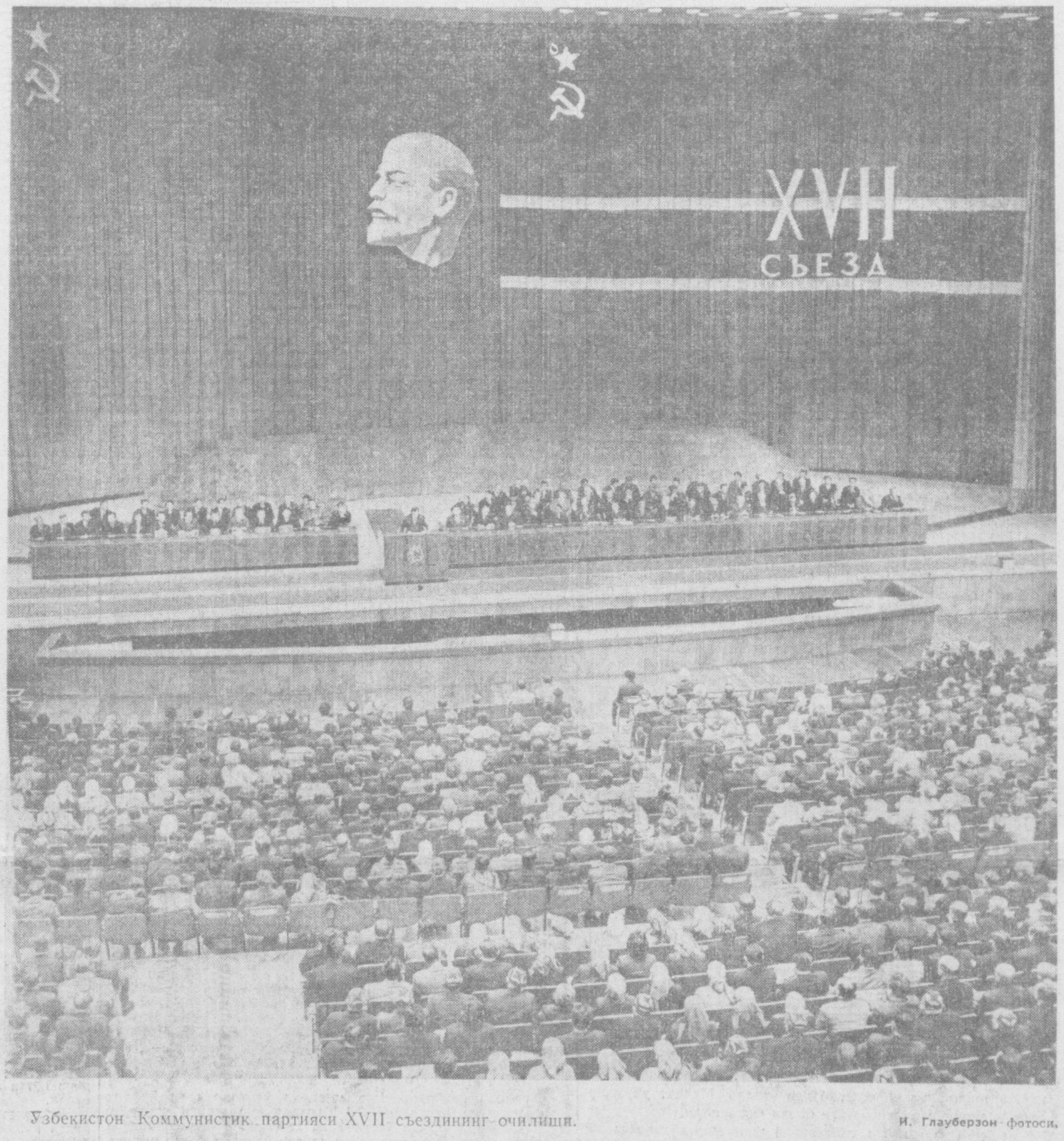

Ўзбекистон Коммунистик партияси XVII съездининг очилиши.

И. Глауберзон фотоси.

Қардош республика Компартиялари съездларида

МИНСК, 3 март. (ТАСС). Бугун Белоруссия Коммунистик партиясининг XXVI съезди очилди.

Белоруссия Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари П. М. Машеров Марказий Комитетнинг ҳисобот докладини қилди.

Съезд, шунингдек СССР халқ хўжалигини ривожлантиришнинг 1966—1970 йилларга мўлжалланган беш йиллик плани юзасидан КПСС XXIII съезди Директиваларининг лойиҳасини ҳам муҳокама қилади.

* * *

ВИЛЬНЮС, 3 март. (ТАСС). Бугун Вильнюсда Литва Компартиясининг XV съезди очилди. Республика коммунистларининг деярли юз минг кишилик армияси вакиллари Литва Компартияси Марказий Комитетининг ҳисоботини ҳамда СССР халқ хўжалигини ривожлантиришнинг 1966—1970 йилларга мўлжалланган беш йиллик плани юзасидан КПСС XXIII съезди Директиваларининг лойиҳаси тўғрисидаги докладни муҳокама қиладилар.

Литва Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари А. Ю. Снечкус съездга Марказий Комитетнинг ҳисобот докладини қилди.

ТОШКЕНТДА МЕТРО ҚУРИЛАДИ

Тошкентда метрополитен қуриш тўғрисида қарор қабул қилинди. Бу қанақа бўлади? Қуриладиган метронинг техникавий-иқтисодий жиҳатдан асосланган лойиҳасини «Ташгипрогор» институтида ЎзТАГ мухбири Е. Ефимовга тушунтириб, бундай дейишди:

Тошкент метрополитени биринчи навбатининг трассаси қайси кўчалардан ўтишини унинг 10 станциясига қўйилган номлар айтиб турибди: Метронинг Чилонзорнинг янги марказида Фарҳод станцияси, Муқимий кўчасини Дружба проспекти кесиб ўтган жойда Муқимий станцияси, Ленин комсомоли номидаги парк ёнида Комсомол станцияси, пойтахт Марказий стадиони олдида Пахтакор станцияси, Карл Маркс билан Самарқанд кўчаси туташган жойда Самарқанд станцияси, Революция скверн яқинида Пушкин станцияси, Якуб Колас кўчаси Пушкин кўчасини кесиб ўтган жойда Якуб Колас станцияси, Салор станцияси районида Темир йўл станцияси, консерва заводи ёнида Луначарский станцияси, Академия шаҳарчаси зонасида Академическая станцияси бўлади. 15,4 километр узунликдаги бу йўлни метро поездлари ҳар бир станцияда тўхтаб соатига 90 километргача тезлик билан юриб, 20-22 минутда босиб ўтади.

Тошкент метроси ҳам кенгая беради. Иккинчи-учинчи навбатдаги метро йўллари қаердан ўтказилиши ҳам ҳозир мўлжаллаб қуйилди. Метрополитен линияларидан бири Олий мактаб шаҳарчасидан «Эски шаҳар» ва Тошкент маркази орқали ўтиб, вокзал ёни билан Қуйлиққа боради. Иккинчиси Шимолий саноат зонасидан бошланиб, Марказ орқали Тўқимачилик комбинатига боради. Шу уч трасса Ленин майдони яқинида бир-бирини кесиб ўтади.

Энди метронинг биринчи навбати ҳақидаги гапимизни яна давом эттирайлик. Ҳозир бир неча институт унинг лойиҳаси устида иш олиб бормоқда. Ўзбекистон Давлат инженерлик-техника қидиpув институти, «Ташгипротранс», «Ташгипрогор» институтлари «Метрогипротранс» билан бирга бўлажак метронинг қиёфасини, унинг хусусиятларини белгиламоқдалар.

Метрополитен линиялари конкрет шароитга қараб ер остидан, ер устидан ва бақувват колонналарга ўрнатилган ҳаво йўли орқали ўтказилади. Лекин унинг тоннелларини ҳам жуда чуқур қилишга тўғри келмайди. Бу тоннелларни экскаваторлар қазиб беради. Тоннелнинг темир-бетон қуббалари тепасида эса одатдаги йўллар ўтаверади. Метро йўлини шароитга қараб ер остидан ва ер устидан мана шу усулда ўтказиш махсус машиналар ёрдамида қазиладиган чуқур тоннеллар қуришга қараганда 2-3 баравар арзонга тушади. Метро йўлларини, пойдеворларини, устунларини, балкаларини, шифларини қуришда йиғма темир-бетондан кенг фойдаланилади.

Тошкент метросининг участкаларини архитекторлар ҳозир қоғозга чизиб қўйдилар.

... Мана пойтахтнинг энг кенг магистралларидан бири бўлган Дружба проспекти. Бу проспект Чилонзордан бошланади. Бу ерда метро трассаси ер юзасидан ўтказилади. Тўрт вагонли поездлар ғизиллаб ўтадиган линиянинг икки томони дарахтзорлар ва бетон тўсиқлар билан ўраб қўйилади.

Бу ерда кўчанинг бир томонидан иккинчи томонига ўтиш учун тоннеллар қуриш кўзда тутилади. Биз лойиҳада Дружба проспектидаги станцияни ҳам кўриб турибмиз. Бу станция енгил ва юпқа бетон плиталардан чиройли қилиб қурилган шийпонга ўхшайди.

... «Пахтакор» станцияси ер остидаги жуда катта кристалга ўхшайди. Стадион билан Санъат саройи яқинида эстакадага кўтарилган ойнабандлик бинога кўзингиз тушади. Бу бинодан спорт комплексини, унинг атрофидаги архитектура манзарасини яққол кўрасиз. Бу станция Москва метросининг Лужникидаги станциясини эслатади.

Метро иншоотларини қуришда хромланган металл, рангдор цемент ва бетон, Ғозғон мармари, Паркент граннти, Самарқанддаги мадрасаларга безак берган ранг-баранг сопол ганч керамикасидан кенг фойдаланилади. Булар Тошкент метросига миллий ва замонавий хусн беради.

1970 йилда метро битказилиб, тошкентликларга тортиқ қилинади.

КПСС МОСКВА ШАҲАР ТАШКИЛОТИНИНГ XVIII КОНФЕРЕНЦИЯСИ

МОСКВА, 3 март. (ТАСС). Бугун Союзлар уйининг Колонна залида КПСС Москва шаҳар ташкилотининг XVIII конференцияси очилди.

КПСС Москва шаҳар комитетининг биринчи секретари Н. Г. Егоричев Москва шаҳар партия комитетининг ҳисобот докладини қилди.

Конференцияда Л. И. Брежнев, Г. И. Воронов, А. П. Кириленко, А. Н. Косигин, К. Т. Мазуров, А. И. Микоян, Н. В. Подгорний, Д. С. Полянский, М. А. Суслов, Н. М. Шверник, А. Н. Шелепин, В. В. Гришин, П. Н. Демичев, Д. Ф. Устинов, Ю. В. Андропов, И. В. Капитонов, Ф. Д. Кулаков, Б. Н. Пономарев, А. П. Рудаков ўртоқлар қатнашмоқдалар.

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИНИНГ ҲИСОБОТИ

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари ўртоқ Ш. Р. РАШИДОВ доклади

Ўртоқлар!

Ўзбекистон Коммунистик партиясининг ўн еттинчи съезди совет халқи бениҳоя буюк ишлар қилаётган ажойиб бир вақтда тўпланди. Бепоён Ватанимизнинг ҳамма жойида янги турмуш қурувчиларнинг илҳомбахш меҳнати жўш уриб турибди. Совет мамлакатининг қаҳрамон ишчилар синфи, шонли колхозчи деҳқонлари ва халқ интеллигенцияси ўз жонажон партиясининг раҳбарлигида XXII съезднинг тарихий қарорларини ва КПСС Программасининг улуғвор режаларини амалга ошира бориб, тобора янги-янги ғалабаларни қўлга киритмоқдалар.

Коммунизмнинг моддий-техника базасини яратишда муҳим босқич бўлган етти йиллик яқиндагина тугалланди.

Саноатдаги асосий ишлаб чиқариш фондлари етти йил ичида қарийб икки баравар кўпайди. СССР территориясида ўзининг ишлаб чиқариш ҳажми жиҳатидан 1958 йилдаги Совет Иттифоқига қарийб тенг келадиган, аслини олганда, яна бир буюк индустриал давлат вужудга келди, деса бўлади. Социалистик қишлоқ хўжалиги тез суръатлар билан дадил юксалиб бормоқда. Фан ва маданият янада равнақ топди. Яқинда жаҳон совет фани ва техникаси эришган янги зафарнинг шоҳиди бўлди: 1966 йил 3 февралда «Луна-9» автоматик станцияси тарихда биринчи бўлиб Ойга оҳиста қўнди. 1 мартда эса яна бир совет автоматик станцияси Венера планетасига етди ва Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи герби бўлган вимпелни Венера сатҳига етказди.

Совет Иттифоқининг буюк ғалабаларида умумхалқ яратувчилик ишининг чиндан ҳам битмас-туганмас ғайрати яққол гавдаланаётганлигини очиқ кўриб турибмиз. Бу ғайратни эса шонли ленинчи партия ҳаракатга келтирди, юксак мақсад сари йўллади.

Субъективизм ва волюнтаризм тўсиқларини тараққиётимиз йўлидан олиб ташлаган КПСС Марказий Комитетининг 1964 йил октябрь Пленуми қарорларини бутун халқ якдиллик билан маъқуллади. Партия Марказий Комитетининг 1965 йилда бўлиб ўтган март ва сентябрь Пленумлари социалистик экономикани чинакам илмий изга солиб юборди, унинг олға томон жадал ҳаракат қилиши учун қудратли стимуллар берди.

Кейинги йилларда халқаро майдонда катта-катта воқеалар бўлиб ўтди. Социалистик мамлакатларнинг қудрати ошди ва халқаро позицияси мустаҳкамланди, империализмга қарши курашда Осиё, Африка ва Латин Америкаси халқлари билан социалистик мамлакатларнинг бирлиги мустаҳкамланди. Халқаро коммунистик ва ишчилар ҳаракатининг кучи кўпайиб бормоқда. Партиямиз марксизм-ленинизм принциплари асосида бу ҳаракатни жипслаштирмоқ ва унинг сафларини мустаҳкамламоқ учун қўлидан келган ҳамма чораларни кўрмоқда

Коммунистик партия ва Совет ҳукумати тинчликсевар ташқи сиёсатни изчиллик билан ўтказиб келмоқдалар. Лекин биз империалистларнинг макрли кирдикорларини бир дақиқа бўлса ҳам унутаётганимиз йўқ. Партия мамлакатнинг мудофаа қудратини мустаҳкамламоқ учун ҳамма чораларни кўрмоқда. Шуҳрат қозонган Совет Қуролли Кучлари ҳар қандай агрессорга қақшатқич зарба бермоқ учун зарур бўлган ҳамма нарсаларга эга.

Мамлакатимиз КПСС XXIII съезди арафасида турибди. Бу съезд коммунизмга олиб борувчи йўлда катта босқич бўлади. У, СССР халқ хўжалигини ривожлантиришнинг 1966—1970 йилларга мўлжалланган беш йиллик планига доир Директиваларни қабул қилади. Директиваларнинг яқинда эълон қилинган лойиҳаси халқнинг туб манфаатларини ифодалаб берди, бу лойиҳани барча совет кишилари якдиллик билан маъқуллаб, қизғин қувватладилар.

Партия ғоявий ва ташкилий жиҳатдан тағин ҳам кўпроқ мустаҳкамланган, тарихий тажриба билан бойиган ҳолда ўз съезди сари бормоқда. Партиянинг омма билан алоқаси кенгайди ва ривожланди.

Ўзбекистон меҳнаткашлари партия билан, барча совет халқлари билан бир сафда туриб, партиямиз XXIII съезди сари бормоқдалар. Улар коммунистик мўл-кўлчиликнинг умумхалқ дастурхонига қўшаётган ўз ҳиссаларини йил сайин кўпайтирмоқдалар.

Ўзбекистон Коммунистик партиясининг XVI съездидан бери орада тўрт ярим йил вақт ўтди. Шу давр ичида бутун экономикамиз ниҳоят даражада юксалди, фан ва маданият янада ривож топди. Республика етти йилликни шараф билан тугаллади, саноат ва қишлоқ хўжалиги ишлаб чиқаришининг барча асосий тармоқларида давлат планларини тўла ва ошириб бажарди. Ўзбекистон Компартиясининг XVI съезди қўйган энг муҳим вазифалар муваффақиятли ҳал қилинди.

Бизнинг муваффақиятларимиз — Ўзбекистон меҳнаткашлари сарфлаган қаҳрамонона куч ва ғайратнинг самарасидир. Бу муваффақиятлар КПСС Марказий Комитети ва СССР ҳукумати бераётган жуда катта ёрдамнинг, республика партия ташкилоти олиб борган зўр ташкилотчилик ишлари ва сиёсий ишларнинг натижасидир.

Ўзбекистон меҳнаткашлари меҳнатига берилган юксак баҳо уларни ниҳоят даражада қувонтирмоқда ва янги зафарларга руҳлантирмоқда. Ҳисобот даври ичида республика халқ хўжалиги илғорларидан 30 минг киши Совет Иттифоқи орденлари ва медаллари билан мукофотланди, улар орасида энг юксак намуналар кўрсатган 57 киши эса Социалистик Меҳнат Қаҳрамони унвонига сазовор бўлди.

Ўзбекистон ССР ва Ўзбекистон Компартиясининг 40 йиллиги унутилмас воқеа бўлди. Юбилейнинг байрам қилиниши республиканинг юксак даражада ўсган яратувчилик кучларини, совет халқлари яхлит бирлигини ва бузилмас қардошларча дўстлигини кўрсатувчи ёрқин намойишга айланди.

Кейинги йиллар мобайнида коммунизмнинг моддий-техника базасини яратишдагина эмас, шу билан бирга Совет Иттифоқининг чет мамлакатлар билан иқтисодий ва маданий алоқаларини кенгайтиришда ҳам Ўзбекистоннинг роли ошиб борди. Ҳозирги кунда республикамиз ўзининг саноат ва қишлоқ хўжалик маҳсулотини 71 мамлакатга экспорт қилмоқда ва жаҳондаги 91 мамлакат билан маданий алоқалар қилиб турибди. Ўзбекистон мутахассисларидан 600 га яқин киши ривожланаётган ёш давлатларга илмий ва техникавий ёрдам кўрсатмоқда, республика олий ўқув юртларида эса Осиё ва Африканинг кўпгина мамлакатларидан келган ёшлар ўқитилмоқда. Республикамизга ҳар йил минг-минглаб ажнабийлар келиб-кетмоқда, улар бизнинг мамлакатимизда Совет ҳокимияти йилларида вужудга келган туб социал-иқтисодий ва маданий ўзгаришларни кўриб ҳайратда қолмоқдалар.

Ўзбекистон пойтахти Тошкент жаҳон миқёсида тинчлик ва халқлар дўстлигининг рамзи бўлиб қолганлиги билан халқимиз ҳақли равишда фахрланади. Осиё ва Африка мамлакатлари ёзувчиларининг 1958 йилдаги бирдамлик конференцияси вақтидаёқ вужудга келган «Тошкент руҳи» яқинда бўлиб ўтган ва тарихий Тошкент Декларациясининг имзоланиши билан тугалланган Ҳиндистон — Покистон сулҳ музокаралари даврида янги жозибадор куч касб қилди. Ҳамма қитъалардаги миллион-миллион одамлар «Тошкент руҳи» деган сўзларни Совет Иттифоқига ҳурмат ва ташаккур билдириб тилга олмоқдалар.

Мана шуларнинг ҳаммаси марксизм-ленинизм ғолиб идеяларининг тантанаси эканлигини, партиямиз ленинча миллий сиёсатининг, социалистик тузум ҳаётбахш кучларининг тантанаси эканлигини кўрсатади. **(Қарсаклар).**

Ўзбекистон Коммунистик партияси ва унинг Марказий Комитетининг ҳисобот давридаги фаолиятини, экономика ва маданиятимиз ривожланиб борганлигини съездга гапириб беришга ҳамда республика партия ташкилотининг энг муҳим вазифаларига тўхталиб ўтишга рухсат этгайсиз.

I. СОЦИАЛИСТИК ИНДУСТРИЯНИНГ ҚУДРАТЛИ ОДИМИ

Ўртоқлар!

Социалистик индустрия экономикамизнинг негизи бўлиб келди ва шундай бўлиб қолади. Ҳисобот даврида у барқ уриб ривожланди. Республикада ҳар олти кунда битта янги саноат корхонаси ёки катта цех ишга тушаверди.

Умуман Ўзбекистонда саноат ишлаб чиқаришининг ҳажми тўрт йил ичида 40 процент кўпайди. Электроэнергетика, химия, машинасозлик, рангли металлургия, яъни бутун халқ хўжалигида техника тараққиётини таъминловчи энг муҳим тармоқлар, айниқса тез суръатлар билан ривожланиб борди. Пўлат, прокат, қишлоқ хўжалик машиналари, дизеллар, куч трансформаторлари, центробеж насослар, компрессорлар ва саноат маҳсулотининг бошқа кўпгина турларини ишлаб чиқариш топшириқлари ошириб адо этилди. Меҳнат унумдорлигини ошириш плани ортиғи билан бажарилди.

Республика саноати техникавий жиҳатдан тўхтовсиз такомиллашиб борганлиги унинг ривожланишидаги характерли белги бўлди. Ҳисобот даври ичида янги техникага ва илғор технологияга доир 1.100 дан кўпроқ катта тадбирлар амалга оширилди, 12 мингтадан кўпроқ ускуна модернизация қилинди. 180 га яқин автомат ва ярим автомат линиялар, 900 та махсус ва автомат станоклар ишга туширилди.

Эндиликда Ўзбекистон индустриясидаги техника шу даражага кўтарилдики, бу нарса электр вакуум чала ўтказгич, электрон ва радиотехника асбобларини, турли мураккаб машиналар, станоклар ва механизмларни ишлаб чиқаришни ўзлаштиришга имкон берди.

Бутун мамлакат билан бирга Ўзбекистон улуғ Ленининг ёппасига **электрлаштириш** тўғрисидаги идеяларини амалга ошириш учун курашнинг ҳал қилувчи палласига қадам қўйди. Республика электр станцияларининг қуввати тўрт йил ичида 1 миллион 266 минг киловатт кўпайди. Шу ўсишнинг ўзи Совет ҳокимиятининг бундан олдинги жамики йиллари давомида ишга туширилган қувватларга тенг келади, деса бўлади. Ўрта Осиёда энг катта бўлган 600 минг киловатт қувватли Оҳангарон ГРЭСи тўла равишда ишга туширилди. Табиий газ билан ишлайдиган Тошкент, Навоий ва Тахиатош ГРЭСларида жами бир миллион киловаттга яқин қувват берадиган агрегатлар фойдаланиш учун топширилди. Электр шохобчаларининг узунлиги анча кўпайди. Ҳозирги вақтда Ўзбекистон электр станциялари бутун чор Россияси 1913 йилда ишлаб чиқарган электроэнергияга қараганда 5,5 баравар кўп электроэнергия ишлаб чиқармоқда.

Электрлаштириш соҳасидаги ютуқларимиз анча катта. Лекин ҳар бир кишига ҳисоблаганда биз электроэнергия истеъмол қилиш жиҳатидан Иттифоқимиздаги ўртача даражадан ҳали кейинда қолмоқдамиз. Қишлоқ хўжалигида электроэнергиядан айниқса кам фойдаланилмоқда. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети бу масалани алоҳида кўриб чиқиб, республикани электрлаштиришни янада ривожлантириш чораларини белгилаб берди.

Ёқилғи саноатида катта сон ва сифат ўзгаришлари рўй берди. Ишлаб чиқарилаётган ёқилғининг умумий ҳажмида нефть билан газ ҳозир 90 процентдан ошиб кетди.

Газ чиқариш тўрт йил мобайнида 16 баравар кўпайди. Бу ўсиш республиканинг ёқилғи балансига тубли ўзгаришлар киритибгина қолмасдан, шу билан бирга Ўзбекистонни мамлакатнинг энг катта ёқилғи базаларидан бирига ҳам айлантирди. Ҳозир республикамизда ҳар кун 45 миллион кубометр газ чиқарилмоқда. Саноат ишлаб чиқаришида ва халқ турмушида газ мустаҳкам ўрин олди. Тожикистон, Қозоғистон ва Урал Ўзбекистондан газ оладиган бўлиб қолди.

Республикамизда нефтни қайта ишлаш саноати тез ривожланиб бормоқда. Нефтни дастлабки қайта ишлаш заводларининг қуввати икки баравар кўпайтирилди, нефтдан турли хил мойлар, кокс, парафин, юқори навли бензин ишлаб чиқариш ўзлаштирилди. Ҳозирги вақтда бизнинг заводларимиз республиканинг асосий нефть маҳсулотларига бўлган эҳтиёжини тўла равишда қондирмоқда.

Нефть чиқариш ишлари кўнгилдагидек бўлмади. Ўзбекистон ССР Геология министрлиги ва собиқ «Ферганапефтегаз» бирлашмаси ташкилотлари разведка мақсадида ўтказиладиган чуқур пармалаш планларини бажармаганликлари, шунингдек нефтни қайта ишловчи корхоналар суст ишлаганлиги сабабли нефть запасларини кўпайтиришда орқада қолишга йўл қўйилди.

Тегишли чоралар кўрилганидан кейин нефть топиш мақсадида чуқур пармалаш ишларини ўтказиш плани бажарила бошлади. Қашқадарё ва Бухоро областларида истиқболи яхши бўлган бир қанча нефть конлари топилди, ҳозир шу конлардан жадал суръатлар билан нефть чиқарилмоқда.

Республикамизда кўмир саноати суст ривожланди. Оҳангарон дарёсининг йўлини буриб юбориш масаласи ҳозир ҳал қилинди ва бу иш бошлаб юборилди. Бу эса Оҳангарон—Олмалиқ саноат районининг ривожланиши учун кенг истиқболлар очиб беради ва кўмирни энг тежамли усул бўлган очиқ усул билан қазиб олишни кенг миқёсда ташкил этишга имкон беради.

Ҳисобот даврини Ўзбекистонда **улкан химия** ривожланиб борган давр бўлди, деб айтиш учун ҳамма асослар бор. Химия индустриясининг маҳсулоти ҳар йил ўрта ҳисобда деярли 20 процент ўсиб борди. Энг катта корхоналардан бўлган Фарғона азотли ўғитлар заводи ва Навоий химия комбинати фойдаланишга топширилди, ишлаб турган кўпгина корхоналарда янги ишлаб чиқарувчи қувватлар вужудга келтирилди.

Ҳозир республикамизда минерал ўғитлар етти йиллик арафасидагига қараганда 2.1 баравар кўп ишлаб чиқарилмоқда. Табиий газдан технологик хом ашё тариқасида фойдаланиш мамлакатга энг арзон азотли ўғитлар ҳосил қилишга имкон бермоқда. Республикада маҳсулотнинг янги турларини—карбамид ва дефолиантларни, лок ва бўёқларни, фуранли бирикмалар ва резина буюмларни ишлаб чиқариш ўзлаштирилди.

Лекин иш манфаатлари улкан химия корхоналарини қуриш суръатларини ва ишга туширилган ишлаб чиқариш қувватларини ўзлаштиришни тағин ҳам кўпроқ жадаллаштиришни талаб қилмоқда.

Рангли металлургия — республика халқ хўжалигининг истиқболли тармоқларидан бири. Ҳисобот даврида рангли металлургиянинг асосий ишлаб чиқариш фондлари қарийб икки баравар кўпайди. Зарар кўриб келган бу тармоқ эндиликда рентабелли бўлиб қолди. Мис ишлаб чиқаришнинг тўлиқ цикли вужудга келтирилди. Қора ва тозаланган мис ишлаб чиқарилмоқда, табиий газдан фойдаланиб, мис концентратини эритиб тайёрлаш мамлакатда биринчи бўлиб ўзлаштирилди. Олтинтопган қўрғошин-рух комбинатида мис саралаш, мис эритиш ва мис-электролит заводлари ишга туширилганидан кейин у мамлакат рангли металлургиясининг энг катта корхонаси бўлиб қолди. Ўзбекистондаги қийин эрийдиган ва ўтга чидамли металлар комбинатида катта қувватлар ишга туширилди.

Республикамизда мис концентратлар ва металл-молибден ишлаб чиқариш тўрт йил мобайнида 9 баравардан зиёдроқ, металл-вольфрам ишлаб чиқариш қарийб 4 баравар кўпайди. Очиқ усулда руда қазиб олиш салмоғи 93 процентдан ошиб кетди. Қўрғошин ва рухни рудадан ажратиб олиш проценти анча оширилди. Қазиб олинган рудалардан асосий металлардан ташқари олтингугурт, олтин, кумуш, селен, кадмий ҳам ажратиб олинмоқда. Алюминий хом ашёсининг янги турлари ҳам ўзлаштирилди.

Геология соҳасида ҳисобот даврида кўп ишлар қилинди. Қидириш ишларининг ҳажми бир ярим баравардан зиёд ортди. Геологларимиз 1965 йилда жуда катта ғалабага эришдилар. Улар мамлакатда энг катта Мурунтов олтин конини қидириб аниқлаш ишларини тамомлаб, уни саноат тартибида ўзлаштириш учун топширдилар, бунинг учун ҳукуматнинг юксак мукофотларига сазовор бўлдилар.

Республикамизда ер ости бойликлари ниҳоят даражада кўп. Биз буларнинг ҳаммасини совет кишисига тўла равишда хизмат қилдиришимиз лозим. Табиий газ, нефть, олтин, висмут, мис ва турли кончилик химияси хом ашёлари запасларини аввало Ўзбекистоннинг ғарби-жанубий ва ғарби сингари истиқболи кенг районларида кўпроқ топишга алоҳида эътибор бериш керак. Ер остидан чиқадиган чучук сувлардан суғориш, шаҳар ва қишлоқларни сув билан таъминлаш ва чўллардаги яйловларга сув чиқариш учун кенг фойдаланиш мақсадида мана шундай сув чиқадиган жойларни қидиришни ва ўрганишни ҳам тезлаштириш керак.

Кейинги йилларда **машинасозлик** тез ривожланиб борди. Бу тармоқнинг кўпгина корхоналари батамом реконструкция қилинди ва кенгайтирилди, янги заводлар қурилди. Машинасозлик маҳсулоти ишлаб чиқариш ҳисобот даври мобайнида 1,7 баравар кўпайди. Корхоналарни ихтисослаштириш соҳасида бирмунча ишлар қилинди. Машинасозлик саноатида меҳнат унумдорлиги 51,8 процент ошди. Қишлоқ хўжалик машинасозлиги корхоналари етти йиллик топшириқларини муддатидан уч йил олдин бажариб, катта ғалабага эришдилар. Электротехника саноати янада ривожланди.

Ҳисобот даври ичида такомиллаштирилган машиналар, асбоблар ва механизмларнинг 200 дан кўпроқ янги турларини кўплаб ишлаб чиқариш йўлга қўйилди. Тўқимачилик машинасозлигининг махсус конструкторлик бюроси ва «Таштекстильмаш» заводи коллективлари яратиб берган машиналарга, жумладан «ПК-100» маркали йигириш-чийраш машинасига талаб кўпайиб кетди. «ХТ-1,2», «17-ХВ» пахта териш агрегатлари, кўрак терадиган машина, пахта подборшчиги ва бошқа машиналар кўпчиликка манзур бўлди.

Давлат махсус конструкторлик бюросининг ходимлари ва машинасозлар пахтачиликни комплекс механизациялашни поёнига етказувчи машиналар системасини яратиб бериш ишларини зўр бериб давом эттиришлари зарур.

Енгил саноатни ва озиқ-овқат саноатини ривожлантиришда бирмунча муваффақиятлар қўлга киритилди. Тўрт йил мобайнида республикада шу саноат тармоқларининг кўпгина янги корхоналари қурилди, ишлаб турган заводлар ва фабрикаларни реконструкция қилиш ва техника билан таъминлаш соҳасида катта ишлар қилинди. Гўшт-сут маҳсулоти ва консервалар ишлаб чиқариш 23 процент кўпайди.

Аммо енгил саноат билан озиқ-овқат саноатини ривожлантириш суръатлари ҳали ҳам паст. Аҳолининг баъзи саноат ва озиқ-овқат молларига бўлган талаби тўла қондирилмаяпти. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Министрлар Совети, республика Госплани ва СССР Госплани бу масалаларни ўз вақтида ҳал қилмадилар. Янги беш йилликда енгил саноат ва озиқ-овқат саноати тармоқлари анча жадал ривожлантирилади.

Республикамизда яқинда тузилган Маҳаллий саноат министрлиги кенг истеъмол моллари билан аҳолини таъминлашда катта роль ўйнайди. Аҳолига керакли моллар ишлаб чиқаришни кенгайтириш ва шу молларнинг сифатини яхшилаш учун республиканинг ресурслари ва имкониятларидан тўлароқ фойдаланишда бу министрликка ёрдамлашиш керак.

Балиқчилик саноати кейинги йилларда бирмунча орқада қолиб келди. Орол денгизининг балиқ запасларини тиклаш, барча сув омборлари, кўллар ва бошқа катта ҳовузларда балиқ урчитиш ва балиқ маҳсулотини кўпайтириш учун кўриладиган катта тадбирлар ҳозир мўлжаллаб қўйилди. Ҳар бир областда, биринчи галда область ва катта саноат марказларига яқин жойлардаги кўлларда балиқ боқишни ҳам бутун чоралар билан ривожлантира бериш керак.

Республика партия ташкилоти пахта тозалаш саноатини ривожлантиришга кўп эътибор бериб келди. Ҳисобот даври ичида олтита пахта заводи, 41 та пахта қуритиш-тозалаш цехи, 15 та линтер цехи ва 17 та тозалаш цехи қурилди, пахта заводларини ва тайёрлаш пунктларини электрлаштириш, ака-ука Биковлар конструкция қилган иш унуми юксак пахта қуритиш барабанларини жорий этиш соҳасида катта ишлар қилинди.

Бироқ, пахта заводлари ишининг техника-иқтисодий кўрсаткичлари бизларни қаноатлантира олмайди. Пахта тозалаш саноати министрлиги илмий тадқиқот ва конструкторлик ташкилотлари билан бирга заводларни пахта сифатини тез белгилаб берадиган асбоблар билан таъминлаши, меҳнатни кўп талаб қиладиган ишларни механизациялашни тағин ҳам зўр бериб давом эттириши, машинада терилган пахтадан юқори сифатли тола олинишини таъминлайдиган ускуналарни ўрнатиши зарур. Тобора кўпайиб бораётган пахтани қабул қилиш, асраш ва қайта ишлаш учун тегишли моддий-техника базасини вужудга келтириш, тўқимачиларни фақат аъло сифатли тола билан таъминлаш керак.

Ҳисобот даврида **транспорт ва алоқанинг** ҳамма турлари муваффақиятли ривожланиб борди. Етти йилликнинг контроль рақамларида темир йўл транспортининг юк обороти соҳасида белгиланган топшириқ бир йил олдин, пассажирларни ташиш соҳасида эса икки йил олдин бажарилди. Умум фойдаланаётган автомобиль транспортининг юк обороти икки баравар кўпайди, пассажирлар ташиш ҳажми эса 2,3 баравар кўпайди. Ҳаво флотида юк ташиш ҳажми беш баравар ошди.

Тўрт йил ичида беш юз километрдан кўпроқ янги темир йўл ва шохобча йўллар қурилди. Автомат ва ярим автомат блокировкалар 1.270 километр узунликдаги йўлда жорий қилинди. Паровозлар бақувват тепловозлар билан алмаштирилди.

Бу йил Самарқанд—Қарши темир йўлини қуриш авж олдирилади. Бу янги темир йўл республиканинг ғарби-жанубий районлари ўртасида транспорт алоқаларини яхшилайди ва Қарши даштини ўзлаштириш суръатларини тезлаштиришга ёрдам беради. Келгуси йил Қўнғирот—Бейнео—Макат темир йўл магистралини қуришга киришишга қарор қилинди. Бу магистрал Ўрта Осиё республикаларидан мамлакатнинг Европа қисмига, Урал ва Кавказга иккинчи йўл очиб беради. Тошкентда метрополитен қурила бошлайди.

Республикамизда автомобиль йўллари қуриш кенг миқёсда олиб борилмоқда. Республикада асфальт ва бетон йўллар 1958 йилда атиги 3 минг километр бўлган бўлса, ҳозир бундай йўллар 12 минг километрга етди. Ҳашар қилиб, автомобиль йўллар қуриш усули кенг авж олди. 1964 йилда Хоразм, Қорақалпоғистонда ва Бухоро—Урал газ қувури бўйлаб йўллар қурила бошлади. Шу йўллар қуриб битказилгандан кейин Тошкент билан Орол денгизи ўртасидаги катта автомобиль магистралини барпо қилиш поёнига етади.

Пассажир ва юкларни ҳаво транспортида ташиш йилдан-йилга кўпайтирилмоқда. Янги авиация техникасини муваффақиятли ўзлаштириш авиация йўлларини янада кўпайтиришга ёрдам берди, ҳозир бундай йўллар 70 минг километрга етди. Бизнинг авиаторларимиз қишлоқ хўжалигига катта ёрдам бермоқда.

Темир йўл бошқармаси, Автомобиль транспорти ва тош йўллар министрлиги, Граждан авиацияси бошқармаси транспортнинг ҳамма турларини ривожлантиришни бундан буён ҳам зўр бериб давом эттира беришлари, юк ташиш ҳажми кўпайиб бораётганлиги сабабли бу ишларни муваффақиятли бажармоқ учун транспортнинг ҳамма турларини техника билан таъминлашни кучайтира беришлари, транспортнинг аварияси ишлашини таъминлашлари ва пассажирларга хизмат кўрсатиш маданиятини оширишлари зарур.

Кейинги тўрт йил ичида почта корхоналари икки баравар кўпайди, автомат телефон станцияларининг қуввати эса шаҳарларда икки баравар ва қишлоқларда уч баравар ошди. 12 та ретрансляция станцияси ва Нукус билан Урганчдаги телевизион марказ ишга туширилди. Шаҳар ва қишлоқларни радиолаштиришни ривожлантириш соҳасида кўпгина иш қилинди.

Ўтган йил охирида Москва—Тошкент кабель магистрали ишга туширилганлиги катта сиёсий аҳамиятга эга воқеа бўлди. Республикамиз Москва телевидение студиясининг эшиттиришларини олиб кўра оладиган бўлиб қолди. Яқин келгусида бу кабель магистрали Москва билан бевосита автомат телефон орқали алоқа қилишга ўтишга ҳам имкон беради.

Лекин алоқа органларининг ишида катта камчиликлар ҳам бор. Меҳнаткашлар почталарнинг ишидан ва айниқса телефон станцияларининг ишидан ҳақли шикоят қилмоқдалар. Министрлик алоқа воситалари техникасини янада такомиллаштириш ва уларнинг ишларини тубдан яхшилаш учун амалий чоралар кўриши керак.

Халқ хўжалигидаги ҳамма тармоқларнинг ривожланиши **капитал қурилишнинг** ҳолатига кўп жиҳатдан боғлиқ. Республика партия ташкилотлари бу муҳим ишга кўпроқ эътибор бермоқдалар. Бу соҳада сарфланаётган капитал маблағларнинг ҳажми ҳисобот даврида бундан олдинги тўрт йилдагига нисбатан бир ярим баравардан зиёдроқ кўпайди. 2 миллиард 700 миллион сўмлик асосий ишлаб чиқариш фондлари ишга туширилди. Шу вақт ичида қурилишда меҳнат унумдорлиги 28 процент ошди.

Қурилишнинг индустриал методларини кенг жорий қилиш тўғрисида партия ва ҳукумат доимий ғамхўрлик қилиб келганликлари туфайли капитал қурилиш ишларини тез суръатлар билан ривожлантириш мумкин бўлиб қолди. Йирик панел иморатсозлигининг мустаҳкам базасини вужудга келтириб, 1965 йилда уй-жой биноларининг тўртдан бир қисмини завод усулида қуришга муваффақ бўлдик. Республикада цемент, йиғма-темир бетон, пластмасса буюмлар, санитария-техника ускуналари, металл конструкциялар ишлаб чиқарадиган катта корхоналар қад кўтарди, шунингдек норуда қурилиш материаллари қазиб олинадиган карьерлар ишга туширилди. Мамлакатда энг катта Оҳангарон керамика комбинати қурилиши битай деб қолди.

Шу билан бирга биз қурилиш ишлари плани бир қанча жойларда бажарилмай қолаётганлигидан, қурилишни қимматлаштириб юборишга йўл қўйилаётганлигидан кўз юма олмаймиз. Планлаштириш ишларида капитал маблағлар кўп объектларга сочиб юборилмоқда. Ускуналарни етказиб бериш қувватларни ишга тушириш муддатларига мосланмаслиги каби фактлар содир бўлмоқда. Кўпинча қурилишлар лойиҳа-смета ҳужжатлари билан ўз вақтида таъминланмаётир. Бу камчиликларни қатъий равишда йўқотиш керак.

КПСС Марказий Комитети сентябрь Пленумининг қарорларига мувофиқ, социалистик индустрия ўз тараққиётининг сифат жиҳатдан янги босқичига қадам қўйди. Ҳамма жойда саноат ишлаб чиқариши планлаштиришнинг янги системасига кўчирилмоқда.

Масалан, Тошкентдаги 1-пойафзал фабрикаси ва «Қизил тонг» тикувчилик фирмаси ана шундай системага тўла-тўкис кўчирилди. Ишлаб чиқаришнинг ҳажми, меҳнат унумдорлигини ошириш, маҳсулот таннархи ва бошқа кўрсаткичларга оид йиллик, квартал ва ойлик планлар бу ерда энди савдо ташкилотлари заказ қилган буюмларнинг турларини ҳисобга олган ҳолда белгиланмоқда. Бу корхоналар билан савдо ташкилотлари ўртасида шартнома асосидаги бевосита алоқалар ўрнатилган. Магазинлар билан бевосита алоқа қилишга ўтилганлиги ана шу корхоналарга аҳолининг фақат пойафзал ва тикилган буюмларга бўлган талабларини тўлароқ қондирибгина қолмай, шу билан бирга чиқарилаётган маҳсулотнинг сифатини яхшилаш имконини ҳам бермоқда.

Янги шароитларда партия ташкилотлари ишлаб чиқариш экономикасини синчиклаб ўрганишлари, кадрларни зарур билимлар билан қуроллантиришлари, уларга иқтисодий омиллардан тўғри фойдаланиш маҳоратини ўргатишлари, корхоналар техникавий иқтисодий кўрсаткичларини яхшилашнинг энг тўғри йўлларини танлаб олишда уларга ёрдам беришлари зарур.

Москва ва Ленинграддаги илғор коллективларнинг ташаббуси билан материал ва маблағларни тежаб-тергаб сарфлаш учун, ишлаб чиқаришнинг самарадорлигини ошириш учун умумхалқ юриши бошланди. Республиканинг минглаб ишлаб чиқариш коллективлари бу ватанпарварлик ташаббусига қўшилдилар. Бу ҳаракатга моҳирлик билан бошчилик қилишнинг аҳамияти жуда катта.

Лекин, афсуски, бизда эскича ишлаётган, корхоналар ва қурилишлар хўжалик фаолиятининг якунларини синчиклаб иқтисодий анализ қилмаётган, ишлаб чиқаришдаги ишларнинг аҳволидан юзаки хабардор бўлган ва ишлаб чиқаришни такомиллаштиришга тузук таъсир ўтказмаётган партия комитетлари ҳали ҳам бор. Мана шунинг ўзи бир қанча саноат корхоналари ва қурилиш ташкилотларининг орқада қолишига олиб келаётган сабабларнинг биридир.

Ўтган йил Қорақалпоғистонда корхоналарнинг қарийб тўртдан бир қисми давлат планини бажармади. Шундай корхоналарнинг кўплари меҳнат унумдорлигини ошириш топшириқларини йил сайин бажармай келмоқда. Қолоқ корхоналар Тошкентда ҳам оз эмас.

Сотилган маҳсулотнинг ва олинаётган фойданинг ҳажми ҳар қандай корхонанинг ишига баҳо беришда ҳал қилувчи кўрсаткичлар бўлиб қолган ҳозирги вақтда сифат учун кураш жуда катта аҳамият касб қилмоқда. Аммо баъзи жойларда бунинг учун тузук кураш олиб борилмаётир. Машинасозлик маҳсулотларининг баъзи турларига, жумладан Андижон заводларининг дизелларига ва электр двигателларига, Тошкент заводларининг экскаваторлари, компрессорлари ва инструментларига ҳали ҳам рекламациялар келиб турибди. Тошкент тўқимачилик комбинати, Бухоро трикотаж фабрикаси, Қўқондаги «Фарғона» пойафзал фирмаси ва енгил саноатнинг бошқа корхоналари ўзлари чиқараётган маҳсулотнинг сифати пастлиги учун катта-катта штрафлар тўлаётганликларига индамай қараб туриш мумкинми, ахир.

Бундан буён шу тахлитда ишлаш ярамайди. Қолоқ участкаларни қолоқликдан чиқариб олиш, маҳсулот сифатини ошириш—партия комитетларининг, совет ва хўжалик органларининг энг зарур вазифасидир. КПСС Марказий Комитетининг сентябрь Пленуми корхоналарнинг рентабелли ишлаши ва уларнинг барча техника-иқтисодий кўрсаткичларини яхшилаш учун ғоят қулай шароит яратиб берди. Бизнинг бурчимиз шуки, бу имкониятлардан тўла равишда фойдаланишимиз, Пленум белгилаб берган иқтисодий ислоҳотни ишнинг кўзини билиб амалга оширишимиз керак.

Корхоналар ва қурилишларнинг раҳбарларига қўйилаётган талаблар ҳозирги замон шароитида бениҳоя ошиб кетди. Улар ишлаб чиқаришни яхши билишлари зарур, ташкилотчилик иши кўникмаларига эга бўлишлари, янги, илғор ташаббусларнинг ҳаммасини қўллаб-қувватлай оладиган, ишлаб чиқаришни ривожлантиришнинг моддий ва маънавий стимулларидан тўғри фойдалана биладиган дадил, ташаббускор кишилар бўлишлари лозим. Бундай хўжалик ходимларимиз йилдан-йилга кўпайиб бормоқда. Лекин ишлаб чиқариш командирларини тайёрлаш, жой-жойига қўйиш ва тарбиялаш ишларини муттасил яхшилаб бориш керак. Республикадаги 300 га яқин корхонага махсус маълумот олмаган практиклар бошчилик қилмоқда. Булар орасида тажрибали ва истеъдодли ходимлар оз эмас, лекин уларнинг назарий билимлари етишмаётир. Корхона ва қурилишларнинг раҳбар ходимларини тайёрлаш ва қайта тайёрлашга эътиборни кучайтириш керак.

Шу билан бирга халқ хўжалиги тармоқларини ривожлантириш истиқболларини ва эҳтиёжларини ҳисобга олиб, оммавий касбдаги кадрларни тайёрлашни кенгайтириш, профессионал-техника таълими системасидаги таълим-тарбия ишларининг савиясини кўтариш зарур. Корхоналар ва қурилишларда кадрларнинг қўнимсизлигини тугатиш жуда муҳим вазифа. Бунинг учун ишчиларга зарур маданий-маиший шароит яратиб бериш, уларнинг ўқиши ва дам олиши тўғрисида чинакам оталарча ғамхўрлик қилиш керак.

Совет Ўзбекистонининг шонли ишчилар синфи ўтган етти йилликда яхши меҳнат қилди. Бошланган беш йилликда у тағин ҳам юқори марраларга кўтарилиши керак. Республикада саноат ишлаб чиқаришининг ҳажми 1,6 баравар кўпайиши лозим. Республикамизнинг ишчилар синфига севикли Ватанимизнинг янада равнақ топиши йўлида, коммунизм ғалабаси йўлида янги меҳнат зафарлари тилаб съезд номидан истак билдиришга ижозат бергайсиз. **(Қарсаклар).**

II. ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИГИ ТЕЗ ЮКСАЛМОҚДА

Ўртоқлар!

Мамлакат қишлоқ хўжалиги ривожланишининг кенг программасини амалга оширишда Ўзбекистоннинг роли катта. У бутун Совет Иттифоқида етиштирилаётган пахтанинг қарийб 70 процентини, канопнинг 91 процентини, шолининг 19 процентини, пилланинг 51 процентдан кўпроқ қисмини, қоракўлнинг қарийб 35 процентини бермоқда. Республикада бошқа кўпгина қишлоқ хўжалик маҳсулотлари ҳам етиштирилмоқда.

ПАХТАЧИЛИК

Пахта етиштиришни бутун чоралар билан кўпайтириш республика партия ташкилотининг хўжалик қурилишидаги асосий вазифаси, бош йўлидир. Пахтанинг аҳамияти ғоят катта. Ўзбекистоннинг ишлаб чиқарувчи кучларини ривожлантириш ва халқ фаровонлигини ошириш асосан пахтага боғлиқ. Мамлакатни пахта билан тобора кўпроқ миқдорда таъминлаб туришни биз ўзимизнинг энг биринчи интернационал бурчимиз деб ҳисоблаб келдик ва ҳисобламоқдамиз.

Етти йиллик мобайнида Ўзбекистон колхоз ва совхозлари 23 миллион 673 минг тонна—бундан олдинги етти йилдагига қараганда 4 миллион 459 минг тонна кўп «оқ олтин» етиштириб давлатга сотдилар. Ҳар йили етиштирилаётган пахтанинг ўртача миқдори 637 минг тонна ошди.

Республикамизда ҳисобот даври ичида пахта етиштириш бундан олдинги тўрт йилдагига нисбатан бир миллион 818 минг тонна кўпайди. Ўзбекистон пахтакорлари 1965 йилда айниқса катта муваффақиятларга эришдилар. Пахта етиштириш соҳасида республикамиз контроль рақамларнинг етти йиллик охирига белгиланган даражасига етиб олди. Ўзбекистон мамлакатимизга 1965 йилда 3 миллион 903 минг тонна «оқ олтин» берди. Бутун пахтачилик тарихида шу қадар кўп пахта етиштирилмаган эди. Давлатнинг план заказы 108,5 процент бажарилди. Етиштирилган пахтанинг 90 процентидан кўпроғи биринчи сортларга қабул қилинди. Пахта тайёрлаш планларини ҳамма областлар ва Қорақалпоғистон АССР, деярли ҳамма районлар ва хўжаликларнинг катта кўпчилиги ошириб бажарди. Бироқ 113 колхоз ва 16 совхоз планни бажара олмади.

1965 йилда пахта ҳосилдорлиги энг юқори даражага кўтарилди — ҳар бир гектардан 1958 йилдаги 21 центнер ўрнига 24,2 центнердан ҳосил олинди, колхозларда эса ўртача ҳосилдорлик 26 центнерга етди. Хоразм областининг донгдор пахтакорлари рекорд кўрсаткичларга эришдилар. Улар ўрта ҳисобда ҳар бир гектардан қарийб 35 центнерга етказиб «оқ олтин» топширдилар. Андижон ва Сурхондарё областларида ҳосилдорлик юксак даражага — 27-28 центнерга етказилди. Янгиариқ, Хива, Денов, Юқори Чирчиқ, Шаҳрисабз, Наманган, Нарпай, Поп, Киров (Сирдарё области), Ғиждувон ва Тўрткўл районларининг пахтакорлари мўл ҳосил учун курашнинг олдинги сафида бормоқдалар.

(Давоми учинчи бетда).

ЎРТОҚ Ш. Р. РАШИДОВ ДОКЛАДИ

(Боши иккинчи бетда)

Республикада 237 хўжалик 30 центнерли маррадан ўзиб кетди, шу хўжаликларнинг кўпчилиги эса гектар бошига 35 40 центнер ва ундан ҳам ошириб пахта олдилар. Шундай хўжаликлар орасида Янгиариқ районидаги «Октябрь 40 йиллиги» ва Киров номли колхозлар, Денов районидаги «8 Март» ва «Ғалаба» колхозлари, Наманган районидаги «Ленинград» колхози, Беруний районидаги Орджоникидзе номли колхоз, Орджоникидзе районидаги «Қизил Ўзбекистон» колхози, Жиззах районидаги «Москва» колхози, Янгийўл районидаги Ҳамроқул Турсунқулов номли колхоз ва бошқа кўпгина колхозлар бор. Кўпгина совхозлар юксак натижаларга эришдилар. «Ҳазорбоғ», «Савай», «Ўзбекистон ССР беш йиллиги», «Малик» ва «Пахтаорол» совхозлари гектар бошига 26-34 центнер ҳосил олдилар. Кўпгина илғор бригадалар ҳар бир гектардан 50 центнер ва ундан ҳам ошириб «оқ олтин» олиб жуда катта натижаларга эришдилар.

Пахтачиликдаги ютуқлар баҳорнинг кечикиб келиши, жала кўп ёғиши, сел босиб ва дўл уриб кетиши, қишлоқ хўжалик зараркунандалари кўпайиши, дарё ва сойларда сувнинг мисли бўлмаган даражада камайиб кетиши сабабли вужудга келган жуда катта қийинчиликлар билан курашиш натижасида қўлга киритилди. Пахтакорларнинг чинакам қаҳрамонона меҳнати ва юксак маҳорати натижасида, КПСС Марказий Комитети ва Совет ҳукумати жуда зўр ёрдам берганликлари туфайли катта ташкилотчилик ва сиёсий ишлар олиб борилганлиги, пахтачиликнинг энг муҳим проблемалари изчиллик билан ҳал қилиниб турганлиги сабабли бу қийинчиликлар муваффақиятли равишда бартараф қилинди.

Республикамизда қишлоқ хўжалигининг бу етакчи тармоғи ирригация ва мелиорацияни, комплекс механизацияни ва химиялаштириш ишларини кенгайтириш, шу билан бирга деҳқончиликнинг умумий маданиятини ошириш асосида тез ривожланиб бормоқда.

Республикада қишлоқ хўжалиги ишлаб чиқаришини **механизациялаш** даражасини ошириш учун кўпгина иш қилинди. Колхоз ва совхозларимиз техника билан тобора кўпроқ ва узлуксиз таъминланмоқда. Ҳозир республика колхоз ва совхозларида 120 мингга яқин трактор, 20 минг пахта териш машинаси, чигит экадиган, ерни ишлаб берадиган 450 мингдан кўпроқ ҳар хил машиналар ҳамда бошқа кўпгина иш қуроллари бор. Ғўзани парвариш қилиш ва пахтани териш учун ҳисобот даврида конструкцияси такомиллаштирилган 29 хил янги мукаммал машиналар ва олти хил бутунлай янги машина қишлоқ хўжалиги учун яратиб берилди. Қишлоқ хўжалигининг энергия ресурслари етти йиллик мобайнида икки баравардан зиёдроқ кўпайди.

Қишлоқ механизатор кадрларини тайёрлаш соҳасида катта ишлар қилинди. Ҳозир республикамизда 96 мингдан кўпроқ аттестациядан ўтказилган тракторчилар, пахта териш машиналарининг жуда кўп механик-ҳайдовчилари бор.

Мана шуларнинг ҳаммаси қишлоқ хўжалигида техникани тез тараққий эттиришни таъминлади. Ғўзани ўстириш ва пахта териш учун илгари ишлатилиб келган оғир қўл меҳнатининг 70 процентдан кўпроғи ҳозир машиналар билан бажарилмоқда. Шу туфайли етти йиллик мобайнида пахтачиликда ишлаб турган ҳар бир ходимга ҳисоблаганда етиштирилаётган пахтанинг миқдори учдан бир ҳисса кўпайтирилди.

Пахтачиликда техника тараққиётининг асосий бўғини бўлган терим ишларини механизациялаш тез суръатлар билан ривожлантирилди. Одамларнинг техникага бўлган муносабати тубдан ўзгарганлиги бизни қувонтиради. Пахта териш машинасига одамлар ихлос қўйди, унга кенг йўл очиб берди. 1958 йилда машинада 63 минг тонна пахта терилган бўлса, ўтган йил 910 минг тонна, яъни 14,5 баравар кўп пахта терилди. Пахтачи машинада теришда ҳозирги вақтда поток усули қўлланилмоқда, терилган пахта қоп-қанорсиз ташиб олинмоқда.

Пахта териш ишларини механизациялашда Сирдарё области энг юқори кўрсаткичларга эришди. Ўтган йил бу областда ҳосилнинг деярли ярмиси машиналарда териб олинди. Тошкент области хўжаликлари ҳосилнинг 43,3 процентини машиналарда териб олиб, пахта тайёрлаш планини республикада биринчи бўлиб бажардилар. Оққўрғон районидаги Киров номли, Бўка районидаги «Коммунизм», Пахтаорол районидаги «Олға бос» колхозлари, «Малик», «Ўзбекистон ССР беш йиллиги» ва «Савай» совхозлари ҳосилнинг 73-89 процентини машиналарда териб олиб, пахтачиликни юксак даражада механизациялаштириш намунасини кўрсатдилар. Республикада ҳосилнинг деярли ҳаммасини машиналарда териб олган, механизациялашган бригадалар оз эмас.

Кўпгина механизаторлар ажойиб натижаларга эришдилар. Шулар орасида «зангори кемалар»нинг донгдор механик-ҳайдовчилари бўлган Турсуной Охунова, Валентин Тюпко, Мамажон Дадажонов, Маннон Жалолов, Жовот Кўчиев, Суяр Толмасов, Қурбон Кенжаев, Зоид Раимов, Шоймардон Қудратов ва бошқа илғорларимиз бор.

Пахтачиликни механизациялашдаги ютуқларимиз шак-шубҳасиз, лекин бу билан кифояланиб қолиш ярамайди. Пахта етиштиришнинг ҳозирги ҳажмидаёқ колхозлар ва совхозлар етиштирилган ҳосилнинг ҳаммасини ўз кучлари билан териб ололмайдилар. Ваҳолонки, пахта етиштириш тўхтовсиз кўпайтирила беради ва беш йилликнинг охирига бориб 4 миллион 180 минг тоннага етказилади. Терим ишларини кенг механизациялаштирмай туриб шу қадар кўп ҳосилни териб олишнинг иложи йўқ. Шу сабабли областлар, районлар ва хўжаликларнинг раҳбарлари шаҳар аҳолисини ва ўқувчиларни пахта теришга юборишни илтимос қилиш ўрнига пахтани машинада теришни йўлга қўйиш билан чинакам шуғулланишлари лозим. 1970 йилда пахтани машинада теришни икки ярим миллион тоннага етказиш мўлжалланмоқда.

Партия ташкилотлари айрим раҳбарлардаги консерватизмни қатъият билан йўқотишлари, ҳамма хўжаликларда мавжуд техникадан самарали фойдаланилиши учун зўр бериб ҳаракат қилишлари лозим. Машиналарни шикастлантирмай ишлатишни, уларни ремонт қилиш ва сақлаш ишида тартиб ўрнатишни таъминлаш керак.

Суғоришни механизациялаш масалаларига доимий эътибор бериш керак. Биз шу мақсад учун техника воситалари ишлаб чиқаришни кенгайтиришимиз, яхши самарали бўлган жойларда сувни ёмғир каби ёғдириб суғориш усулини ривожлантиришимиз, сифон найчаларни ва юмшоқ шлангларни дадиллик билан жорий қилишимиз керак.

Пахтачиликни химиялаштириш пахта ҳосилдорлигини оширишнинг муҳим манбаи бўлиб қолди. Ўтган йил минерал ўғитларни моҳирлик билан қўллаш натижасида озуқа моддаларининг ҳар тоннасига ҳисоблаганда 10 тонна пахта ёки 1962 йилдагига қараганда 7 центнер кўп пахта олишга муваффақ бўлдик.

Кейинги йилларда ўсимликларни касалликлардан ҳимоя қилувчи ва қишлоқ хўжалик зараркунандалари билан курашувчи химиявий воситалардан, шунингдек дефолиантлар ва десикантлардан кенг фойдаланадиган бўлиб қолдик. Профилактика ва ҳашаротларни қириш ишлари тағин ҳам уюшқоқлик билан ўтказилмоқда.

Бироқ, пахтачиликни химиялаштиришдан лозим бўлган даражада манфаат кўрмаётган, кўп ўғит солиб кам ҳосил олаётган хўжаликларимиз ҳам оз эмас. Демак, ўғитдан билиб фойдаланишни ўрганиб олиш керак. Минерал ўғитлар, дефолиантлар, десикантлар, гербицидлар ва заҳарли химикатлар бизда ҳали етарли эмас, булардан тежаб-тергаб фойдаланиш керак. Ўғитларни ташиш ва сақлаш вақтида улар таркибидаги озуқа моддаларнинг нобуд бўлишига бутунлай йўл қўймаслик керак.

Деҳқончилик маданиятини ошириш — пахтачиликни интенсив тарзда юритишнинг энг зарур шарти. Бу эса тўғри пахта-беда алмашлаб экишни жорий қилишни тақозо этади. Аммо кейинги йилларда республикамизда бедага аҳамият берилмай қўйди, алмашлаб экишлар рағбатлантирилмади. Бу ишда юқоридан берилган шаблон йўл-йўриқлар, ишга субъектив ёндошиш ўз таъсирини кўрсатди. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети ва республика ҳукумати бу хатони тузатмоқда. Алмашлаб экишни ўзлаштириш ва республиканинг колхоз ҳамда совхозларида бедачилик хўжалигини тубдан яхшилаш чоралари тўғрисида ўтган йил махсус қарор қабул қилинди.

Биз селекциячилик ва уруғчиликка ҳам кўпроқ эътибор беришимиз, тағин ҳам серҳосил, тезпишар ва вилтга бардош берадиган пахта навларини етиштириш соҳасида қишлоқ хўжалик илмий муассасалари олиб бораётган ишларни активлаштиришимиз керак.

Республикада **ирригация ва мелиорацияни** ривожлантириш соҳасида жуда катта ишлар қилинди. Сув хўжалиги қурилишига сарфланаётган капитал маблағлар тўрт йил мобайнида қарийб уч баравар кўпайди. Шу вақт ичида 247 минг гектар янги суғориладиган ерлар тайёрланди.

Мирзачўлда янги катта пахтачилик райони вужудга келтириш ишлари кенг миқёсда олиб борилмоқда. Мамлакатимиздаги суғориладиган деҳқончиликни ривожлантириш тарихда биринчи бўлиб Мирзачўлда фан ва техниканинг энг янги муваффақиятларини қўлланган ҳолда комплекс қурилиш ва қўриқ ерларни хўжалик учун ўзлаштириш ишлари олиб борилмоқда. «Голодностепстрой» коллективлари етти йилликнинг охирги йилида ўз ишларини анча яхшиладилар. Улар барча энг муҳим кўрсаткичлар бўйича план топшириқларини ошириб бажардилар. СССР Министрлар Совети билан ВЦСПСнинг кўчма Қизил байроғини уч кварталдан бери қўлдан бермай келмоқдалар.

Марказий Фарғонада ва Сурхондарёда янги ерлар кенг миқёсда ўзлаштирилмоқда. Қашқадарё областида суғориладиган майдонлар икки баравар кўпайтирилди.

Республикадаги жами сув омборларида тўпланадиган сувнинг миқдори ҳисобот даврида 1 миллиард 135 миллион кубометр ёки 1,8 баравар кўпайди. Чимқўрғон, Тошкент сув омборлари, Жанубий Сурхон ва Каркидон сув омборларининг биринчи навбати сингари катта сув омборлари ишга туширилди. Аму — Қоракўл машина канали ва мамлакатда энг катта Аму — Бухоро машина канали қурилди. Энди Бухоро областида 120 минг гектардан кўпроқ ер Амударё суви билан тўла равишда суғориладиган бўлиб қолди. Зарафшон водийсидаги ерларни сув билан таъминлаш анча яхшиланмоқда.

Сув танқислигини йўқотиш учун катта насос станциялари қурилди, каналларнинг суви анча кўпайтирилди. Сувнинг ерга сингиб исроф бўлишини камайтириш мақсадида республиканинг камсув зоналарида 454 километр каналларга бетон ётқизилди. Барча суғориш системаларини кенгайтириш ва такомиллаштириш соҳасида кўпгина ишлар қилинди, ҳозир шу суғориш системаларида 22 мингтадан кўпроқ гидротехника иншоотлари ишлаб турибди. Ирригацияни янада ривожлантириш соҳасида амалга оширилган тадбирлар 500 минг гектардан кўпроқ суғориладиган ерларни сувга қондириш имконини беради.

Мелиорация соҳасидаги ишлар анча кенгайтирилди. Тўрт йил ичида жами 7 минг километр узунликда коллектор қурилди, коллектор-зовурларнинг жами узунлиги 37 минг километрдан ошиб кетди. Шу туфайли кўпгина ботқоқликлар батамом қуритилди, сизот сувлар пасайтириб юборилди, жуда катта майдонларда далаларнинг шўр ва заҳ босишининг олди олинди, 240 минг гектар суғориладиган ернинг мелиоратив ҳолати яхшиланди.

Хоразм областида ерларнинг мелиорация ҳолатини яхшилаш соҳасида катта муваффақиятлар қўлга киритилди. Бу эса Хоразм областида пахтадан муттасил мўл ҳосил олишни таъминлайдиган муҳим шарт-шароитнинг бири бўлди. Хоразмнинг тажрибасини илмий асосда чуқур умумлаштириш ва кенг ёйиш керак.

Ирригация ва мелиорацияни ривожлантириш масалалари бундан буён ҳам партия ташкилотларининг диққат марказида туриши лозим. Биз бу ишдаги камчиликларни қатъият билан йўқотишимиз зарур. Республика Мелиорация ва сув хўжалиги министрлиги ва «Узглавводстрой» қурилиш ишлари суръатларини жадаллаштириш учун мавжуд имкониятлардан ҳали ҳам тўлиқ фойдаланмаётганликларига индамай қараб туриб бўлмайди. Андижон ва Пачкамар сув омборларини қуриш, Каттақўрғон сув омборини кенгайтириш ва бошқа шу каби ишлар уларнинг айби билан орқага сурилиб кетмоқда. Ўтган йил «Ўзбекгидроэнергострой» трести Тахиатош гидроузели қурилишида мўлжалланган ишлар планини бажаролмади. Шу ташкилотларнинг раҳбарлари ўзлари учун лозим бўлган хулосаларни чиқариб олишлари ва план топшириқларини бажаришга зўр масъулият билан қарашлари мутлақо шарт.

Лойиҳа-смета ҳужжатлари ўз вақтида тайёрлаб берилмаётганлиги сув хўжалиги қурилишидаги танг жойлардан бири бўлиб қолмоқда. Биз «Узгипроводхоз» ва «Средазгипроводхлопок» лойиҳалаш институтларининг қувватини кўпайтиришимиз, уларнинг ишларини тартибга солиш билан жиддий шуғулланишимиз керак.

Янги беш йилликда ярим миллион гектар янги ер суғорилиши ва яна шу миқдордаги суғориладиган майдонларнинг мелиорация ҳолати яхшиланиши лозим. Шу қадар катта ҳажмдаги ишларнинг бажарилишини таъминламоқ учун партия ташкилотлари сув хўжалиги қурилиши масалаларига ҳамиша зўр эътибор бериб туришлари керак.

ДЕҲҚОНЧИЛИКНИНГ БОШҚА ТАРМОҚЛАРИНИ РИВОЖЛАНТИРИШ

Республикада дон хўжалиги, айниқса шоликорлик анча юксалтирилди. Кейинги тўрт йил ичида республикамизда 14 та янги катта шоликорлик совхози ташкил қилинди. Ҳосилдорлик ошди. Илғор хўжаликлар гектар бошига 40-50 центнер шоли олмоқдалар. Шу туфайли давлатга шоли сотиш қарийб беш баравар кўпайди.

Бироқ, умуман республикада дон экинларининг, шу жумладан шолининг ҳам ҳосили ҳали паст. Бунга кўп жиҳатдан шу нарса сабаб бўлмоқдаки, янги хўжаликларда коллекторлар, зовурлар қуриш ишлари суст олиб борилмоқда, далаларни асосли равишда текислаш ишларига етарли эътибор берилмаётир.

Шоликорлик районлари ва хўжаликларининг партия ташкилотлари бу камчиликларни тезроқ йўқотиш чораларини кўришлари лозим. Қорақалпоғистон АССРда шоли етиштиришни кўпайтириш учун айниқса кўп иш қилиниши керак.

Дон хўжалигида лалмикор деҳқончиликнинг шудгорга дам бериш ва дам берилган шудгорга чопиқ қилинадиган экинлар экиш системаларига дадиллик билан ўтиш, прогрессив алмашлаб экишларни, навли уруғликларни жорий қилиш, бегона ўтлар билан курашда гербицидлардан кенг фойдаланиш керак.

Лубкорлик хўжалиги тез ривожланиб бормоқда. Оққўрғон, Юқори Чирчиқ ва Ўрта Чирчиқ районларининг лубкорлари етти йиллик планни 1,7 баравар ошириб бажардилар. Ургут районининг тамакикорлари катта муваффақиятларга эришдилар. Улар тамаки етиштириш етти йиллик топшириғини 152 процент бажардилар, тамаки баргининг ҳосилдорлигини етти йил ичида 1,8 баравар оширдилар. Вазифа шуки, шу экинларнинг ҳосилдорлигини бундан буён ҳам ошира бериш, давлатнинг план заказини бажаришни ҳар йил таъминлаб туриш керак.

Республика партия ташкилотлари кўрган чоралар натижасида сабзавот, қовун-тарвуз, мева, узум етиштириш анча кўпайтирилди. Ҳозир бу иш билан ихтисослаштирилган 39 колхоз, 60 совхоз, шунингдек пахтакорлик хўжаликларида 800 бригада ва звено шуғулланмоқда. Ҳисобот даври мобайнида сабзавот-полиз экинлари маҳсулотини харид қилиш икки баравардан зиёдроқ, мева харид қилиш эса 3 баравар кўпайди. 1965 йилда Ўзбекистон Москва, Ленинград аҳолисига, Сибирь ва Узоқ Шарқ шаҳарларига 200 минг тоннадан кўпроқ сабзавот, қовун-тарвуз, ҳўл мева ва узум юборди.

Бироқ, бизда бу маҳсулотлар айниқса қиш даврида ҳали ҳам етишмайди. Ихтисослаштирилган кўпгина колхозлар ва совхозларда ҳосилдорлик паст, улар давлат планларини бажармаяптилар. Теплица хўжалиги яхши ривожлантирилмаётир. Мева ва сабзавот сақланадиган омборларнинг ҳажми жуда кам.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети ва республика Министрлар Совети яқинда сабзавот, қовун-тарвуз, мева ва узум етиштиришни кўпайтириш, шу маҳсулот билан аҳолини таъминлашни тубдан яхшилаш тадбирларини ишлаб чиқдилар. Қишлоқ хўжалик министрлиги, Озиқ-овқат саноати министрлиги ва маҳаллий Советлар шу тадбирларнинг ҳеч сўзсиз бажарилишини таъминлашлари лозим.

ЧОРВАЧИЛИК

Республика партия ташкилоти чорвачиликни ривожлантириш соҳасида катта тадбирларни амалга оширди. Коммунистлар ва комсомоллардан анчагина мутахассислар шу тармоққа ишга юборилди, кўпчилик фермаларда партия ташкилотлари ёки партия группалари тузилди.

Республикада ихтисослаштирилган катта хўжаликлар ташкил этилди. Қўйларнинг 70 процентга яқини ҳозир мана шу хўжаликларда боқилмоқда. Сутчилик ва гўшт-сут етиштириш билан шуғулланадиган, чорвани ўстириб, семиртириш билан шуғулланадиган совхозлар, чўчқачилик совхозлари ташкил қилинди. 6 та паррандачилик фабрикаси қурилди ва 4 та паррандачилик фабрикаси қурилиши битай деб қолди.

Етти йил мобайнида қора моллар 525 минг бош кўпайди, шу жумладан сигирлар 271 минг бош кўпайди. Давлатга қоракўл тери ва тухум сотиш топшириқлари муваффақиятли бажарилмоқда. Тайёрланаётган гўшт ва сут миқдори кўпайиб бормоқда. Ҳар 100 урғочи молга ҳисоблаганда тўрт йил мобайнида улардан олинаётган бузоқ 63 тадан 83 тага, қўзи, улоқ 89 тадан 109 тага, чўчқа болалари 1.425 тадан 2.070 тага етказилди. Ҳамма турдаги чорваларнинг нобуд бўлиши анча камайтирилди.

Лекин чорвачиликдаги ишларнинг аҳволига танқидий назар билан қараб баҳо беришимиз керак. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети ва республика Министрлар Совети қишлоқ хўжалигининг мана шу муҳим тармоғидаги ишларни тубдан яхшилашга ҳали эриша олганлари йўқ. Чорванинг маҳсулдорлиги ҳали ҳам паст даражада қолиб келмоқда. 1965 йилда айрим районларда қўй ва чўчқаларни кўпайтириш плани бажарилмай қолди. Хоразм, Қашқадарё областларининг ва Қорақалпоғистон Автоном Республикасининг хўжаликларида ҳар бир сигирдан атиги 600-650 килограмм сут соғиб олинди, холос. Бир қанча жойларда чорвани боқиб семиртириш яхши ташкил этилган эмас. Кўпгина колхозлар семизлиги ўртача ва ўртачадан паст бўлган қорамолларни гўштга топширмоқдалар. Мана шуларнинг ҳаммаси чорвачилик тармоғи зарар кўришига олиб келмоқда.

Кўпгина колхоз ва совхозларда ғоят тўйимли ва арзон ем-хашак етиштириладиган мустаҳкам база яратиш проблемаси ҳал қилинмай қолмоқда. Озуқа экинлари экилаётган майдонлар етарли эмас, бу экинларнинг ҳосилдорлиги паст.

Бундай аҳволга ортиқ тоқат қилиб бўлмайди. Чорва учун ем-хашак базасини вужудга келтириш ишидаги камчиликларни қисқа муддатда тузатиб олишимиз мумкин ва лозим. Партия Марказий Комитети, область ва район партия комитетлари қишлоқ хўжалиги ишлаб чиқаришининг мана шу муҳим участкасини доимий контроль қилиб туришлари лозим. Чорвачиликни юксалтириш — умумпартия иши, умумдавлат ишидир.

Чўллардаги яйловларни сув билан таъминлаш ишига кейинги йилларда анча капитал маблағ сарфланди. Ҳисобот даври ичида 3,3 миллион гектар яйлов сув билан таъминланди, олти миллион гектардан кўпроқ майдонда молларни суғориш шохобчалари реконструкция қилинди. Лекин бу ҳали етарли эмас. Беш йил ичида яна камида уч ярим миллион гектар яйловни сув билан таъминлаш, ҳамма жойда яйловларнинг ҳолатини яхшилаш зарур.

Республикада аралаш озуқа тайёрлаб берадиган саноат вужудга келтирилди. Бироқ, бу саноат ҳали қониқарли ишлаётгани йўқ. Ишлаб чиқарилаётган аралаш озуқаларнинг хили жуда кам ва сифати паст, нархи қиммат. Ғалла маҳсулотлари ва аралаш озуқа саноати министрлиги озуқа ишлаб чиқарувчи корхоналарга эътиборни кучайтиришлари, шундай озуқалар ишлаб чиқаришни ва уларнинг хилини кўпайтиришлари, сифатини оширишлари, маҳсулот таннархини камайтиришлари лозим.

Наслчилик ишини бутун чоралар билан яхшилаш, беш йилликнинг охирига бориб, ҳамма хўжаликларда фақат зотли ва насли яхшиланган чорва моллар бўлишига эришиш ва шу тариқа чорвачиликнинг маҳсулдорлигини ошириш зарур.

Қишлоқ хўжалигининг бошқа тармоқлари билан бир қаторда пиллачилик ҳам муваффақиятли ривожланмоқда. Колхоз ва совхозлар 1965 йилда давлатга 18 минг тоннадан кўпроқ пилла сотдилар. Бу қимматли хом ашёни етиштириш етти йиллик плани ошириб бажарилди. Ипак қуртини тезкорлик билан боқиш методлари ўзлаштирилди, қурт уруғининг сифати яхшиланди, ҳар бир қути қурт уруғидан олинадиган пилла ҳосили кўпайтирилиб, 57 килограммга етказилди.

Бироқ, пиллачиликда, айниқса унинг озуқа базасини кенгайтиришда катта камчиликлар бор. Бу камчиликларни йўқотиш чораларини кўриш, тут ўтқазиш планларининг ҳеч сўзсиз бажарилишини таъминлаш, жамоат биноларида қурт боқишни кўпайтириш, селекция ишларини яхшилаш, пилланинг ҳосилдорлигини ошириш, маҳсулот таннархини анча камайтириш зарур.

КОЛХОЗ ВА СОВХОЗЛАРНИ ТАШКИЛИЙ-ХЎЖАЛИК ЖИҲАТДАН МУСТАҲКАМЛАШ

КПСС Марказий Комитетининг март Пленуми колхоз ва совхозларни ташкилий-хўжалик жиҳатдан мустаҳкамлаш соҳасида қатъий чоралар кўриш зарурлигига партия, совет ва қишлоқ хўжалик органларининг эътиборини жалб қилди. Республикада бу йўлда айниқса ўтган йил бирмунча ишлар қилинди.

Катта муваффақият шуки, яқин ўтмишда иқтисодий заиф хўжаликлар бўлиб келган 143 колхоздан 132 таси қолоқликдан чиқиб, рентабель хўжаликларга айланди. Республика колхозларининг пул даромадлари тўрт йил мобайнида 48 процент кўпайди ва 1965 йилда 1 миллиард 619 миллион сўмга етди. Бу эса меҳнатга тўланаётган ҳақни кўпайтиришга, меҳнат кунига тўланаётган пулни ўрта ҳисобда 1961 йилдаги 1 сўму 81 тийиндан 1965 йилда 3 сўм 28 тийинга етказишга, шу давр ичида колхозларнинг бўлинмас фондларини кўпайтириб 1 миллиард 206 миллион сўмдан 1 миллиард 664 миллион сўмга етказишга имкон берди.

Совхозларнинг ҳам иқтисодий кўрсаткичлари анча яхшиланди. Қишлоқ хўжалик министрлигининг совхозлари 1962 йилда анча зарар берган бўлса, ўтган йил бу совхозлар 31 миллион сўм фойда олди. Совхоз ходимлари меҳнатига тўланаётган ҳақ оширилди.

КПСС Марказий Комитети март Пленумининг тарихий қарорлари колхоз ва совхозлар экономикасини мустаҳкамлашда, қишлоқ меҳнатчиларининг турмуш даражасини оширишда катта роль ўйнади. Колхоз ва совхозларга катта енгилликлар берилди: ўтган уч йил мобайнида эришилган даражадан ошириб топширилган пахта учун унинг нархига 50 процент устама ҳақ тўлаш жорий қилинди; бошқа қишлоқ хўжалик маҳсулотларининг харид нархлари оширилди; кўпгина колхозларнинг қарзлари кечиб юборилди; даромад солиғи солиш тартиби ўзгартирилди; қишлоқ хўжалик машиналарининг ва запас қисмларнинг нархлари, шунингдек электро энергия учун тўланадиган ҳақ камайтирилди. Мана шуларнинг ҳаммасидан келадиган манфаат йилига тахминан 325 миллион сўмни ташкил қилди.

Иқтисодий ишларга эътибор кучайтирилди. Кўпгина областлар, районлар ва хўжаликларда иқтисодий кенгашлар тузилди. Колхоз ва совхозлардаги бригадалар, фермалар ва ремонт устахоналарининг мутлақ кўпчилиги хўжалик ҳисобига кўчирилди. Колхозларнинг 90 проценти меҳнатга бевосита пул билан ҳақ тўлайдиган бўлиб қолди.

Самарқанд областининг колхоз ва совхозларида иқтисодий иш яхши йўлга қўйилди. Бу областда қишлоқ меҳнатчиларининг кенг оммаси ишлаб чиқаришнинг самарадорлигини ошириш учун курашда актив қатнашадиган бўлиб қолди. 1965 йилги хўжалик ҳисоби топшириқларининг бажарилиш якунлари барча далачилик бригадаларида ва чорвачилик фермаларида муҳокама қилинди. Областда колхоз ва совхоз кадрларига иқтисодий билимларни ўргатиш йўлга қўйилди. Самарқандликларнинг тажрибаси «Экономическая газета»нинг саҳифаларида кенг ёритилди. Бу тажрибани чуқур ўрганиш ва ҳамма жойга ёйиш керак. Қишлоқ хўжалигини кескин юксалтириш ва юқори унумли меҳнатни рағбатлантириш учун иқтисодий шарт-шароит вужудга келтирилган ҳозирги вақтда партия ташкилотлари қишлоқ хўжалиги ишлаб чиқаришининг ҳамма тармоқлари, ҳеч бир истисносиз ҳамма колхоз ва совхозлар рентабелли бўлишига эришишлари мутлақо шарт.

Деҳқончиликни ва чорвачиликни янада юксалтириш соҳасида КПСС Марказий Комитетининг март Пленуми белгилаб берган программанинг бажарилиши қишлоқ қурилишининг қандай аҳволда бўлишига кўп жиҳатдан боғлиқ. Ўтган етти йил мобайнида колхоз ва совхозларда 500 минг бошдан кўпроқ қорамол сиғадиган, икки миллион бошдан зиёдроқ қўй, 300 минг чўчқа сиғадиган чорвачилик бинолари, 2 миллиондан зиёдроқ парранда сиғадиган паррандахоналар, кўпгина ремонт-механика устахоналари ва ишлаб чиқариш учун мўлжалланган бошқа объектлар қурилди. Кўпгина хўжаликлар шаҳар типидаги посёлкалар қурмоқдалар.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети ва республика ҳукумати қишлоқда капитал қурилишни янада яхшилашга қаратилган бир қанча чораларни амалга оширмоқдалар. Шу мақсад билан Қишлоқ қурилиши министрлиги тузилди. Қишлоқда қурилиш ишларини олиб бориш учун ўтган йил 30 та механизациялашган махсус кўчма колонналар ташкил қилинди. Бу йил яна 18 та мана шундай колонна тузилади.

Қишлоқ қурилиши ҳамиша партия комитетларининг диққат марказида турибди. КПСС Марказий Комитетининг март Пленуми қишлоқ хўжалик меҳнатчиларининг маданий-маиший талабларини қондириш, уларнинг уй-жой шароитини яхшилаш тўғрисида ҳамиша ғамхўрлик қилишни, қишлоқларда яхши клублар, кутубхоналар, мактаблар, магазинлар бўлишига эришишни партия ташкилотларининг зиммасига юклаб қўйди. Одамларга яхши маданий-маиший шароит яратиб бериш колхоз ва совхоз ишлаб чиқаришини юксалтирувчи қудратли восита эканлигини унутмаслик керак.

Бой тажриба тўплаган шонли қишлоқ меҳнатчилари янги беш йилликда қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришининг ҳамма тармоқларини янада юксалтиришга доир катта вазифаларни муваффақиятли бажарадилар, деб ишонч билдиришга ижозат бергайсиз, ўртоқлар. **(Қарсаклар).**

III. ИНСОН УЧУН, УНИНГ БАХТ-САОДАТИ УЧУН

Ўртоқлар!

Партиямизнинг бутун фаолияти совет кишиларининг турмуш даражасини ошириш тўғрисида ғамхўрлик қилишдан иборат бўлмоқда. КПСС Марказий Комитетининг март ва сентябрь Пленумлари ишлаб чиққан катта иқтисодий тадбирлар мана шу олижаноб мақсадга бўйсундирилган тадбирлардир. Бу тадбирларнинг чуқур маъноси ҳам шундан иборатки, экономикамизнинг ўсишига таяниб совет халқининг фаровонлигини жуда қисқа муддатларда қандай қилиб кўтаришнинг энг самарали йўлларини топишимиз керак.

Ўтган етти йил ичида, айниқса ҳисобот даври мобайнида меҳнаткашларнинг ўсиб бораётган моддий ва маънавий эҳтиёжларини қондириш учун кўп иш қилинди. Ўзбекистоннинг миллий даромади бир ярим баравардан зиёдроқ ошди. Ишчи ва хизматчиларнинг реал иш ҳақи 32 процент кўпайди, колхозчиларнинг **пул ва натурал даромадлари** эса учдан бир ҳисса кўпайди.

Республикамизда **уй-жой қурилиши** мисли кўрилмаган даражада кенгайиб кетди. Тўрт йил мобайнида давлат ва кооператив ташкилотларнинг маблағлари билан умумий саҳни олти миллион квадрат метрга яқин уй-жой бинолари қурилди. Аҳолининг ўзи ўз маблағи билан 2 миллион квадрат метр уй-жой қуриб олди. Колхоз ва совхозларнинг меҳнаткашларига 88 мингта янги уй қуриб берилди.

Бироқ, уй-жой масаласи ҳали ҳам кескин масала бўлиб қолмоқда. Бу масалани ҳал қилиш учун жуда катта маблағлар ажратилмоқда. Янги беш йилликда фақат давлат капитал маблағлари ҳисобидангина ўтган беш йилдагига қараганда бир ярим баравар кўп уй-жой қуриб бериш мўлжаллаб қўйилди. Бизнинг вазифамиз бу маблағлардан тўла фойдаланишдан иборат.

Уй-жой қуриш кооперативлари аҳолини уй-жой билан таъминлашда катта роль ўйнаши лозим. Кейинги уч йил ичида шу кооперативлар 100 минг квадрат метрга яқин уй-жой қуриб берди. Лекин бундай кооперативлар ҳали кам. Сирдарё, Бухоро, Сурхондарё, Қашқадарё, Хоразм областларида ва Қорақалпоғистон АССРда бундай кооперативлар бутунлай йўқ. Ҳамма жойда шундай кооперативлар тузиш зарур.

Коммунал хўжаликни ривожлантириш соҳасида кейинги йилларда катта ишлар қилинди. 1958 йилда фақат 22 та шаҳар ва олтита район марказидагина водопровод бор эди. Ҳозир 33 шаҳар ва 65 район марказининг ҳаммасида водопровод бор. Етти йиллик мобайнида водопровод шохобчаларининг узунлиги икки баравардан зиёдроқ, канализация шохобчаларининг узунлиги қарийб беш баравар кўпайди.

Табиий ва суюлтирилган газ республика меҳнаткашларининг турмушига сингиб бормоқда. 1959 йилга қадар фақат Андижон ва Ленинск аҳолисигина газдан фойдаланар эди. Ҳозир шаҳарларнинг ҳаммаси ва 62 та район маркази, 135 та совхоз ва 219 та колхоз газдан фойдаланадиган бўлиб қолди. Етти йиллик мобайнида 420 минг квартирага газ киритилди, шундан 321 минг квартирага ҳисобот даврида газ киритилди.

Шаҳар ва қишлоқларимизни ободонлаштириш соҳасида анчагина ишлар қилинди. Кўпгина ҳаммом, кирхона ва меҳмонхоналар қурил[illegible]. Шаҳар транспорти янада ривожлантирилди. Янги трамвай вагонлари ва троллейбуслар олинди.

Бироқ, республика аҳолисига коммунал хизмат кўрсатиш даражаси ҳозирги замон талабларига ҳали ҳам жавоб бермаётир. Водопровод ва канализация қуриш ишларининг суръати етарли эмас. Аҳоли яшайдиган жойларнинг санитария ҳолатини анча яхшилаш талаб қилинади. Электр транспортининг ривожланиши шаҳарларнинг ўсишидан орқада қолмоқда.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети ва Ўзбекистон ССР Министрлар Совети республикада коммунал хўжаликни янада ривожлантиришга доир катта тадбирларни белгиладилар. Янги беш йилликда шу мақсадлар учун бундан олдинги беш йилда сарфланганига қараганда қарийб икки ярим баравар кўп маблағ ажратилади.

Аҳолига **маиший хизмат** кўрсатиш меҳнаткашларнинг кундалик турмушида катта роль ўйнайди. Кейинги йилларда маиший хизмат кўрсатиш бирмунча ривож топди. 1965 йилда республикада аҳолига кўрсатилган маиший хизмат 1961 йилдагига қараганда икки ярим баравар кўпроқ бўлди, қишлоқларда эса 1961 йилдагидан 5,7 баравар кўп маиший хизмат кўрсатилди. Тўрт йил ичида 140 та маиший комбинат, 9 та химиявий тозалаш ва кийимларни бўяш фабрикаси, 34 кирхона ва 126 та ихтисослаштирилган катта ателье, павильон ва бошқа маиший хизмат кўрсатиш корхоналари ташкил этилди. Шу корхоналарда 9 мингтага яқин янги технология ускуналари ўрнатилди.

Лекин шундай бўлса ҳам маиший хизмат кўрсатиш корхоналарининг шохобчалари ҳали ҳам етарли эмас. Янги беш йилликда аҳолига кўрсатиладиган маиший хизмат ҳажми тўрт баравар, қишлоқда эса олти баравардан зиёд кўпайтирилиши лозим. Совет ва хўжалик органларининг раҳбарлари, маиший хизмат кўрсатиш корхоналарининг ходимлари шу мақсадга берилаётган маблағлардан самарали фойдаланишлари, аҳолига маиший хизматни зўр бериб яхшилашлари лозим. Одамларнинг кайфияти ва меҳнатдаги активлиги кўп жиҳатдан шу нарсага боғлиқ эканлигини унутмаслик керак.

Чакана савдонинг ва умумий овқатланишнинг товар обороти ҳисобот даврида қарийб бир ярим баравар кўпайди. Одамлар озиқ-овқат моллари, кийим-кечак, пойафзал ва газламаларни кўпроқ харид қиладиган, ошхоналар ва кафелар хизматидан кўпроқ фойдаланадиган бўлиб қолдилар. 2.900 та янги магазин, 2.100 та янги ошхона, ресторан ва кафелар очилди. Савдо шохобчаларининг қиёфаси кескин равишда ўзгарди. Аҳоли ва савдо ходимлари учун энг кўп қулайлик яратишга имкон берадиган катта-катта магазинлар ва ошхоналар қуришга киришилди.

Шундай бўлса ҳам савдо-сотиқни ташкил этишда катта нуқсонлар бор. Аҳолининг талаби яхши ҳисобга олинмаётир, совет савдо қоидаларини бузиш ҳоллари йўқотилгани йўқ. Молларнинг сифати ҳақида шикоятлар кўп. Савдо ташкилотлари сабзавот, картошка, қовун-тарвуз, мева, узум тайёрлашни яхшилаш тўғрисида ғамхўрлик қилмаётирлар, қиш вақтида шу маҳсулотлар билан узлуксиз савдо қилишни йўлга қўйганлари йўқ.

Бу камчиликларни тезроқ тугатиш, харидорларнинг талабини тўлароқ қондириш, савдо маданиятини кескин равишда ошириш керак. Савдо министрлиги ва «Ўзбекбирлашув» сабзавот ва мева тайёрлашни ташкил этишга алоҳида эътибор беришлари, сабзавот ва мева билан бутун йил бўйи савдони таъминлашлари мутлақо зарур. Бунинг учун етарли миқдорда сабзавот ва мева сақланадиган омборлар қуриш, ихтисослаштирилган магазинларни кўпайтириш, махсус транспорт ва идишлар билан савдо ташкилотларини таъминлаш масаласини ҳал қилиш керак.

Аҳолига медицина хизмати кўрсатишни яхшилаш тўғрисида республика партия ташкилоти тинмай ғамхўрлик қилиб келди. Етти йиллик мобайнида 309 та янги касалхона, 312 та амбулатория, юзлаб фельдшерлик пунктлари, диспансерлар, дорихоналар ва бошқа даволаш муассасалари очилди. Бир қанча илмий-тадқиқот институтлари учун янги корпуслар қуриб берилди, улар энг янги аппаратлар ҳамда ускуналар билан таъминланди. Катта клиник стационарлар ишлай бошлади. Колхозларнинг ўз пуллари билан даволаш муассасаларини қуришлари кенг авж олиб кетди.

Республикада шифохоналар муттасил кўпайиб бормоқда. Ҳозир еттита касаба союз санаторийси, 10 та дам олиш уйи ва 39 та профилакторий ишлаб турибди.

Лекин одамлар соғлиғини сақлаш манфаатлари аҳолига медицина хизмати кўрсатишни янада яхшилашни, унинг маданиятини оширишни, юқумли касалликлар тарқалишининг олдини олиш мақсадида санитария пропагандасини ва профилактика ишларини кучайтиришни талаб қилади. Бунинг учун биз бор имкониятларнинг ҳаммасидан фойдаланишимиз лозим.

Меҳнаткашларнинг моддий фаровонлигини кўтаришда **социал таъминот** катта роль ўйнайди. Давлатдан гарантияланган ёрдам олаётган гражданлар йил сайин кўпаймоқда. Фақат ўтган йилнинг ўзидагина республикада 600 мингга яқин кўп болали ва ёлғиз оналар давлат нафақаси олди. 900 мингга яқин киши турли пенсиялар билан таъминланди. Шу мақсадлар учун йилига 277 миллион сўм сарфланди.

Қишлоқ меҳнатчиларининг социал таъминоти соҳасида жуда катта ўзгаришлар рўй берди. Қишлоқ хўжалиги артеллари аъзоларини пенсия билан таъминлаш тўғрисида Қонун қабул қилинганидан кейин 380 мингдан кўпроқ колхозчи пенсия оладиган бўлиб қолди.

Халқ фаровонлигини ошириш масалалари бундан буён ҳам бизнинг диққат марказимизда туриши лозим. Яйловларда туриб ишлаётган чорвадорларга, қийин дала шароитида ишлаётган геологлар ва бинокорларга алоҳида ғамхўрлик қилиш керак. Уларга кўрсатилаётган маданий-маиший, савдо ва медицина хизматини ҳар томонлама яхшилаш зарур.

(Давоми тўртинчи бетда).

ЎРТОҚ Ш. Р. РАШИДОВ ДОКЛАДИ

(Боши 2, 3-бетларда)

Халқнинг моддий ва маънавий эҳтиёжларини энг тўлиқ ҳисобга олиш учун аҳолининг сони тўғрисида ҳамиша аниқ маълумотларга эга бўлишнинг аҳамияти жуда катта. Аммо республикамизда янги туғилган чақалоқларнинг ва бошқа республикалардан келаётган кишиларнинг анчагина қисми ҳар йил ҳисобга олинмаётир, шу сабабли биз тўлиқ маълумотларга эга бўлмаётирмиз. Бу эса давлатнинг планлаштириш ишларини қийинлаштирмоқда.

Марказий статистика бошқармаси, Госплан, республика Жамоат тартибини сақлаш министрлиги, маҳаллий Советларнинг ижроия комитетлари бу ишда намунали тартиб ўрнатишлари керак. Биз ҳар бир областда, ҳар бир шаҳарда, районда ва умуман республикада қанча аҳоли яшаётганлигини ва аҳолининг ўсиш истиқболларини аниқ билиб туришимиз керак. Шундай қилинганидагина уй-жой қуриш, коммунал-маиший, савдо корхоналари ва томошахоналар, мактаблар ва медицина муассасалари қуриш ишларининг ҳажмини тўғри планлаштириш мумкин бўлиб қолади.

Халқ фаровонлиги тўғрисида ғамхўрлик қилиш — партиямизнинг олий қонуни. Совет кишисига ҳамиша эътибор бериб доимо меҳрибонлик қилиш, унинг маданий яшаши ва завқланиб ишлаши учун бутун шарт-шароитни яратиб бериш ҳар бир партия ташкилотининг энг биринчи бурчидир.

IV. МАОРИФ ВА ФАННИНГ РИВОЖЛАНИШИ

Ўртоқлар!

Коммунистик қурилиш кенг авж олдирилган даврда ўрта ва олий мактаб ходимлари, фан арбоблари ниҳоятда зўр ва масъулиятли вазифаларни ҳал этишга даъват қилинганлар.

Республикада **халқ маорифини** ривожлантиришда каттагина ютуқларга эришилди. Ҳозир бизда 6.800 га яқин умумий таълим мактаби бор бўлиб, уларда 2 миллион 340 мингдан кўпроқ бола ўқимоқда.

Мактабларнинг моддий базаси мустаҳкамланмоқда. Етти йиллик мобайнида маблағ билан таъминлашнинг турли манбалари ҳисобидан ва маъмурий биноларни қайта қуриб, мактабларга айлантириш йўли билан 1 миллион 55 минг ўқувчи сиғадиган синфхоналар барпо этилди. Бу — Совет ҳокимиятининг шундан аввалги ҳамма йиллари мобайнида қурилган мактаблардаги ўринлар сонидан кўпдир.

Кечки мактаблар кенг равишда ривожлантирилди. 134 минг йигит ва қиз ишлаб чиқаришдан ажралмаган ҳолда ўрта мактабларда ўқимоқда. Бу — 1958 — 1959 ўқув йилидагидан қарийб уч баравар кўпдир.

Республика мактабларига малакали кадрларнинг каттагина отряди қўшилиб, ҳисобот даврида ўқитувчилар сони 44 минг кўпайди ва 142 минг кишига етди. Шуниси диққатга сазоворки, олий маълумотли педагоглар сони 2,5 баравардан зиёд кўпайди.

Партия ва ҳукумат халқ ўқитувчисининг меҳнатини ғоят қадрламоқдалар. Ўқитувчиларимиздан 6.720 киши Совет Иттифоқининг орден ва медаллари билан мукофотланган, халқ маорифи ходимларидан 1.710 кишига республикада хизмат кўрсатган ўқитувчи фахрий унвони берилган ва 5.700 дан кўпроқ ўқитувчи «Ўзбекистон ССР халқ маорифи аълочиси» нишони билан мукофотланган.

Сўнгги йилларда болаларни ўқитиш, улар билан синфдан ва мактабдан ташқари иш олиб боришнинг илғор методлари ёппасига жорий этила бошлади. Таълим ва тарбия процесси тобора кўп даражада бир-бирига чамбарчас боғлаб олиб борилмоқда. Бу эса ўқувчиларнинг билимларини чуқурлаштиришга ва уларнинг фанларни яхшироқ ўзлаштириб олишларига ижобий таъсир кўрсатмоқда. Биринчи — саккизинчи синфларда икки йил қоладиган ўқувчилар сони тўрт йилда икки баравар камайди.

Бироқ, халқ маорифини ривожлантиришда қўлга киритилган катта-катта ютуқлар соясида жиддий камчиликлар ҳам борлигини кўрмаслигимиз мумкин эмас. Саккиз йиллик умумий мажбурий таълим тўғрисидаги Қонун бир қанча районларда дуруст бажарилмаётир, мактаблардаги ўқувчиларни тўла маълумот олгунча сақлаб қолиш учун тегишли чоралар кўрилаётгани йўқ. Айрим маҳаллий Советларнинг ижроия комитетлари мактаб ёшидаги болаларни ҳисобга олишда ҳали тегишинча тартиб ўрната олмаяптилар. Баъзи жойларда мактаблар қошидаги интернатларни кўпайтириш планлари систематик тарзда бажарилмасдан келинияпти, айрим интернатларда эса ўқувчиларнинг яшаши ва ўқиши учун нормал шароитлар яратилган эмас.

Мана шу сабаблар орқасида болаларнинг бир қисми мактабдан ташқарида қолмоқда. Сирдарё, Тошкент областларида ва Қорақалпоғистон АССРда ўқишга тортилмаган болалар сони айниқса кўп. Айрим районларда болаларнинг мактабдан кетиб қолиш ҳоллари ҳамон кўплаб содир бўлмоқда, айниқса она тили ва рус тилини, математикани, физика ва химияни ўқитиш савияси паст бўлмоқда.

Партия ва совет ташкилотлари, Маориф министрлиги ва унинг маҳаллий органлари, бутун жамоатчилик мактабларнинг ўқув-моддий базасини янада кенгайтиришга, умумий мажбурий таълим тўғрисидаги Қонунни сўзсиз бажаришга, бир синфда икки йил қолиш ҳолларини ва ўқувчиларнинг мактабни ташлаб кетишларини камайтиришга кўпроқ эътибор беришлари керак. Ўқувчиларни чуқур ва мустаҳкам билимлар билан қуроллантириш, мактабнинг турмуш билан алоқасини мустаҳкамлаш, ўз меҳнатининг натижалари учун ўқувчиларнинг масъулиятини ошириш зарур.

Бу йил ўнинчи ва ўн биринчи синфларнинг ўқувчилари мактабни бараварига битириб чиқадилар. Шу муносабат билан КПСС Марказий Комитети ва СССР Министрлар Совети «1966 йилда умумий таълим мактабларини тамомлаб чиқувчи ёшларнинг ўқишини кенгайтириш ва уларни халқ хўжалигида ишга жойлаштириш тадбирлари тўғрисида» қарор қабул қилдилар. Партия, совет органлари, барча министрликлар ва идоралар шу қарорни бажариш юзасидан конкрет тадбирларни амалга оширмоқлари керак.

Ҳисобот даврида **олий ва ўрта махсус таълимни** ривожлантиришда сифат жиҳатидан муҳим силжишлар рўй берди. Республикада бир қанча янги олий ўқув юртлари ташкил этилди. Мамлакатда биринчи марта барпо этилган Андижон пахтачилик институти, Тошкент рус тили ва адабиёти институти, Термиз педагогика институти шулар жумласидандир. 23 та янги ўрта махсус ўқув юрти ташкил этилди. 17 та янги факультет ва 113 та янги кафедра очилди. Бу эса илгариги мавжуд ихтисослар бўйича кадрлар тайёрлашни анча кўпайтириш имконини берибгина қолмай, шу билан бирга янги техниканинг кибернетика, саноат электроникаси, ядро физикаси, полимерлар, ишлаб чиқариш процессларини автоматлаштириш сингари соҳалари бўйича мутахассислар тайёрлашга ҳам имкон берди.

Ҳозирги вақтда республикадаги 32 та олий ва 105 та ўрта махсус ўқув юртида қарийб 270 минг киши ўқимоқда. Бу — етти йил аввалги ўқувчилар сонидан 2 баравар кўпдир. Етти йилликда 212 минг киши олий ва ўрта махсус ўқув юртларини тамомлаб чиқди. Бу эса 1959 йилда Ўзбекистонда мавжуд бўлган мутахассисларнинг жами сонига деярли тенгдир.

Бизда мамлакатда энг йирик институт комплексларидан бири — Тошкентда олий ўқув юртлари шаҳарчаси қурилмоқда. Бошқа шаҳарларда ҳам ўқув юртларининг моддий базаси мустаҳкамланмоқда. Эндиликда республика олий ўқув юртлари яхшигина профессор-ўқитувчи кадрларга эгадирлар. Ўқув процессини такомиллаштириш учун кўп ишлар қилинмоқда.

Лекин ёш мутахассислар тайёрлашда ҳали кўпгина нуқсонлар бор. Бир қанча ўқув юртларида студентларни ғоявий жиҳатдан тарбиялашга лозим даражада эътибор берилаётгани йўқ. Олий ва ўрта махсус мактабнинг энг муҳим вазифаси — янги жамиятнинг актив бунёдкорларини тайёрлаб беришдир. Ишни шу тахлитда ташкил этиш лозимки, студентлар ўз ихтисослари бўйича чуқур билимга эга бўлиш билан бир қаторда, ўзларида мустаҳкам ғоявий, коммунистик эътиқодларни ҳосил қилсинлар, марксча-ленинча назарияни чуқур ўргансинлар, амалий ишларида марксча-ленинча назарияни қўллашни билиб олсинлар.

Мутахассисларни тайёрлаш планларини янада мукаммалроқ тузиш лозим. Биз олий ва ўрта малакали кадрлар тайёрлашдаги диспропорцияни йўқотишимиз, олий ва ўрта махсус таълимни ривожлантиришнинг республика халқ хўжалиги эҳтиёжларини ҳисобга олувчи, илмий жиҳатдан асосланган истиқболли планига эга бўлишимиз зарур. Бу ишга олий мактаб ва илмий муассасаларнинг ходимларидан ташқари, тармоқ министрликлари ва идораларининг вакилларини ҳам жалб этиш керак.

Партия **илм-фанни** ривожлантириш тўғрисида доимо ғамхўрлик қилмоқда. Илм-фан тобора кўп даражада жамиятнинг бевосита ишлаб чиқарувчи кучига айланиб бормоқда.

Республикамиз олимлари ҳам Ватан фанига салмоқли ҳисса қўшмоқдалар. Ҳозирги вақтда Ўзбекистон Совет Шарқининг энг йирик илмий маркази бўлиб қолди. Бизда 145 та илмий тадқиқот муассасаси, 16.5 мингдан ортиқ илмий ходим бор. Шулардан 314 таси фан докторлари ва қарийб 4 минг киши фан кандидатларидир. Олимларнинг билимнинг турли тармоқларига бағишланган зона, Бутуниттифоқ ва халқаро симпозиумлари, конференциялари, кенгашлари Тошкентда тобора кўпроқ ўтказилмоқда.

Сўнгги йилларда фаннинг математика, физика, химия, биология, геология сингари етакчи тармоқлари тез ривожланди. Техника кибернетикасида, биокибернетикада ва ҳисоблаш математикасида бир қанча тадқиқотлар юзасидан яхши натижаларга эришилди. Ядро ва радиация физикаси, электроника, космик нурлар ва қаттиқ жисмлар физикаси соҳасида тадқиқотлар олиб борилмоқда.

Республика химиклари билан биологлари муҳим ишларни бажардилар. Қишлоқ хўжалигини янада ривожлантириш учун катта аҳамиятга эга бўлган янги препаратлар ҳосил қилинди. Химиклар алколоидлар билан гликозитларни ўрганишда шулар асосида дори-дармонлар ҳосил этиш методларини ишлаб чиқишда ғоят катта ютуқларга эришдилар. Халқ хўжалигини химиялаштиришнинг илмий асосларини ишлаб чиқиш борасида биохимик ва биофизик тадқиқотлар олиб борилмоқда. Республика ботаниклари билан зоологлари бир талай қимматли ишларни амалга оширдилар.

Ўзбекистон олимлари медицина фанини ривожлантириш учун кўп хизмат кўрсатдилар. Профессорлардан Ё. Ҳ. Тўрақулов билан Р. Қ. Исломбековларнинг қалқонсимон без физиологияси ва паталогияси соҳасидаги ишлари элга манзур бўлди. Уларнинг илмий асарлари Ленин мукофоти билан тақдирланди.

Бизнинг олимларимиз техника фанлари соҳасида самарали меҳнат қилмоқдалар. Янги пахта териш ва тўқимачилик машиналари, совутиш установкалари яратиш, Олтинтопган конини қазиш вақтида қўрғошин-рух рудаларининг исроф бўлишини камайтириш йўлларини аниқлаш, енгил ва тўқимачилик саноатида прогрессив технология билан маҳсулотнинг янги турларини жорий этиш соҳасидаги ишларни кўрсатиб ўтиш лозим. Олимларимиз, конструкторларимиз ва ишлаб чиқариш ходимларимиздан катта бир группаси икки қаторли вертикаль шпинделли пахта териш машинасининг конструкциясини яратганлиги ва уни кўплаб ишлаб чиқаришни йўлга қўйганлиги ва қишлоқ хўжалигига жорий этганлиги учун Ленин мукофотини олувчилар конкурсида иштирок этишга тақдим этилди.

Бироқ, шуни айтиш лозимки, биз илмий тадқиқотларни тезлаштириш учун мавжуд объектив шарт-шароитлардан тўлиқ фойдаланаётганимиз йўқ. Бизда тадқиқотларнинг натижаларини ишлаб чиқаришга дуруст жорий қилмаётган институтлар ва лабораториялар бор. Республика Фанлар академиясининг илмий муассасалари билан олий ўқув юртлари сўнгги беш йил ичида ўзлари ўтказган барча тадқиқотларнинг атиги 14 процентини ишлаб чиқаришга жорий қилдилар, холос.

Шундай бўлаётганига сабаб, биринчидан, кўпгина тадқиқотлар назарий ва амалий жиҳатдан катта аҳамиятга эга бўлмаса, иккинчидан, баъзи практиклар фан ютуқларини ишлаб чиқаришга жорий этишга нисбатан консерваторларча иш кўрмоқдалар.

Биз бу ишни тўғри йўлга солиб юборишимиз керак. Тадқиқотларнинг асосий йўналишларини аниқ белгилаб қўйиш, илмий муассасаларнинг ишидаги тарқоқликни йўқотиш, уларнинг кучларини ва моддий воситаларини халқ хўжалигини янада ривожлантиришга боғлиқ бўлган актуал проблемаларни ҳал қилишга қаратиш зарур. Бунда илмий тадқиқотларнинг иқтисодий самарадорлигини оширишга эътибор бериш лозим.

Ижтимоий фанларни ривожлантиришда кўзга кўринарли ютуқларга эришилди. Бизда малакали тарихчилар, философлар, юристлар, экономистларнинг каттагина отряди ўсиб етишди. Ҳисобот даврида улар анчагина собитқадамлик билан самарали иш олиб бордилар.

«Ўзбекистон Коммунистик партияси тарихининг очерклари» ҳамда «Ўзбекистонда Совет давлати ва ҳуқуқининг тарихи», «Ўзбекистон ишчилар синфининг тарихи» сингари йирик монографияларнинг, «Илмий атеизм асослари» номли ўқув қўлланмаси ва ижтимоий фанларнинг проблемаларига оид бошқа кўпгина асарларнинг босилиб чиққанлиги катта муваффақиятдир. Беруний асарларининг тўплами чиқарилди. Абу Али ибн Синонинг «Алқонун»и нашр қилиб бўлинди. Ўзбек совет адабиёти очерклари босмадан чиқди. Ҳозирги вақтда илмий ходимларимиз коллективи қардош республикаларнинг олимлари билан ҳамкорликда «Ўрта Осиё партия ташкилотлари тарихининг очерклари»ни яратиш соҳасида иш олиб бормоқда. «Ўрта Осиё ва Қозоғистонда Совет ҳокимиятининг ғалабаси» номли фундаментал илмий асар устидаги иш ниҳоясига етказилмоқда.

Бироқ, илмий тадқиқот институтлари билан ижтимоий фан кафедраларининг фаолиятида ҳали жиддий камчиликлар бор. Тайёрлаб қўйилган ва нашр этилган баъзи асарлар темасининг бачканалиги билан баёнчиликдан иборатлиги, темани чуқур анализ қилиб бермаслиги ва назарий умумлашмаларнинг йўқлиги замондан ажралиб қолганлиги билан характерлидир.

Тарихчиларимиз Ўзбекистон Коммунистик партиясининг тарихини, ўзбек халқининг тарихини атрофлича ёритиб берадиган забардаст асарлар яратмоқлари керак. Философларнинг куч-ғайратлари Ленин меросини чуқурроқ ўрганишга, коммунистик қурилиш қонуниятларини тадқиқ қилишга, янги одамнинг дунёқарашини шакллантиришга қаратилиши даркор. Ҳуқуқий билимларнинг арбоблари давлатни, хўжалик ва маданий қурилишни идора қилиш масалаларини ижодий жиҳатдан ишлаб чиқишга ўз ҳиссаларини қўшмоқлари зарур.

Иқтисодчи олимлар олдида каттагина вазифалар турибди. Улар сиёсий иқтисод назарий масалаларини ишлаб чиқиш билан бирга, кадрларимизни конкрет экономика соҳасида ҳар тарафлама чуқур билимлар билан қуроллантиришда актив қатнашишлари, КПСС Марказий Комитетининг март ва сентябрь Пленумлари томонидан белгиланган иқтисодий реформани амалга ошириш учун курашда муносиб ўрин эгаллашлари зарур.

Ижтимоий фанлар соҳасида иш олиб бораётган арбоблар олдига атрофлича ўрганиш ва назарий жиҳатдан чуқурроқ идроклаб кўриш учун яна бир қанча принципиал масалаларни қўйишни истар эдик.

Шулардан биринчиси — ўзбек халқининг капиталистик тараққиёт босқичини четлаб, феодализмдан социализмга ўтишини таъминлаган объектив шарт-шароитлар тўғрисидаги масаладир. Бу проблема назарий ва амалий жиҳатдан катта аҳамиятга эга. Гарчи, халқимизнинг социализмга ўтиши аллақачонлар босиб ўтилган босқич бўлса-да, бу босқич мустамлакачилик асоратидан халос бўлиб, нокапиталистик тараққиёт йўлига тушиб олган хорижий Шарқдаги кўпгина мамлакатларнинг халқлари учун ибрат бўлардидир. Шу процессни илмий жиҳатдан тадқиқ қилмоқ учун тарихчилар, философлар, экономистлар, юристлар, этнографларнинг куч-ғайратларини бирлаштирмоқ керак.

Иккинчи масала — ҳозирги босқичда миллий муносабатларни ривожлантириш, социалистик миллатларни янада яқинлаштириш тўғрисидаги, миллий тилларнинг ривожланиши ва бир-бирини бойитишидан иборат объектив процесс ҳақидаги масаладир. Бу проблемани чуқур тадқиқ қилиш меҳнаткашларни интернационализм руҳида тарбиялашни кучайтириш ва айрим ғўр ходимларни миллатчилик характеридаги хатолардан сақлаш учун ғоят катта аҳамиятга эга.

Ниҳоят, янада мукаммалроқ ишлаб чиқишни талаб қиладиган учинчи масала — Ўзбекистонда революцион-озодлик ва коммунистик ҳаракатнинг вужудга келиши ва ривожланишидаги хусусиятларга, халқимизнинг тақдирида Россия пролетариати билан ленинчи Коммунистлар партиясининг ўйнаган тарихий ролига тааллуқли масаладир.

Ҳозирги вақтда жамият тараққиётини илм-фансиз тасаввур қилиб бўлмайди. Илм-фан тажрибани умумлаштириб, практиканинг йўлини ёритиб туришга даъват этилган. Ҳеч шубҳа йўқки, Ўзбекистон олимлари ўзларининг ижодий меҳнатлари билан илғор совет фанининг шуҳратига шуҳрат қўша берадилар. **(Қарсаклар).**

V. МЕҲНАТКАШЛАРНИ КОММУНИСТИК РУҲДА ТАРБИЯЛАШ—ЭНГ МУҲИМ ВАЗИФАМИЗ

Ўртоқлар!

Партия ташкилоти партиянинг программ талабларини амалга ошира бориб, меҳнаткашларни коммунистик руҳда тарбиялаш соҳасидаги ишларни анча кучайтирди. Ҳисобот даврида идеология масалалари юзасидан ўтказилган партия комитетларининг пленумлари ва партия активи йиғилишлари, ёзувчилар, журналистлар, рассомлар, композиторлар, кинематографчиларнинг съездлари, интеллигенция съезди, хотин-қизлар съезди, қардош халқлар адабиёти ва санъатининг ўн кунликлари ва ҳафталиклари республиканинг ғоявий ҳаётини активлаштиришда катта роль ўйнади. Ўзбекистон КП Марказий Комитетининг XIII пленуми партия ташкилоти фаолиятида алоҳида ўрин эгаллади. Бу пленум меҳнаткашларни коммунистик руҳда тарбиялашни кучайтириш проблемаларини янгича тарзда ва чуқурроқ муҳокама қилди.

Кўрилган чоралар натижасида республикада идеология иши мазмунан бойиди, шаклан хилма-хил бўлиб қолди, унинг таъсир доираси кенгайди. Шуниси характерлики, идеология ишида жамоатчилик асослари кенг ривож топди. Ҳозирги вақтда партия комитетлари ҳузурида 1180 та идеология комиссияси, 676 та сиёсий маориф кабинети, 700 та методик кенгаш, «Билим» жамиятининг 2500 та бошланғич ташкилоти, газета, журнал, радио ва телевидение редакцияларининг ўнлаб штатсиз бўлимлари ва кенгашлари, мухбирлар ва ишчи-қишлоқ мухбирларининг юзлаб постлари, билимнинг турли тармоқлари бўйича 700 дан ортиқ халқ университети жамоатчилик асосларида иш олиб бормоқда. Пропаганда ва агитация масалалари юзасидан социологик тадқиқотлар ўтказувчи республика жамоатчилик институти ишлай бошлади.

Ҳисобот даврида коммунистларнинг марксча-ленинча ўқишини яхшилашга, кадрларни ғоявий чиниқтиришга катта эътибор берилди. Бизда партия маорифининг мунтазам системаси ишлаб турибди, бу система ҳар бир тингловчига бошланғич сиёсий маълумотдан тортиб то олий сиёсий маълумот олиш имконини беради. Ҳозирги вақтда республика коммунистларидан 276 минг киши ва партиясиз активлардан 70 минг киши сиёсий ўқишнинг турли формалари билан қамраб олинган.

Пропагандистлар состави сифати жиҳатидан анча яхшиланди. Деярли ҳамма пропагандистлар олий маълумотли кишилардир. Бунинг аҳамияти эса жуда катта. В. И. Ленин уқтириб айтган эдики, ҳар қандай мактабда асосий масала— ғоявий-сиёсий йўналишдир, буни эса бутунлай ва фақат лекторлар состави белгилаб беради. Пропагандист кадрларнинг асосий қисми ҳар йили партия Марказий Комитети, область, шаҳар ва район партия комитетлари ҳузуридаги курс ва семинарларда қайта тайёргарликдан ўтмоқда.

Сўнгги йилларда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, область, шаҳар ва район комитетлари ҳузурида раҳбар ходимларнинг коммунистик қурилиш назарияси ва практикасига доир масалаларни ўқиб ўрганиши йўлга қўйилди. Буни биз ғоят фойдали деб ҳисоблаймиз. Бундай ўқиш кадрларимизнинг марксизм-ленинизм соҳасида ўз билимларини чуқурлаштиришларига, партия, давлат ва хўжалик қурилиши практикасини, идеология ишининг форма ва методларини ўрганишларига, пропагандистлик ишида активликни оширишларига ёрдам бермоқда.

Биз бундан буён ҳам партия маорифини ташкил этишни такомиллаштиришимиз, коммунистларни ғоявий жиҳатдан яна ҳам чиниқтиришимиз керак. Бунинг учун партия ўқуви системасида машғулотларнинг ғоявий-назарий савиясини кўтариш, сиёсий маориф уйлари ва кабинетларнинг ишини яхшилаш, пропагандистларнинг доимий семинарлари планли суратда ишлаб туришини таъминлаш, кадрларимизнинг ўз сиёсий билимларини мустақил равишда оширишлари устидан контролни кучайтириш зарур.

Шу билан бир қаторда, оммавий-сиёсий пропаганда билан жиддий ва пухта шуғулланиш лозим. Оммавий-сиёсий пропаганда барча совет кишиларида марксча-ленинча дунёқарашни шакллантиришга даъват этилган. Гап халқ университетлари, оммабоп лекторийлар, коммунистик меҳнат мактаблари, тематик кечалар ва оммавий пропаганданинг бошқа кўпгина синовдан ўтган формалари устида боради. Буларнинг тармоғини янада кенгайтириб, иш мазмунини яхшилаш зарур.

Ўтган ўқув йилида халқ университетларимиздан 43 таси яхши ишлаганлиги учун Бутуниттифоқ жамоатчилиги кўриги Ташкилот комитетининг дипломлари ва Фахрий ёрлиқлари билан, жамоатчилик асосларида ишлаётган 57 та халқ университети ва ана шу ўқув юртларининг жонкуяр ташкилотчиларидан 200 га яқин киши эса республика дипломлари ва Фахрий ёрлиқлари билан мукофотланди. Уларнинг қимматли тажрибасини республикадаги ҳамма шаҳар ва районларга ёйиш керак.

Партия комитетлари лекция пропагандасига раҳбарликни кучайтиришлари, «Билим» жамиятининг ишини тағин ҳам кўпроқ активлаштиришлари зарур. Лекцияларнинг тематик йўналиши тўғри бўлишини, уларнинг ғоят сифатли ўтишини таъминлаш жуда ҳам муҳим. Лениннинг ғоявий меросини пропаганда қилишга алоҳида эътибор бериш керак.

Ўзбекистон КП Марказий Комитети меҳнаткашларнинг истакларини бажо келтириб, Тошкентда Владимир Ильич Ленин музейи ташкил этиш тўғрисида қарор қабул қилди Ўзбек халқининг ўз доҳийси ва устозига бўлган астойдил муҳаббати ва самимий миннатдорчилигининг рамзи сифатида музейни Ильич туғилган куннинг 100 йиллигигача очиш мўлжалланмоқда. **(Қарсаклар).** Музей кишиларни коммунистик руҳда тарбиялашни янада кучайтиришда катта роль ўйнайди.

Партия ташкилотлари омма орасидаги сиёсий агитацияни анча табақалаштириб ва мазмунлироқ олиб борадиган бўлиб қолдилар. Эндиликда корхона, қурилиш, колхоз ва совхозларда 160 минг агитатор партия ва ҳукуматнинг сиёсатини тушунтириш, илғор тажрибаларни пропаганда қилиш, кишиларни коммунизм қурувчисининг ахлоқ кодекси руҳида тарбиялаш соҳасида катта иш олиб бормоқда.

Агитколлективларнинг фаолиятини бундан кейин ҳам такомиллаштириб, оғзаки ва кўргазмали агитацияни янада конкретлаштириш ва бир мақсадга қаратиш зарур. Партия комитетларининг раҳбарлари агитаторлар билан тез-тез учрашиб туришлари, уларнинг тажрибаларини умумлаштиришлари, оммавий агитация ишини такомиллаштиришда уларга кўмаклашишлари керак.

Аҳоли яшаб турган жойларда Ўзбекистон КП Марказий Комитетининг XIII пленумидан кейин кенг авж олдириб юборилган ишлар меҳнаткашларни коммунистик руҳда тарбиялашда катта ўрин тутди. Шу жойларда янги инсонни камол топтириш, шахсни ҳар тарафлама баркамол қилиш, янги турмушни қарор топтириш йўлидаги кураш анча кучайтирилди. Ҳозирги вақтда аҳоли яшаб турган жойларда минглаб доимий агитпунктлар ишламоқда. Бу агитпунктларда суҳбатлар, лекциялар, ленинча мутолаалар, маданий-оқартув тадбирлари ўтказилмоқда.

Янги одамни тарбиялаш, ўтмиш сарқитларига қарши кураш ҳали ҳам жуда муҳим вазифа бўлиб қолмоқда. Ичкиликбозлик, безорилик, хотин-қизларга нотўғри муносабатда бўлиш, ҳуқуқ-тартиботларни бузиш ва жамиятга зарарли бўлган бошқа ножўя хатти-ҳаракатларни қилиш ҳоллари ҳамон кўплаб содир бўлмоқда, жиноятчиликнинг илдизи қуритилган эмас. Бундай ҳодисалар эса ўз-ўзидан йўқ бўлиб кетмайди. Бу борада партия ташкилотлари, даставвал аҳоли яшаб турган жойларда қунт билан иш олиб боришлари лозим. Ҳар бир оилани, ҳар бир кишини кундалик сиёсий таъсир остига олиш зарур.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети ўтмишнинг кишилар турмушидаги ва хулқ-атворидаги сарқитларига қарши кураш муваффақияти кўп жиҳатдан атеистик пропаганданинг савиясига боғлиқ эканлигини ҳисобга олиб, шу соҳага алоҳида эътибор берди. Ҳозир партия комитетлари динга қарши ишнинг ғоят хилма-хил формалари ва воситаларини қўлланмоқдалар. Шу ишни координациялаш учун республикада жамоатчилик асосларида ишловчи илмий-методика кенгаши тузилиб, унга етакчи олимлар, олий ўқув юртларининг ўқитувчилари, партия, совет ва бошқа жамоат ташкилотларининг вакиллари киритилди.

Лекин диний сарқитлар яшовчан бўлиб, уларга қарши муттасил кураш олиб бориш лозим. Биз барча коммунистларнинг, бутун интеллигенция армиясининг атеистик пропагандада актив иштирок этишига эришмоғимиз керак.

Сўнгги йилларда ёшларни тарбиялаш соҳасидаги ишлар кучайтирилди. Бу масалалар партия комитетлари пленумларида ва партия активи йиғилишларида алоҳида кўриб чиқилди. Ҳисобот даврида йигит ва қизларнинг сиёсий ўқиши анча яхшиланди, уларни халқнинг революцион ва меҳнат традициялари руҳида тарбиялашга кўпроқ эътибор берила бошлади.

Лекин шунга қарамай, ёшларни ғоявий жиҳатдан тарбиялаш соҳасида олиб борилаётган ишни кўнгилдагидек деб бўлмайди. Айрим ёшларнинг сиёсатдан узоқда турганлигини, ўзининг гражданлик бурчини бажаришга виждонан қарамаётганлигини, социалистик турмуш қоидаларини бузаётганлигини кўрсатувчи фактларга ҳамон дуч келиб турибмиз. Мана шуларнинг ҳаммаси ўсмирлар орасида ишлашни янада такомиллаштиришни, бу ишнинг таъсирчанлигини янада оширишни талаб қилади.

Ҳозирги замон ёшлари кекса авлоднинг қисматига тушган оғир чиниқиш мактабидан ўтмаганлигини ҳисобга олишимиз керак. Иккинчи томондан, ўсмирлик йиллари — ҳаёт йўлларини қидириш, фантазиянинг парвозига эрк қўйиб бериш, иродани мустаҳкамлаш, мулоҳазалар ва ўйларга, шубҳалар ва пушаймонларга берилиш, ҳаёт косасини лиммо-лим тўлдирган жамики нарсаларни иштиёқ билан сипқориш палласи эканлигини эсдан чиқариш ярамайди. Бинобарин, йигит ва қизлардаги жамики яхши фазилатларни ўз вақтида қўллаб-қувватлаш, уларнинг ижобий ҳислатларини камол топтириш, олижаноб интилишларига майдон очиб бериш, улардаги ҳавасмандликни ва жўшқин ғайратни тўғри йўлга солиб юбориш ғоят муҳимдир. Ёшларни хатолардан ўз вақтида тийиб қолиш, уларнинг қоқилишларига йўл қўймаслик, уларни буржуа идеологиясининг бузғунчилик таъсиридан сақлаш даркор.

Ҳар бир раҳбар, ҳар қайси коммунист ёшлар билан ишлашда ғоят фаол иштирок этиши ва аввало ўзининг шахсий намунаси билан уларни тарбиялаши зарур. Комсомол ташкилотларининг ёшлар ўртасидаги тарбиявий ишини бутун чоралар билан кучайтириш керак.

Физкультура ва спорт ёш авлодни тарбиялашда катта ўрин эгаллади. Ҳозирги вақтда турли спорт секцияларида 1 миллион 600 мингдан кўпроқ киши мунтазам шуғулланмоқда. Бу эса 1959 йилдагидан қарийб икки баравар кўпдир. Ўзбекистон спортчилари Бутуниттифоқ ва халқаро мусобақаларда тобора муваффақиятли қатнашмоқдалар, уларнинг орасида Совет Иттифоқи, Европа ва жаҳон чемпионлари ва рекордчилари сони кўпайиб бормоқда. Биз физкультура ва спорт ишини бундан буён ҳам кучайтириб, уни чинакам оммавий ишга айлантиришимиз, туризмни бутун чоралар билан авж олдиришимиз зарур.

Социалистик мусобақа ва унинг олий формаси бўлган коммунистик меҳнат ҳаракати янги одамни камол топтиришда катта роль ўйнайди. Ҳисобот даврида бу ҳаракат қатнашчиларининг сони тўққиз баравар кўпайди ва ҳозир 642 минг кишидан иборатдир. Минглаб бригадалар, сменалар, цех ва участкалар, ўнлаб корхоналар коммунистик меҳнат коллективи деган фахрли номни олишга сазовор бўлди. 140 мингдан ортиқ киши коммунистик меҳнат зарбдоридир.

Аммо ҳали бир қанча жойларда мусобақадаги расмиятчиликка барҳам берилган эмас. Бунга тоқат қилиб бўлмайди. Шуни унутмаслик кераки, тўғри йўлга қўйилган мусобақа ўртоқлик интизомини мустаҳкамлайди, ҳар бир ходимда ижодий ташаббускорлик уйғотади, оммани билимга, новаторликка, меҳнат унумдорлигини оширишда актив қатнашишга ундайди. Юксак меҳнат унумдорлиги эса, В. И. Лениннинг таъбири билан айтганда, янги ижтимоий тузумнинг ғалабаси учун энг муҳим, энг асосий нарсадир.

Сўнгги йилларда ўсмирларни, ҳарбий-ватанпарварлик руҳида тарбиялашга эътибор кучайтирилди. Кўпгина шаҳар ва районларда чақириқ ёшидаги йигитларнинг слётларини, ҳарбий хизматга чақириладиган ёшлар кунларини ўтказиш, йигитларни Совет Армиясига тантана билан узатиб қўйиш, уруш ветеранлари билан учрашиб туриш традиция бўлиб қолди. Меҳнаткашлар коллективларининг Туркистон ҳарбий округига қарашли ҳарбий қисмлар ва бўлинмалари билан оталиқ алоқалари мустаҳкамланди. Яқинда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Республика Олий Совети Президиуми ва Министрлар Совети жанговар ва сиёсий тайёргарликда энг яхши кўрсаткичларга эришган ҳарбий қисмларга топширмоқ учун учта кўчма Қизил байроқ таъсис этдилар.

Ёшларни ҳарбий-ватанпарварлик руҳида тарбиялаш масалаларига бундан ҳам кўпроқ эътибор бериш лозим. ДОСААФ комитетлари, комсомолнинг ва ҳарбий комиссариатларнинг ишларини активлаштириш зарур. Шу билан бирга, ҳарбий-техника билимларини пропаганда қилишни тубдан яхшилаш, аҳолини Ватан ҳимоясига тайёрлашга кўпроқ эътибор бериш, граждан мудофааси системаси барча тармоқларининг шайлигини доимо такомиллаштириш ва ошириш зарур.

Партия ташкилотлари Ўзбекистон Компартияси XVI съездининг қарорларини бажара бориб, хотин-қизларни ғоявий-сиёсий жиҳатдан тарбиялаш соҳасидаги ишни сезиларли даражада яхшиладилар. Хотин-қизлар советларининг фаолияти кучайиб, анча мазмундор бўлиб қолди. Бу советлар хотин-қизларни ишлаб чиқариш ва жамият ҳаётига актив жалб этиш борасида кўп иш қилмоқдалар.

Республикадаги барча ишчи ва хизматчиларнинг бешдан икки қисми хотин-қизлардир. Аёллардан 80 киши область, шаҳар ва район партия комитетининг секретари, шаҳар ва район ижроия комитетининг раиси, 2400 киши бошланғич партия ташкилотининг секретари бўлиб ишламоқда. Комсомол комитетлари секретарлари билан касаба союз раҳбар ходимларининг учдан бир қисми хотин-қизлардан иборат. Аёллардан 116 киши саноат корхоналарига, 30 киши колхоз ва совхозларга бошчилик қилмоқда, минглаб хотин-қизлар цех, участка, бригада ва фермаларнинг, турли муассасалар ва ўқув юртларнинг раҳбари бўлиб ишламоқда. Олимлар билан маданият ходимлари орасида хотин-қизлар кўп. Хотин-қизлар орасидан давлат арбоблари ўсиб етишди. Неча ўн минглаб меҳнаткаш хотин-қизлар СССР орден ва медаллари билан мукофотланди, улардан 75 кишига Социалистик Меҳнат Қаҳрамони унвони берилди.

Бироқ, хотин-қизлар орасидаги тарбиявий ишларда, хотин-қиз кадрларни етиштириш ишида ҳали камчиликлар кўп. Хотин-қизларнинг қадр-қимматини камситиш, уларга феодалбойларча муносабатда бўлиш фактларига барҳам берилмаган. Бу эса баъзан фожиали ҳодисаларга олиб бормоқда. Шуниси ғалатики, айрим партия комитетлари бундай шармандали фактларга чидаб келмоқдалар, шундай сарқитларни кўтариб юрган кишиларни жамоатчилик ўртасига олиб изза қилиш чораларини кўрмаяптилар.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети хотин-қизлар ўртасида ишлашни янада кучайтириш, уларнинг меҳнатдаги ғайратини ва сиёсий активлигини ошириш мақсадида шу йил апрель ойида республика хотин-қизларининг тўртинчи съездини чақириш тўғрисида қарор қабул қилди.

Маданий-оқартув муассасалари ва томошахоналар меҳнаткашларни коммунистик руҳда тарбиялашда катта кучдир. Ҳозир республикада 4500 дан ортиқ оммавий ва 300 та жамоат кутубхонаси, 3100 та клуб, маданият саройи ва уйи, 26 та давлат театри ва концерт ташкилоти, 3,5 минг киноустановка, қирқдан кўпроқ халқ театри ва филармонияси, минглаб бадиий ҳаваскорлик тўгараклари, 19 та музей ишлаб турибди. Яқинда Самарқандда Улуғбекнинг ва Марғилонда Йўлдош Охунбобоевнинг ёдгорлик музейлари очилди. Ҳисобот даврида республикада маданий-оқартув ишлари кучайиб, анча мазмунли ва мароқли бўлиб қолди.

Лекин бу муҳим ишда ҳали кўп нуқсонлар бор. Клублар билан кутубхоналарнинг мавжуд шохобчаси аҳолининг тез ўсиб бораётган маданий талабларини айниқса қишлоқ жойларида қондираётгани йўқ. Аҳоли яшайдиган кўп жойларда ҳанузгача дурустроқ маданият ўчоқлари барпо этилмаган. Айни бир маҳалда маданият муассасаларини қуриш ниҳоятда сусткашлик билан олиб борилмоқда. Кўпинча яхшигина клуб бинолари ҳам бекор турибди.

Партия, совет, касаба союз ва комсомол ташкилотлари, Маданият министрлиги ва унинг маҳаллий органлари маданий-оқартув муассасаларининг сонини кўпайтириш ва уларнинг ишини яхшилаш масалалари билан конкретроқ шуғулланишлари, шундай муассасалар кадрларини клуб ва кутубхона ишини тузукроқ олиб боришга ўргатишлари керак.

Оммани сиёсий эстетик ва аҳлоқий жиҳатдан тарбиялашда **адабиёт** ва **санъат**нинг роли жуда катта. Республика ижодий ходимлари сўнгги йилларда дурустгина ютуқларга эришганликларини, социалистик турмуш бойлигини ва ранг-баранглигини ёрқинроқ акс эттира бошлаганликларини биз мамнуният билан таъкидлай оламиз. Кўпгина ижодий ходимларимизнинг асарлари элга манзур бўлди. Тўрт йил ичида республика маданият арбобларидан 176 кишига СССР ва Ўзбекистон ССР фахрий унвонлари берилди, ёзувчи Ойбек, кинорежиссёр Малик Қаюмов ва артист Шукур Бурҳонов эса Ҳамза Ҳакимзода Ниёзий номидаги мукофот билан тақдирланди.

Ўзбекистон ёзувчилари кўп миллатли совет адабиётининг буюк хазинасига муносиб ҳисса қўшиб келмоқдалар. Адабиётларнинг ўзаро алоқаси тобора самаралироқ тус олмоқда, уларнинг бир-бирини бойитиш процесси чуқурлашмоқда.

Рус ва украина адабиёти ва санъатининг ўнкунликлари, «Тошкент баҳори», «Чаманзор тароналари» фестиваллари, шунингдек донгдор Москва Горький номли Бадиий академик театри коллективининг гастроллари, иттифоқдош республикалар кинофильмларининг фестиваллари республиканинг маданий ҳаётида зўр ва қувончли воқеалардан бўлди. Ўз навбатида Ўзбекистон маданият арбоблари қардош республикаларда самимий кутиб олинди. Бу йил бизда Белоруссия билан Туркманистон адабиёти ва санъати ўн кунликлари ўтказилади, Ўзбекистон ижодий ходимлари эса ўз муваффақиятларини Белоруссия ССРда намойиш қиладилар.

(Охири бешинчи бетда).

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИНИНГ XVII СЪЕЗДИ

ЎРТОҚ Ш. Р. РАШИДОВ ДОКЛАДИ

(Охири. Боши 2, 3, 4-бетларда).

Биз адабиётимизнинг шубҳасиз ютуқлари ҳақида гапирар эканмиз, унинг ривожланишидаги заиф томонларни ҳам кўриб турибмиз. Асарларнинг ғоявий-бадиий савиясини янада оширмоқ керак. Ажойиб замондошларимизнинг эсда қоладиган ёрқин образларини яратиш адабий ижодкорликда жуда муҳим проблемадир.

Кино санъатида ижобий натижаларга эришилди. Бизнинг студияларимиз ёш, талантли кадрлар билан бойиди. Эндиликда бадиий, ҳужжатли, хроникаль ва илмий-оммабоп фильмлар кўпроқ чиқарилмоқда. Сўнгги йиллардаги бир қанча кинокартиналар, шунингдек уларнинг ижодкорлари ва қатнашчилари фестивалларда тақдирланди.

Лекин ишларнинг аҳволига баҳо беришда биз шунга асосланмоғимиз керакки, энг оммавий санъат бўлган кино ғоят юксак талабларга мос бўлиши шарт. Бизнинг кинематографчиларимиз кишини тўлқинлантирувчи, ғоявий жиҳатдан тўлақонли, бадиий юксак фильмлар яратишлари лозим. Шунингдек аҳолига айниқса қишлоқ жойларида кино хизмати кўрсатишдаги камчиликларни қатъиян тугатиш зарур.

Театр санъати янада ривож топди. Самарқандда опера ва балет театрининг очилганлиги республиканинг маданий ҳаётида зўр воқеа бўлди. Театрларимизнинг репертуари бойиди. Лекин биз репертуарни янада яхшилаш соҳасида, айниқса область театрларида ҳали кўп иш қилишимиз лозим. Актёрлар, режиссёрлар, яккахон ашулачилар, балетмейстерлар тайёрлаш ва тарбиялашга ҳам катта эътибор бериш керак.

Сўнгги йилларда республика музика санъати юксалди. Бизда янги опера ва балетлар, симфоник ва камер асарлар яратилди, кинофильмлар ва театр постановкаларига куйлар басталанди.

Бироқ, баъзи композиторларимизнинг профессионал маҳорати етарли даражада эмас. Ўзининг ёрқин образлилиги ва куйларининг бойлиги билан ажралиб турадиган чолғу асбоблари куйлари ва айниқса қўшиқлар кам яратилмоқда. Композиторларимиз яратган айрим қўшиқларгина халқ орасида ёйилиб, чинакам оммалашиб кетди. Ваҳолонки, қўшиқ меҳнат ва курашда ҳамма вақт совет кишисининг доимий йўлдоши, вафодор дўсти, совет кишиси маънавий ҳаётининг муҳим бир қисми бўлиб келган.

Халқимиз композитор ва шоирларидан давримизнинг қаҳрамонона руҳини, совет кишиларининг маънавий нафосатини тараннум қилувчи юксак ғоявий, хушчақчақ қўшиқлар кутади. Бизда ғоясиз ва мунгли қўшиқларга ўрин бўлмаслиги керак.

Тасвирий санъатда сезиларли силжиш содир бўлди. Кўпгина тематик полотнолар, графика туркумлари, ҳайкалтарошлик асарлари, бадиий плакатлар яратилди. Сўнгги йилларда уюштирилган виставкалар, айниқса «Совет Ўзбекистони» юбилей виставкаси рассомларимизнинг маҳорати ошганлигини яққол намойиш қилди.

Шу билан бирга, тасвирий санъатнинг кўпгина асарлари бир қолипда яратилган бўлиб, у қадар аҳамиятли эмаслигини айтмасдан бўлмайди. Рассомларимиз янги ҳаётни барпо этиш пафосини ёрқинроқ акс эттиришлари лозим. Суратқашлар, манзарали-амалий санъат усталари, ҳайкалтарошлар ва архитекторлар санъат билан архитектурани уйғунлаштириб юбориш соҳасида дадилроқ изланишлари зарур. Меъморларимиз, рассомларимизнинг куч-ғайратлари монументал санъат пропагандасини тубдан яхшилашга ҳам қаратилиши керак.

Адабий ва бадиий танқидчилик, адабиётшунослар билан санъатшунослар ижодий процессда катта роль ўйнайдилар. Улар санъаткор интеллигенциянинг маҳоратини оширишга актив ёрдам беришлари, талантларни рағбатлантиришлари, доно маслаҳатчи бўлишлари зарур.

Ёзувчилар, композиторлар, рассомлар, архитекторлар, театр ва кино арбоблари социалистик реализмнинг синалган методига, партиявийлик билан халқчилликнинг мустаҳкам позицияларига таяниб, юксак бадиий асарлар яратишлари лозим.

Партия ташкилотлари, маданият органлари меҳнаткашларни коммунистик руҳда тарбиялашда адабиёт ва санъат асарларидан тўлароқ фойдаланишлари мутлақо шарт. Яхши китоб, кинофильм, театр, музика асари, тасвирий санъат республиканинг энг олис жойларига етиб бориши, кенг омманинг мулки бўлиб қолиши, кишиларни маънавий жиҳатдан ўстиришга ёрдам бериши керак.

В. И. Ленин большевистик «Правда»ни тузар экан, бутун Россия ишчи газеталарининг шохобчаси билан қопланадиган замонлар келишини орзу қилган эди. Ҳозир эса биз Лениннинг башорати қандай рўёбга чиққанлигини кўриб турибмиз. Ўзбекистоннинг ўзида 200 газета, 50 журнал нашр қилинмоқда, уларнинг тиражи ҳисобот даврида қарийб икки баравар кўпайди. Бизда ҳар икки кишидан бири газета ёки журналга обуна бўлган. Билимнинг турли тармоқлари бўйича китоб ва брошюралар чиқариш кўпайди, китоб савдоси кенгайтирилди. Радио ҳамма жойда одамларнинг турмушига сингиб кетди, барча областларнинг меҳнаткашлари телевизор кўрмоқдалар.

Бизнинг журналистларимиз хўжалик ва маданий қурилиш вазифаларини ҳал қилишда партия ташкилотларига актив кўмаклашмоқдалар. Улар ҳаётни чуқурроқ ўрганиб, уни малакалироқ ёритадиган бўлиб қолдилар. Лекин республика олдида турган вазифалар журналистлардан анча пухта ва қаттиқ ишлашни талаб қилади.

Матбуот, радио ва телевидение халқнинг чинакам минбари бўлмоғи керак. Уларнинг ишида новаторлар, меҳнат қаҳрамонлари, фан ва маданият арбоблари, партия, совет ва жамоат ташкилотларининг раҳбарлари кўпроқ қатнашадиган бўлсин. Матбуот, радио ва телевидение марксча-ленинча идеяларни партиявий эҳтирос билан пропаганда қилиши, бизнинг ҳозирги ажойиб турмушимиз ва бундан ҳам гўзалроқ келажагимиз тўғрисида, совет халқларининг мустаҳкамланиб бораётган дўстлиги тўғрисида ҳикоя қилиб бериши зарур. Беш йиллик планни, ҳаётда туғилаётган барча янги, илғор нарсаларни пропаганда қилиш уларнинг диққат марказида бўлиши лозим.

Ўзбекистон партия ташкилоти олиб бораётган бутун кўп қиррали идеология ишида меҳнаткашларни интернационализм руҳида тарбиялаш энг асосий ўринни эгаллаб келди ва эгалламоқда. Бу иш ажойиб самаралар бермоқда. Меҳнаткашларнинг барча коллективлари кўп миллатли ва чинакам қардошлик намунаси бўлган бизнинг республикамизда социализмнинг буюк ғалабалари, Ленин идеяларининг тантанаси, партия ленинча миллий сиёсатининг ғалабаси яққол кўриниб турибди.

Бутун мамлакатимиз — Совет Социалистик Республикаларининг буюк ва мустаҳкам Иттифоқи ҳам ана шундай қардошлик оиласидан иборатдир. Совет халқларининг дўстлиги тош-метиндек мустаҳкам, қуёшнинг ўзидек нурафшондир. Бу дўстлик ҳамма ютуқларимизнинг негизи, келажакдаги ғалабаларимизнинг гаровидир. Мана шу оламшумул-тарихий ғалабани биз ҳар биримизнинг ҳаётимиздаги энг азиз нарсадек ардоқлаймиз. Пролетар интернационализми принципларига, марксизм-ленинизмнинг абадий барҳаёт таълимотига содиқ бўлган Ўзбекистон коммунистлари совет халқлари дўстлиги ва қардошлиги муқаддас байроғига ҳеч кимнинг доғ туширишига йўл қўймайдилар. **(Қарсаклар).**

Биз идеология ишида бундан буён ҳам ленинча услубни қунт билан ривожлантиришимиз керак. Ленинча услуб юксак принципиалликни, коммунистик ғоявийликни, революцион назарияни ижодий тарзда қўлланишни, оммани ишонтиришни ва уни коммунистик қурилишнинг асосий вазифаларини ҳал этишга уюштиришни ўзида мужассамлаштиргандир. **(Қарсаклар).**

VI. ПАРТИЯНИНГ ТЎҒРИ РАҲБАРЛИГИ— ҲАММА МУВАФФАҚИЯТЛАР ГАРОВИ

Ўртоқлар!

Ҳисобот даврида, айниқса КПСС Марказий Комитетининг октябрь ва ноябрь Пленумларидан кейин коммунистик қурилишнинг амалий вазифаларини ҳал қилишда республика партия ташкилотининг ролини кучайтириш, унинг сафларини ташкилий жиҳатдан мустаҳкамлаш ва ғоявий жиҳатдан жипслаштириш соҳасида катта-катта чоралар амалга оширилди.

Ўзбекистон Коммунистик партияси ўзининг XVII съездига янада мустаҳкамланган ва монолит бўлиб, КПСС ленинчи Марказий Комитети теварагига маҳкам жипслашган ҳолда келди.

XVI съезддан кейин Ўзбекистон Компартиясининг сафига 98.866 киши қабул қилинди ва 1966 йил 1 мартга қадар у 342.899 коммунистни бирлаштириб турибди, шулардан 319.226 киши КПСС аъзолари ва 23.673 киши партия аъзолигига кандидатлардир. Партияга қабул қилинган кишилар орасида ишчилар билан колхозчилар 63 процентдан ошади, хизматчилар орасида эса, қарийб 69 проценти халқ хўжалиги билан маданиятнинг турли тармоқларидаги мутахассислардир.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети ўзининг амалий фаолиятида улуғ Лениннинг ташкилий ишдаги энг асосий вазифа — кадрларни танлаш ва ижрони текширишдир, деган кўрсатмасига доимо амал қилиб келди. Бизда ходимларга ҳамма вақт уларнинг ишчанлик ва сиёсий фазилатларига қараб баҳо берилди. Кадрларга доир масалалар ҳамиша коллегиал равишда, Марказий Комитет пленумлари ва Президиумида кўрилиб, ҳал қилинди.

Бизда партия кадрларининг составн сифат жиҳатидан анча яхшиланди. Область партия комитетларининг секретарлари бўлиб ишлаётган 43 кишидан 41 киши олий ва 2 киши тугалланмаган олий маълумотга эга. 1961 йилда шаҳар ва район партия комитетларининг секретарлари орасида олий маълумотли кишилар 62 процент эди, ҳозир эса, 90 процентни ташкил этади. Партия комитетлари секретарларининг мутлақ кўпчилиги яхшигина ҳаёт мактабидан ўтган, ишлаб чиқаришнинг тегишли тармоқларини биладиган, одамлар билан ишлашда каттагина тажриба орттирган кишилардир. Уларнинг ярмиси партиявий-сиёсий маълумотга эга.

Меҳнаткашлар депутатлари область, шаҳар ва район Советлари раҳбар кадрларининг составини сифат жиҳатидан яхшилаш соҳасида катта иш ўтказилди. XVI съезд арафасида ижроком раислари орасида олий ўқув юртларини тамомлаб чиққан ходимлар 50 процентга ҳам етмас эди, ҳозир эса, 90 процентни ташкил этади.

Янги тузилган Сирдарё ва Қашқадарё областлари, бир қанча районлар ва совхозларнинг раҳбар органларини, шунингдек КПСС Марказий Комитети сентябрь Пленумининг қарорларига мувофиқ ташкил қилинган республика министрликлари ва идораларини кадрлар билан мустаҳкамлаш соҳасида кўпгина иш қилинди. Саноат корхоналари ва қурилишларнинг кадрлари составини яхшилаш юзасидан иш олиб борилмоқда.

Республика партия органлари қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришини кадрлар билан мустаҳкамлаш тўғрисида доимо ғамхўрлик қилмоқдалар. Эндиликда колхоз раисларининг 72 проценти ва совхоз директорларининг 90 проценти олий ёки ўрта қишлоқ хўжалик маълумотига эга. Ҳисобот даврида республика Қишлоқ хўжалик министрлиги системасининг ўзига олий ўқув юртлари билан техникумларни тамомлаб чиққан 10 мингга яқин ёш мутахассис юборилди.

Ҳозир бизда халқ хўжалигининг ҳамма тармоқлари асосан малакали кадрлар билан таъминлаб қўйилди. Хўжалик ва маданий қурилишнинг турли соҳаларида 363 минг олий ва ўрта маълумотли мутахассислар ишламоқда. Партия комитетлари мутахассисларни жой-жойига тўғри қўйишга ва уларнинг ишлаб чиқаришдаги ролини оширишга ҳаракат қилмоқдалар.

Кадрлар резервини яратиш борасидаги иш яхшиланди. Партия комитетлари энг истиқболли кадрларни доимо диққат марказида сақламоқдалар, уларни ҳар тарафлама ўрганиб, раҳбарлик лавозимларига кўтариш учун тайёрламоқдалар. Тошкент Олий партия мактаби кадрлар етиштириб берувчи яхши манба бўлиб қолди. Бу мактабни тамомлаб чиққан юзлаб кишилар партия ва совет органларида ишлаб турибди. Биз КПСС Марказий Комитети ҳузуридаги Олий партия мактаби билан Ижтимоий фанлар академиясидан ҳам ҳар йили янги кадрлар олиб турибмиз.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети раҳбар кадрларнинг стабиль бўлишини таъминлашга қаратилган йўлни қатъиян тутмоқда, одамлар комил ишонч билан ўз куч-қувватини батамом ишга бағишлаш имкониятига эга бўлишига, ўзига топширилган соҳани яхши ўрганиб, шу соҳа учун батамом жавоб берадиган бўлишига ҳаракат қилмоқда.

Раҳбарликнинг тўғри методларини кадрларга ўргатиш, орттирилган тажрибаларни умумлаштириш ва ёйиш соҳасида катта иш олиб борилмоқда. Марказий Комитет ва область партия комитетлари ҳузурида партия ва совет ходимларининг семинарлари мунтазам ўтказиб турилибди. КПСС Марказий Комитети март ва сентябрь Пленумларидан кейин кадрларнинг иқтисодий билимини оширишга эътибор кучайтирилди. Иқтисодий билим университетлари, иқтисодий мактаблар ва курслар, саноат ва қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришининг конкрет экономикасини ўрганиш тўгараклари кўплаб ташкил қилинди, иқтисодий конференциялар, иқтисодий анализ кечалари ўтказилмоқда. Тошкент халқ хўжалиги институти ҳузурида ишлаб чиқариш командирлари учун икки йиллик олий иқтисодий мактаб ташкил қилинди.

Кадрларни юксак ғоявийлик ва принципиаллик, ўз ишининг натижаларига баҳо беришда ва шахсий ҳаётда камтарин бўлиш, соддалик ва халқпарварлик, етилган масалаларни ҳал қилишга давлат манфаатлари нуқтаи назаридан қараш руҳида тарбиялаш масалалари ҳамиша Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети билан маҳаллий партия органларининг диққат марказида бўлиб келди.

Бинобарин, биз раҳбар кадрларимизнинг аксарий қисми партиянинг юксак ишончини шараф билан оқламоқда, деб мамнуният билан айтишимиз мумкин. Партия, давлат ва хўжалик раҳбарларининг яхши тайёрланган кўп сонли армияси етиштирилганлиги туфайлигина республика экономикаси, фани ва маданиятини ривожлантиришда зўр ғалабаларни таъмин этган ҳал қилувчи омиллардан бири вужудга келтирилди.

Раҳбар кадрларнинг обрўси ошди. Съезд арафасида ўтказилган партия конференциялари буни яққол кўрсатди. Ҳамма конференцияларда коллективчилик ва бирдамлик руҳи, ишчанлик ва партия режаларини рўёбга чиқаришда тағин ҳам яхшироқ ишлашга интилиш руҳи ҳукм сурди.

Вазифа — кадрлар билан ишлашни бундан буён ҳам такомиллаштириш, уларни новаторлик, юксак ишчанлик руҳида, партия ва ҳукуматнинг қарорларини бажариш учун жавобгарлик сезиш, коллективга таяна билиш руҳида тарбиялашдан иборат. Биз кадрларни авайлашимиз, уларни меҳрибонлик билан ўқитишимиз ва тарбиялашимиз, уларнинг обрўсини мустаҳкамлашимиз керак. Айни бир маҳалда манманликка, сафсатабозликка, хаёлпарастликка ва беғамликка қарши қатъиян курашишимиз лозим.

Ҳисобот даврида партиявий раҳбарлик услуби ва методларини такомиллаштириш соҳасида кўп иш қилинди. Марказий Комитет партия, ҳукумат директиваларининг ва ўз қарорларининг ижроси устидан контролни кучайтирди, хўжалик-сиёсий вазифаларни амалга оширишда бошланғич партия ташкилотларининг ролини кучайтиришга, уларнинг омма билан алоқасини мустаҳкамлашга ҳар тарафлама ҳаракат қилди, партия ва совет органларининг вазифаларини аралаштириб юбориш, хўжалик раҳбарларининг ишини қўлидан олиб қўйиш ва уларнинг майда-чуйда ишларига суқула беришдан иборат яроқсиз практикага изчиллик билан барҳам бериб келди.

Область партия комитетлари фаолиятининг турли жиҳатлари Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетида мунтазам кўриб турилди, республикадаги 10 та шаҳар ва 18 та район партия комитетининг, 23 та бошланғич партия ташкилоти, бир қанча министрлик ва идораларнинг ҳисоботлари тингланди. Контролни амалга оширишда аппарат ходимлари билан бир қаторда Марказий Комитет аъзолари ҳам актив қатнашмоқдалар, партия активининг кенг доираси, халқ контроли органларининг ходимлари бу ишга жалб қилинмоқда.

Бироқ, бир қанча ташкилотларда ҳақиқий ижрони текшириш яхши йўлга қўйилмаганлигини тан олишимиз керак. Бу эса, саноат, қишлоқ хўжалиги ва маданий қурилишда баъзи соҳалар орқада қолаётганлигининг сабабларидан биридир.

Партия комитетларининг вазифаси — ижрони текширишни қунт билан такомиллаштириб, уни систематик, кенг кўламли ва таъсирчан тусга солишдан иборат. Бу ишда халқ контроли органларига кенг равишда таяниш, бошланғич партия ташкилотларининг маъмурият хўжалик фаолиятини контроль қилиш ҳуқуқига эга бўлган комиссиялари ишини жонлантириш, шу комиссияларнинг ташаббусини қўллаб-қувватлаш ва авж олдириш, комиссиялар сигналларга ўз вақтида эътибор беришларини, текширишни ижрони уюштириш билан боғлаб юборишларини талаб қилиш керак.

Ҳозирги вақтда партия комитетлари коллектив раҳбарликнинг ленинча принципларига жуда қатъий риоя қилмоқдалар. Бизда Марказий Комитетнинг, область, шаҳар ва район партия комитетларининг пленумлари, партия конференциялари КПСС Уставига тўла мувофиқ равишда, мунтазам ўтказиб турилмоқда, бошланғич партия ташкилотларида ҳисобот-сайлов йиғилишларини чақириш муддатларига риоя қилинмоқда. Шаҳар ва район партия комитетларининг ўз ишлари тўғрисида бевосита бошланғич партия ташкилотларида ҳисобот беришлари турмушга тобора кенг равишда сингиб бормоқда.

КПСС Марказий Комитетининг ноябрь ва март Пленумларидан кейин қишлоқдаги партиявий иш сезиларли даражада жонланиб, бир мақсадга қаратилган ва сермазмун бўлиб қолди. Эндиликда район партия комитетлари кўпроқ даражада ташаббускорлик ва мустақиллик билан иш олиб бормоқдалар. Колхоз ва совхозларни ривожлантиришга доир проблематик масалаларни чуқурроқ ўрганишга, ишлаб чиқаришни илмий асосда ташкил этишни таъминлашга, иқтисодий воситалардан кенгроқ фойдаланишга интилиш кўпгина район партия комитетларининг фаолияти учун характерлидир. Одамлар билан ишлаш, ишонтириш методи улар учун асосий масала бўлиб қолмоқда. Мана шуларнинг ҳаммаси районлар ва хўжаликларга вакиллар юбориш сингари авваллари чуқур илдиз отгач зарарли практикадан воз кечишимизга имкон берди. Бундай вакиллар кўпинча маҳаллий ходимларнинг қўлидан ишини тортиб олиб, уларнинг ташаббусини бўғиб қўяр эдилар.

Лекин бу гап раҳбарлик услуби ва методларидаги камчиликларга барҳам берилди, деган маънони билдирмайди. Коллективчилик ўрнига маъмуриятчилик, ишчанлик ўрнига умумий шиорлар ташлаш билан шуғулланиб келаётган, хўжалик раҳбарларига ишонмаётган, бошланғич партия ташкилотларига таянмаётган, ҳали ҳам нуқул турли-туман «ҳайбаракаллачи» вакилларга умид боғлаётган ходимлар ҳамон йўқ эмас.

Раҳбарликнинг тўғри методлари бошланғич партия ташкилотларининг ролини ва жанговарлигини ошириш тўғрисида доимо ғамхўрлик қилишни тақозо этади. Чунки бошланғич партия ташкилотлари ҳамиша омма орасида ишлаб, партия сиёсатини бевосита ўтказади. Ҳозир республикада 10.174, яъни Ўзбекистон Компартиясининг бундан аввалги съезди арафасида бўлганидан 2.553 та кўп бошланғич партия ташкилоти бор.

Марказий Комитет бошланғич партия ташкилотларига раҳбарликни кучайтириш юзасидан бир қанча чораларни кўрди. Тошкент ва Бухоро областларида шу иш қандай аҳволда эканлиги Марказий Комитет пленумида алоҳида кўриб чиқилди, бир қанча завод, қурилиш ташкилоти, колхоз, совхоз ва идора органи партия ташкилотларининг иши тўғрисидаги ҳисоботлар эса Марказий Комитет Президиуми билан Секретариатида тингланди. Халқ хўжалигининг турли тармоқларидаги ишнинг ўзига хос хусусиятларини ҳисобга олиб, партия ташкилотлари секретарларининг республика миқёсида бир қанча семинарлари ўтказилди. Область партия комитетлари, шаҳар ва район партия комитетларининг кўпчилиги шундай семинарларни мунтазам чақириб турибди.

Бошланғич партия ташкилотларининг структураси яхшиланди, шу туфайли уларнинг ишлаб чиқаришга кўрсатаётган таъсири анча кучайиб, серкўлам бўлиб қолди. Партия комитетлари бўлган йирик партия ташкилотларининг сони икки баравар кўпайиб, 1.122 тага етди. XVI съезд арафасида цех партия ташкилотларининг сони 5.498 та бўлса, ҳозир 12.108 тадир, шулардан 11 мингдан кўпроғи бошланғич ташкилотларга берилган ҳуқуқлардан фойдаланмоқда. Партия группаларининг сони 4.637 та саналади, яъни 1962 йил бошларида бўлганидан икки ҳисса кўп. Шуниси қувончлики, бошланғич партия ташкилотларининг кўпи ишчанлик билан ҳаёт кечирмоқда, ўз зиммасига юклатилган вазифаларни муваффақиятли ҳал қилмоқда. Партия кучлари жой-жойига тўғрироқ қўйилганлиги партия ташкилотларининг жанговарлик қобилиятини кучайтиришга ёрдам берди. Ҳозирги вақтда 205 мингдан ортиқ коммунист саноат ва қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришида меҳнат қилмоқда, моддий бойликларни яратишда бевосита қатнашмоқда.

Коммунистларнинг сиёсий етуклиги ва активлиги ошди. Ўтган ҳисобот-сайлов партия йиғилишлари буни яққол исботлади. Ҳисобот докладларини муҳокама қилишда партия аъзолари ва кандидатларидан қарийб 61 минг киши, яъни ҳар беш коммунистнинг бири қатнашди.

Ёмон ишлаётган, ишлаб чиқаришни чуқур ўрганмаётган, коллективларда тарбиявий ишни тузукроқ олиб бормаётган партия ташкилотлари ҳали ҳам оз эмас. Баъзи партия ташкилотларида йиғилишлар мунтазам чақирилмаяпти ва чақирилганида ҳам, паст савияда ўтяпти.

Вазифа — бошланғич партия ташкилотларига раҳбарликни кучайтириш, секретарларнинг, айниқса янги сайланган секретарларнинг ўқишини яхшилаш, партия кучларини ишлаб чиқаришнинг ҳал қилувчи соҳаларига тўғри жойлаштиришда, барча коммунистларни актив ишга жалб этишда, ўзлари ишлаб турган соҳадаги ишларнинг аҳволи учун коммунистларнинг жавобгарлигини оширишда уларга ёрдам беришдан иборат.

Ҳар қандай партия ташкилотининг иш савияси коммунистларнинг ғоявийлиги, уюшқоқлиги ва активлиги билан белгиланади. Шу сабабдан, бизнинг партиямиз ўз сафларини шаҳар ва қишлоқдаги энг онгли, илғор меҳнаткашлар, коммунизм ишининг чинакам актив курашчилари ҳисобидан тўлдириш тўғрисида доимо ғамхўрлик қилиб келмоқда.

КПСС Марказий Комитети ўзининг «Харьков область партия ташкилотининг партияга қабул қилиш ва ёш коммунистларни тарбиялаш ишидаги жиддий камчиликлар тўғрисида» деган қарорида партияга кирувчиларга нисбатан талабчанликни ошириш, партия сафларининг поклиги тўғрисида ғамхўрликни кучайтириш зарурлигини яна бир карра қаттиқ таъкидлади. Ана шу қарорда кўрсатилган камчиликлар Ўзбекистондаги кўпгина партия ташкилотларида ҳам содир бўлган эди. Баъзи партия ташкилотларида кўпинча кишиларнинг сиёсий, ишчанлик ва ахлоқий фазилатларини ҳар тарафлама ўрганмасдан, уларни партияга қабул қилиб юбордилар. Айрим коммунистлар ўзлари яхши танимаган кишиларни партияга қабул қилиш тўғрисида рекомендация бердилар. Бу эса, партия ташкилотларининг жанговарлик қобилиятига зарар етказди, айрим ҳолларда эса, уларнинг партиясизлар ўртасида обрўсини тушириб юборди.

Бизнинг вазифамиз — КПСС Устави талабларини оғишмай бажариш, партияга энг илғор ва онгли ишчиларни, колхозчиларни, интеллигенция намояндаларини танлаб олишдир. Шу билан бирга, ёш коммунистларни сиёсий жиҳатдан тарбиялаш ва ғоявий жиҳатдан чиниқтириш соҳасидаги ишни бутун чоралар билан кучайтириш, уларни конкрет партиявий топшириқларни бажариш асосида ғамхўрлик билан ўстириш зарур.

КПСС Марказий Комитетининг октябрь ва шундан кейинги Пленумларидан сўнг **Советларнинг** иши бирмунча активлашди. Уларнинг иш доираси кенгайтирилди, Советларнинг ташаббускорлигини авж олдириш учун шарт-шароитлар яратилди. Советларнинг сессиялари мунтазам ва юксакроқ савияда ўтказилмоқда. Депутатларнинг ва кўпгина доимий комиссияларнинг иши яхшиланди. Республикада амалда бўлган қонунларни такомиллаштириш чоралари кўрилди.

Шу билан бирга, совет органларининг ишида жиддий камчиликлар борлигини рўй-рост айтиш керак. Бу органларнинг кўпи конституцияда ўзларига бериб қўйилган ҳуқуқлардан тўлиқ фойдаланаётгани, совет қонунларининг бажарилишини дуруст контроль қилаётгани ва уюштираётгани, хўжалик ва маданий қурилишнинг етилган масалаларини оперативчилик билан ишнинг кўзини билиб ҳал этаётгани йўқ.

Партия комитетлари совет органларининг ишини кун сайин йўлга солиб туришлари, уларнинг фаолияти устидан контролни кучайтиришлари, уларга нисбатан талабчанликни оширишлари, хўжаликни ривожлантириш ва аҳолига маданий-маиший хизмат кўрсатиш бобида совет органларининг масъулиятини кўтаришлари керак. Сайловчиларнинг наказлари бажо келтирилишини таъминлаш, совет аппаратининг ишини қатъиян яхшилаш зарур.

Республика партия ташкилоти суд, прокуратура, милиция сингари маъмурий органларнинг ишларини яхшилаш, уларни малакали кадрлар билан мустаҳкамлаш чораларини кўрди. 1965 йилда жамоат тартибини сақлаш органларининг ўзига икки мингдан кўпроқ коммунист билан комсомол ишга юборилди. Ҳуқуқ-тартиботларни қўриқлаш кенг жамоатчиликнинг ишига айланиб бормоқда. Ҳозир республикада минглаб ўртоқлик судлари билан кўнгилли халқ дружиналари ишлаб турибди. Келгусида социалистик қонунчиликни ва ҳуқуқ-тартиботларни мустаҳкамлашда, гражданларнинг ҳуқуқларини ҳимоя қилишда маъмурий органларнинг ролини янада баланд кўтариш лозим.

Ҳисобот даврида **касаба союзларига** партия раҳбарлиги кучайтирилди. Партия аппаратининг тажрибали ходимларидан 140 киши касаба союз раҳбар органларига ишга юборилди. Бу эса ижобий натижалар берди.

Икки миллиондан кўпроқ ишчи, хизматчи ва колхозчини бирлаштирган республика касаба союзлари социалистик мусобақани, меҳнатга коммунистик муносабатда бўлиш ҳаракатини ривожлантириш соҳасида кўп ишлар қилмоқдалар. Маданий-оқартув ишларини ташкил этишда, меҳнаткашларнинг дам олиши ва даволанишини йўлга қўйишда, меҳнатни муҳофаза этишда, ишлаб чиқариш санитариясини яхшилаш ва саноат эстетикасини жорий қилишда касаба союзларининг роли ошиб кетди. Касаба союзлари социал страхование соҳасида муҳим ишни бажармоқдалар.

Бироқ, саноат корхоналари, қурилишлар, колхоз ва совхозлардаги баъзи бир касаба союз ташкилотлари ишлаб чиқаришдаги оммавий ишга кам эътибор бермоқдалар, ишчи ва хизматчиларнинг йиғилишларини мунтазам ўтказмаяптилар, жамоатчиликни меҳнат интизомини мустаҳкамлаш, иқтисод ва тежамкорлик учун курашга дуруст сафарбар этмаяптилар.

Бу камчиликларни тезроқ йўқотиш, КПСС Марказий Комитети март ва сентябрь Пленумларининг қарорларини амалга оширишда касаба союзларининг ролини бутун чоралар билан кучайтириш зарур. Уларнинг диққат-эътиборини техникани тараққий эттириш учун, меҳнат унумдорлигини ошириш ва маҳсулот сифатини яхшилаш учун курашни авж олдиришга қаратиш керак. Шаҳар ва қишлоқ меҳнатчиларининг маиший ва маданий талабларини тўлароқ қондириш ҳақида ғамхўрлик қилиш—касаба союз ташкилотларининг жонажон ишидир.

Республика олдида турган хўжалик-сиёсий вазифаларни ҳал этишда **ленинчи ёшлар союзининг** роли жуда катта. Ўзбекистон комсомол ташкилоти анча ўсди ва ҳозир, ёш ватанпарварлардан 860 минг кишини бирлаштириб турибди. Улар бизнинг ишончли резервимиз ва содиқ таянчимиздир. Ўзбекистон Компартиясининг XVI съездидан кейин ўтган давр ичида комсомоллардан қарийб 34 минг киши КПСС сафига қабул қилинди, комсомол комитетларининг секретарларидан 320 дан кўпроқ киши партия, совет ва хўжалик ишларига кўтариб қўйилди. Минглаб йигит ва қизлар колхоз ва совхоз далаларида, социалистик индустрия гигантларини барпо этишда жонбозлик билан ишламоқдалар.

Лекин комсомолнинг ишида ҳали кўпгина камчиликлар бор. Бир қанча шаҳар ва районлардаги, корхона ва колхозлардаги комсомол ташкилотлари ўз ишларини қизиқарли йўсинда ташкил этмаяптилар, турмушдан ажралиб қолмоқдалар, йигит ва қизларнинг хилма-хил талабларини ҳисобга олмаяптилар. Кўпгина комсомол ташкилотлари етарли даражада ташаббускорлик, ёшларга хос жўшқинлик ва оқилона уддабуронлик кўрсатмаяпти. Бундай ташкилотларда интизом бўш бўлиб, ёш авлоднинг тарбияси учун жавобгарлик туйғуси пасайтириб юборилган. Буларнинг ҳаммаси партия комитетларининг комсомолга раҳбарлик ишидаги катта-катта нуқсонларнинг натижасидир.

Яқинда Марказий Комитет Президиуми комсомол кадрлари билан ишлаш масаласини алоҳида кўриб чиқди. Республика комсомол ташкилотларининг фаолиятини тубдан яхшилаш юзасидан жуда катта тадбирлар белгиланди. Шу тадбирларни қунт билан амалга ошириш керак.

Республика партия ташкилоти олдида жуда катта вазифалар турибди. Бу вазифаларни муваффақиятли ҳал қилмоқ учун иш натижаларига юксак талабчанлик позицияларида туриб баҳо бериш, танқид ва ўз-ўзини танқидни бутун чоралар билан ривожлантириш лозим. Танқид—партия арсеналида қудратли қурол бўлиб, кадрларни тарбиялаш ва камчиликларга қарши курашишнинг синалган методидир.

Коммунистик қурилиш манфаатлари партия, совет, барча жамоат ташкилотларининг омма билан алоқаларини янада мустаҳкамлашни талаб қилади. Партия ўзининг кадрларига, барча коммунистларга халқнинг кучлари ва ақл-идрокига бўлган порлоқ ишончни юксак кўтарингиз, ҳамиша ва ҳамма ишда меҳнаткашлар оммасига таянингиз, деб таълим бермоқда. Партия оммага ўргатиш ва оммадан ўрганиш керак, деган принципни оғишмай амалга ошириб келмоқда. Барча ташкилотлар, ҳар бир раҳбар мана шу принципга доимо амал қилиши керак.

Меҳнаткашларнинг аризалари ва хатлари билан ишлаш— омма билан алоқаларни мустаҳкамлашнинг муҳим формаларидан биридир. Бизнинг вазифамиз—ҳар бир хатни ўз вақтида ва диққат-эътибор билан кўриб чиқишдан, ҳар бир хатнинг орқасида турган тирик одамни кўришдан, ҳамма муассасаларда кишиларни мунтазам қабул қилишни тартибли йўлга қўйишдан, омманинг овозига, унинг таклифлари ва танқидий мулоҳазаларига сезгирлик билан қулоқ солишдан иборат.

Партиявий раҳбарликнинг санъати шуки, кундалик кўпдан-кўп ишлар орасидан асосий вазифаларни ажратиб ола билиш, барча партия, совет, хўжалик органлари, касаба союз, комсомол ва бошқа жамоат ташкилотларининг куч-ғайратларини ана шу вазифаларни ҳал қилишга қаратиш зарур. Биз эса бу санъатни мукаммал эгаллаб олишимиз лозим.

* * *

Ўртоқлар! Ўзбекистон Совет Социалистик Республикаси экономика ва маданиятни ривожлантиришда баланд чўққиларга чиқиб олди. Қадимий ва абадий навқирон элимизнинг қиёфаси тамомила ўзгариб кетди, коммунизм йўлида мўъжизалар яратишга қодир бўлган янги, эркин ва бахтиёр одам ўсиб етишди. Бу—коммунистлар партияси кўп йиллардан бери олиб бораётган ташкилотчилик иши билан сиёсий ишнинг самаралари бўлиб, ленинча доно миллий сиёсат амалга оширилганлигининг натижасидир.

Биз етти йилликка ва ҳисобот давридаги ишимизга якун ясаб, келажакдаги вазифаларимизни муҳокама қилар эканмиз, Ўзбекистон партия ташкилоти тўғри йўлдан боряпти, деб зўр мамнуният билан айта оламиз. Ўзбекистон партия ташкилоти Совет Иттифоқи Коммунистик партиясининг жанговар отрядларидан бири сифатида ўз зиммасига юклатилган вазифани шараф билан адо этмоқда.

Ҳеч шубҳа йўқки, Ўзбекистон Компартиясининг XVII съезди омма орасида ташкилотчилик иши билан сиёсий ишни янада юксалтиришга, коммунистик қурилишнинг катта ва мураккаб вазифаларини муваффақиятли ҳал этишга, партия сафларини партия ленинчи Марказий Комитети теварагида тағин ҳам кўпроқ даражада мустаҳкам жипслаштиришга хизмат қилади.

Бутун мамлакат қатори Ўзбекистон коммунистлари, барча меҳнаткашлари ҳам жаҳон тарихидаги катта воқеаларни—Улуғ Октябрь социалистик революциясининг 50 йиллиги билан Владимир Ильич Ленин туғилган куннинг 100 йиллигини муносиб кутиб олишга ҳозирлик кўрмоқдалар.

Бизнинг ҳамма ғалабаларимиз Ленин номи билан, Октябрь ғалабаси билан боғлангандир. Улуғ Ленин байроғи остида коммунизм тантанаси йўлида янгидан-янги шонли зафарлар сари бораверамиз.

Делегат ўртоқлар, Ўзбекистон партия ташкилоти ўз сафларининг жанговарлигини янада баланд кўтаради, яратувчилик ишларининг беш йиллик плани муваффақиятли суратда амалга оширилишини таъминлайди, КПСС XXIII съезди қабул қиладиган тарихий қарорларни бажариш йўлида ҳормай-толмай ишлай беради, деб сизларнинг номингиздан, республиканинг барча коммунистлари номидан Совет Иттифоқи Коммунистик партияси Марказий Комитетини ишонтиришга рухсат этгайсиз. **(Қарсаклар).**

Яшасин улуғ Ватанимиз—Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи!

Яшасин барча ғалабаларимизнинг ташкилотчиси ва илҳомчиси шонли ленинчи коммунистлар партияси! **(Гулдурос қарсаклар).**

ТАСС АХБОРОТИ

«ЗОНД—3» ПАРВОЗДА

Совет Иттифоқида 1965 йил 18 июлда учирилган «Зонд—3» планетараро автоматик станцияси Қуёшдан аста-секин узоқлашган ҳолда гелиоцентрик орбита бўйлаб учишини давом эттирмоқда.

«Зонд—3» станцияси 1966 йил 2 мартда Москва вақти билан 0 соат 20 минутда Ердан 153 миллион 520 минг километр масофада эди.

Станция ичидаги аппаратларнинг ҳаммаси нормал ишлаб турибди. Ўтган етти ойдан кўпроқ парвоз вақтида станция билан 135 марта радио алоқаси сеанси ўтказилди. Ана шу сеанслар вақтида Ой орқа томонининг фотосуратлари, кўп миқдорда илмий ахборотлар, шунингдек станция ички системаларининг иши тўғрисидаги маълумотлар Ерга юбориб турилди.

Станция билан барқарор радио алоқа қилиб турилибди. Координациялаш — ҳисоблаш маркази олинаётган ахборотларни ишлаб чиқмоқда.

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ РЕВИЗИЯ КОМИССИЯСИНИНГ ҲИСОБОТИ

ЎРТОҚ К. КАРИМОВ ДОКЛАДИ

Делегат ўртоқлар! Ўзбекистон Коммунистик партияси ревизия комиссиясининг ҳисобот давридаги фаолияти, республика партия ташкилотларида партия аъзолик взносларини тўлаш ва молия-хўжалик фаолияти қандай аҳволда эканлигини қисқача гапириб ўтишга ижозат бергайсиз.

Партия Уставида кўрсатилганидек, партиянинг ва партия ташкилотларининг пул маблағлари аъзолик взносларидан, партия корхоналарининг даромадларидан ва бошқа тушумлардан ташкил топади. Партия аъзолари взносларини ўз вақтида ва тўлиқ тўплаш, взнослар тўланишини ҳисоблаш ва взнослар тушиши тўғрисида ҳисобот бериб туриш партия органлари молия-бюджет фаолиятининг ва партия ички ишларининг муҳим қисмидир.

Республика партия ташкилотлари КПСС аъзоларини ва партия аъзолигига кандидатларни тарбиялаш соҳасида систематик иш олиб борганликлари натижасида ҳисобот даври давомида партия интизоми янада мустаҳкамланди. Натижада коммунистларнинг катта кўпчилиги партия Устави талабларини аниқ бажармоқда. Партия аъзолик взносини ўз вақтида ва тўла равишда тўламоқда.

Бироқ, шу устав талаби бузилган ҳоллар бўлиб туради. Шуни айтиш керакки, Сурхондарё, Андижон, Бухоро область партия ташкилотларида партия аъзолик взносларини тўламай қарздор бўлганларнинг проценти республикадаги ўртача процентдан ошиб кетди. Мазкур областларнинг партия комитетлари бунга жиддий эътибор беришлари керак. Андижон, Тошкент, Бухоро, Сирдарё ва Сурхондарё область партия ташкилотларида уч ой ва ундан ҳам кўпроқ вақтдан бери партия аъзолик взносларини тўламаган коммунистлар сони камайгани йўқ. 1966 йил 1 январдаги ҳолатга қараганда партия взносларини тўламай қарздор бўлиб қолган коммунистлар Тошкент область партия ташкилотида 324, Андижон областида 267 киши, Бухоро областида 140 киши, Фарғона областида 136 киши ва Сурхондарё областида 105 киши ҳисобланади.

Айрим коммунистлар партия аъзолик взносларини тўла иш ҳақидан тўламай, ўзларининг ҳақиқий иш ҳақларини яшириб, КПСС Марказий Комитетининг инструкциясини қўпол равишда бузаётганлигини кўрсатувчи фактлар содир бўлмоқда. Бунинг тескариси бўлган фактлар ҳам бор. Айрим коммунистлар партия Уставини ва инструкцияни билмаганликлари учун партия взносларини ошиқ тўлаб юборишга йўл қўймоқдалар. Андижон область партия ташкилотида, область партия комитети ва ревизия комиссиялари ўтказган текширишлар натижасида 102 та бошланғич партия ташкилотида 800 коммунист партия аъзолик взносларини жами 3.729 сўм кам тўлаганликларини кўрсатувчи фактлар аниқланди. Тошкент область партия ташкилотида 2.822 коммунист партия аъзолик взносини жами 11.613 сўм 29 тийин миқдорида кам тўлаганлиги аниқланди. Тошкент шаҳрининг Чилонзор ва Октябрь районларидаги бошланғич партия ташкилотларида ҳам партия взносларининг кам тўланишига ва етишмай қолишига йўл қўйилмоқда.

Ҳисобот даврида бошланғич партия ташкилотларининг тўпланган партия взнослари тўғрисидаги ҳисоботларни район ва шаҳар партия комитетларига ўз вақтида топшириш интизоми яхшиланди, бироқ ҳисоботларни юбормаслик ва кечикиб юбориш фактлари бутунлай йўқотилгани йўқ.

Бизнинг вазифамиз шуки, КПСС Марказий Комитетининг партия аъзолик взносларига доир, взносларни ҳисобга олиш ва ҳисобот юритишга доир инструкциясини бундан буён аниқ бажариб боришимиз керак.

Республика партия ташкилотининг бюджети йилдан-йил кўпайиб бормоқда. 1965 йилнинг ўзида бу бюджет 1964 йилдагига нисбатан 13,7 процент кўпайди. Партия органлари, партия пропагандаси ва хўжалик ишлари учун ҳақиқатда қилинган харажатлар умуман Ўзбекистон партия ташкилотида смета-молия интизомига риоя қилинаётганлигини ва иқтисодий тежаш амалга оширилаётганлигини кўрсатмоқда.

Бироқ, ревизия комиссияси шуни қайд қиладики, баъзи область, район, шаҳар партия комитетларида сметаларнинг айрим моддалари бўйича ортиқча маблағларни сарфлашга ва шу тариқа молия интизомини бузишга ҳали ҳам йўл қўйилмоқда. Еттисой, Жиззах, Ильич, Наманган, Янгиқўрғон, Когон, Косон, Чироқчи, Яккабоғ, Оққўрғон, Бўка, Калинин, Оржоникидзе район партия комитетлари ва Тошкент шаҳридаги Куйбишев ва Ленин район партия комитетлари молия интизомини мана шундай бузишларга йўл қўйганлар.

Ревизия комиссияси шуларни айтиш билан бирга молия-бюджет интизомини бузишларга бундан буён йўл қўйиб бўлмаслигига мазкур партия комитетлари раҳбарларининг эътиборини жалб қилишни зарур деб ҳисоблайди.

Ўзбекистон Коммунистик партиясининг XVI съездидаги ҳисоботида айрим область, шаҳар ва район партия комитетлари партия бюджетидан партия пропагандаси учун берилган маблағларни тўла ўзлаштирмаганликлари танқид қилинган эди.

Ҳисобот даврида партия бюджетидан партиявий оқартув ишларига ва партия пропагандасига ажратилган маблағлардан фойдаланиш бир мунча яхшиланди. Бироқ, кўпгина область, шаҳар ва район партия комитетлари берилган маблағлардан ҳали ҳам тўлиқ фойдаланмаётирлар. Партия маорифи уйлари ва кабинетлари, кечки марксизм-ленинизм университетлари ва партия пропагандаси харажатлари учун партия бюджетидан ажратилган маблағлардан тўла фойдаланиш мақсадида ҳамма чораларни кўриш зарур.

Капитал қурилиш эҳтиёжларига ҳисобот даврида бундан олдинги тўрт йилдагидан 26 процент кўп маблағ сарфланган.

Кўпгина область ва район партия комитетлари учун маъмурий бинолар қуриб берилди, партия органлари ходимларининг анча қисми уй-жой билан таъминланди. 1962 — 1965 йилларда 154 минг квадратметр ҳажмда 28 та маъмурий бино қурилиб, фойдаланишга топширилди. Шу жумладан район партия комитетлари учун 24 та, область партия комитети учун битта бино, шаҳар партия комитетлари учун 2 та бино. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг маъмурий биноси ва бир меҳмонхона қурилди. Ҳозирги вақтда республикадаги область, шаҳар ва район партия органларининг 126 тадан 67 таси янги маъмурий бинолар билан таъминланган ва бу йил яна 23 та партия органи маъмурий бинолар билан таъминланади. Шу даврда 91 та турар-жой биноси, умумий саҳни 41.348 квадратметрдан иборат 1.194 та квартира фойдаланишга топширилди.

Капитал қурилиш эҳтиёжлари учун партия бюджетидан ажратилган маблағлар тўла равишда ўзлаштирилган. Партия органлари объектларини қуриш сифати кейинги йилларда анча яхшиланди.

Бироқ, объектларни фойдаланишга кечикиб топшириш ҳоллари содир бўлган. Ҳисобот даврида 840 квадратметр уй-жой майдони қуриб битказилмаган. Шеробод, Хўжайли, Ромитан ва бошқа баъзи район партия комитетларининг бинолари белгиланган муддатдан анча кеч фойдаланишга топширилган.

Партия органларининг қурилиш объектларини ўз вақтида фойдаланишга топширишни ва қурилишларнинг сифати яхши бўлишини қаттиқ контроль қилиб туриш зарур.

Ҳисобот даврида Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг Бирлашган нашриёти ўз ишининг техникавий-иқтисодий кўрсаткичларини анча яхшилади. Рентабеллик ва маҳсулот сифати йилдан йилга ошиб бормоқда. Шу билан бирга ревизия комиссияси нашриёт раҳбарлигининг баъзи моддалар бўйича белгиланган лимитларга систематик равишда риоя қилмаётганлигини ва ортиқча харажатларга йўл қўяётганлигини, бундан буён бундай ҳолларни тўхтатиш кераклигини қайд қилади.

Ревизия комиссияси марксизм-ленинизм институтининг филиали Ўзбекистон Коммунистик партия тарихи институти молия-хўжалик фаолиятини бир неча марта текширди. Аниқланган камчиликларни институт ўз вақтида тугатди.

Ҳисобот даврида ревизия комиссияси Тошкент олий партия мактабининг молия-хўжалик фаолияти аҳволини ҳам текшириб чиқди. Молия-бюджет интизомини бузиш фактлари аниқланганидан кейин бу камчиликлар ўз вақтида тузатилди.

КПСС Марказий Комитети меҳнаткашларнинг хатлари бизнинг яхши ва доно маслаҳатчиларимиз, бизнинг ишимиз тўғрисида қилинган оқилона танқид эканлигини бир неча марта кўрсатиб ўтган эди. Шу сабабли республика, партия ва совет ташкилотларининг кўпчилигида меҳнаткашларнинг хатларига диққат ва эътибор билан қараш асосий принцип бўлиб мустаҳкам қарор топди. Ревизия комиссияси ўтказган текширишларнинг натижалари ҳисобот даврида Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг ходимлари меҳнаткашларнинг хат ва шикоятларида кўтарилган масалаларни анча оператив ҳал қилаётганликларини кўрсатди.

Ҳисобот даврида Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетига меҳнаткашлардан 55.775 та хат, ариза ва шикоят тушган. Улар асосан, меҳнаткашларнинг шикоятлари ва аризаларини кўриб чиқиш тартиби тўғрисидаги инструкцияларнинг талабларига мувофиқ қараб чиқилган. Шикоят ва аризалар йилдан-йил камайиб бораётганлигини қайд қилиб ўтиш керак.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетига тушган ариза ва шикоятларни анализ қилиш шуни кўрсатдики, бу шикоят ва аризаларнинг кўпчилиги уй-жой масалалари ва коммунал-маиший хизмат масалалари тўғрисида, ишга жойлашиш, қишлоқ хўжалик масалалари бўйича, ўқув юртларининг ишлари, партия-совет органларининг ишлари тўғрисида ёзилмоқда.

Хатлар, шикоятлар ва аризаларнинг энг кўпи Тошкент шаҳри, Тошкент области, Самарқанд области, Сурхондарё области ва Фарғона области меҳнаткашларидан келган.

Ревизия комиссияси, агар партия ва совет органларининг айрим ходимлари шу шикоятлар ва аризаларни юзаки ва эътиборсиз кўриб чиқишга йўл қўймаганларида эди ҳамда мазкур шикоятлар ва аризалар юзасидан ўз вақтида ва қаноатланарли жавоб берганларида эди, тушаётган шикоятлар ва аризалар анча камайган бўлур эди ҳамда уларнинг анча қисми жойлардаги тегишли ташкилотларда белгиланган муддатларда кўриб чиқилган бўлур эди, деб ҳисоблайди.

Келгусида шуни ҳисобга олиш керак.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг аппаратида ишнинг шундай ташкил қилинишига эришиш керакки, шикоят ва аризаларнинг қачон тушганлигини ҳисоблаб, уларнинг ҳаммаси йил охиригача батамом кўриб чиқиладиган ва ҳал қилинадиган бўлсин. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг бўлимларида кўрилмасдан ётган шикоят ва аризалар ҳали ҳам бор.

Шу билан бирга ревизия комиссияси, бизнинг воқелигимизни ёмонлашни, партия ва совет органларини ҳамда уларнинг раҳбарларини қоралашни мақсад қилиб олган туҳматчилар ва амалпарастларга қарши коммунистлар бундан кейин ҳам курашишлари зарурдир, деб ҳисоблайдилар.

Ҳисобот даврида Ўзбекистон Компартиясининг ревизия комиссияси КПСС Марказий Комитетининг инструкциясига амал қилиб келди. Шу давр ичида Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг ва Марказий Комитетга қарашли партия муассасаларининг молия-хўжалик фаолияти 24 марта текширилди. Бундан ташқари Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг ишлар мудирлиги республикадаги барча партия ташкилотлари ва партия муассасаларида инструкцияда белгиланган муддатларда ҳужжатли ревизиялар ўтказди. Ревизия комиссияси ўтказилган текширишларнинг натижалари тўғрисида, шунингдек ўзининг хулоса ва таклифлари тўғрисида Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетига ахборот бериб турди. Марказий Комитет бу ахборот ва таклифларга тўғри қулоқ солди.

Ҳисобот даврида Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг секретариати республика партия ташкилотида молия-бюджет интизомининг ва аъзолик взносларини тўлашнинг қай аҳволдалигини тўрт марта муҳокама қилди ва область, шаҳар, район партия комитетларининг ҳамда партия муассасаларининг ишларида аниқланган нуқсонларни йўқотишга қаратилган чораларни кўрди ва тегишли қарорлар қабул қилди.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг ишлар мудирлиги бизнинг иштирокимиз билан область партия комитетлари молия-хўжалик сектори мудирларининг, область, шаҳар ва район партия ташкилотлари ревизия комиссиялари раисларининг молия-бюджет интизомини, партия аъзолик взносларини тўлашни ва шу ишлар тўғрисида ҳисоботлар тузишни яхшилаш масалаларига бағишланган бир кунлик семинарни ўтказди.

Барча партия комитетлари ва бошланғич партия ташкилотлари контроль-ревизия ишига, молия-хўжалик фаолиятининг аҳволини, аъзолик взносларини тўлаш, ҳисоб қилиш ва ҳисобот ишларининг аҳволини текшириб туришга, меҳнаткашларнинг шикоятлари ва аризаларни ўз вақтида кўриб чиқиб ҳал қилишга бундан буён ҳам доимий эътибор бериб туришлари керак. Бу эса бутун партия ички ишларимизнинг сифатини ҳеч шубҳасиз оширади ва республика партия ташкилотларида Устав талабларининг бузилиши сингари фактларни тугатади.

Жонажон партиямизнинг ленинчи Марказий Комитети раҳбарлигида мамлакатимиздаги коммунистик қурилишнинг жуда катта планларидан руҳланган Ўзбекистон партия ташкилоти ўз олдида турган вазифаларни бажаришда тағин ҳам кўпроқ куч-ғайрат ва матонат билан янги муваффақиятларга эришади. Бунга ҳеч қандай шак-шубҳа йўқ. **(Қарсаклар).**

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ ВА РЕВИЗИЯ КОМИССИЯСИНИНГ ҲИСОБОТ ДОКЛАДЛАРИ ЮЗАСИДАН МУЗОКАРАЛАР

ЎРТОҚ С. РАСУЛОВ НУТҚИ

ТОШКЕНТ ШАҲАР ПАРТИЯ КОМИТЕТИНИНГ БИРИНЧИ СЕКРЕТАРИ

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг ҳисобот докладида Совет Ўзбекистонида экономика ва маданиятнинг юксак суръатлар билан ривожланишини таъминлашда республика партия ташкилоти жуда катта иш қилганлиги ўз ифодасини топган, партия ташкилотининг фаолияти ҳар томонлама танқидий анализ қилиб берилган.

Коммунистик қурилишда, КПСС XXII съездининг қарорларини ва партия Программасини амалга оширишда республика эришган жуда катта муваффақиятларга республика пойтахтининг коммунистлари ва барча меҳнаткашлари ҳам муносиб ҳисса қўшдилар. Тошкент саноати етти йиллик топшириғини муддатидан олдин бажарганлигини биз мамнуният билан съездга маълум қиламиз. Капитал қурилиш ҳажми икки баравардан зиёд ошди. 300 минг квадрат метр ишлаб чиқариш майдонлари, салкам икки миллион квадрат метр уй-жой фойдаланишга топширилди, кўпгина маданий-маиший бинолар қурилди.

Биз эришган ана шу муваффақиятлар учун КПСС ленинчи Марказий Комитети ва Совет ҳукуматидан, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети ва ҳукуматидан миннатдормиз. Улар пойтахтимиз экономикаси ва маданиятини ривожлантиришга доимо эътибор бермоқдалар.

Лекин биз КПСС Марказий Комитети сентябрь Пленумининг юксак талаблари асосида ўз ишимизга баҳо берар эканмиз, камчиликларимизни ҳам кўриб турибмиз, мавжуд резервлар ва имкониятлардан ҳали тўла фойдаланилмаётганлигини тушуниб турибмиз.

Баъзи корхоналаримиз меҳнат унумдорлигини ошириш планини бажаролмаётирлар, ҳар хил унумсиз харажатларга, товар маҳсулотининг қимматлашиб кетишига йўл қўймоқдалар. Капитал қурилиш соҳасида ҳам нуқсонлар кам эмас. Шу нарсани рўй-рост тан олиш керакки, биз шу вақтгача ишлаб чиқаришнинг конкрет экономикаси билан суст шуғулланиб келдик, саноат корхоналари фаолиятининг натижаларини кам анализ қилдик, жойлардаги ишнинг аҳволини яхши ўрганмадик. Ҳозир шаҳар партия комитети ана шу камчиликларни тезроқ бартараф этишга ҳаракат қилмоқда.

Партия ташкилотимиз КПСС Марказий Комитети сентябрь Пленумидан кейин кадрларни ўқитиш масаласига эътиборни кучайтирди. Раҳбар партия ва хўжалик ходимларидан қарийб бир ярим минг киши марксизм-ленинизм кечки университетларида шуғулланмоқда. Корхоналардаги иқтисодий бўлимларнинг ходимлари Халқ хўжалиги институти ҳузурида ташкил қилинган олий иқтисодий мактабларда ўқимоқда. Цехларнинг бошлиқлари, мастерлар ва бошқа мутахассислар район партия комитетлари ҳузурида ва корхоналарда ташкил қилинган мактабларда ҳамда семинарларда иқтисодий ўқишга жалб қилинган. Саноатга партия раҳбарлиги методлари такомиллаштирилмоқда.

Кейинги вақтларда ҳали етарли тажрибаси бўлмаган кўпгина янги кишилар шаҳар ва район партия комитетларига партия ишига келишди. Бундай ходимларни семинарлардагина ўқитиш кифоя қилмайди. Қисқа муддатли курслар ва мактаблар ташкил қилиш тўғрисидаги таклифлар партия матбуотида айтилди. Ходимлар ана шундай курс ва мактабларда партия қурилиши масалаларини ўрганган бўлур эдилар.

Бизнинг фикримизча, партиявий иш услуби ва методларини такомиллаштириш масалалари юзасидан кенг фикрлашиб олинса, айни мақсадга мувофиқ иш бўлур эди. Энг муҳими шуки, партия аппаратининг ташкилотчилик ролини яна ҳам юқори кўтариб, уни ўзига хос бўлмаган вазифалардан ҳалос этиш керак, унинг куч ва диққат-эътиборини партиявий-сиёсий ишларни яхшилашга, кадрларни тайёрлаш ва жой-жойига қўйишга, қабул қилинган қарорларнинг ижросини контроль қилишга, одамлар билан ишлашга қаратиш лозим.

Шу муносабат билан мен ҳар хил кенгашлар ва мажлислар ўтказиш практикаси ҳақида баъзи бир мулоҳазаларимни айтиб ўтмоқчиман. Коллектив раҳбарлик, партия ички демократиясини ривожлантириш воситаларидан бири сифатида бу кенгаш ва мажлисларнинг зарурлигини ҳеч ким инкор эта олмайди. Бироқ йиғилишларни тез-тез чақириб туриш мақсадга мувофиқми ёки йўқми эканлиги тўғрисида жиддий ўйлаб кўриш керак. Министрлик ва идораларнинг ходимлари жойларга бориб, ишнинг аҳволини текшириб кўришса, камчиликларни аниқлашса, корхона ва муассасаларга конкрет ёрдам кўрсатишса, фойдали бўлур эди.

Шаҳар партия комитети топшириб қўйилган иш участкаси учун кадрларнинг масъулиятини оширмоқда, уларга кўпроқ ишонадиган, ёрдам кўрсатадиган бўлиб қолди. Биз буни ташкилотчилик ишимизнинг асосий вазифаси деб биламиз.

Ходимларни танлаш ва тарбиялаш — енгил иш эмас. Кадрларни, айниқса бошланғич партия ташкилотларининг секретарларини тез-тез алмаштиришга тўғри келганида, хафа бўласан, киши, секретарларни ҳар икки йилда янгилаб туриш практикаси, бизнинг фикримизча жиддий тузатишни талаб қилади.

Яна бир масала — партия ходимларининг номенклатураси тўғрисидаги масала устида тўхталиб ўтмоқчиман Бир раҳбар ходимнинг ўзи кўпинча бир неча партия комитетларида тасдиқланади. Бу ишни ҳам тартибга солиш керак.

Тошкент коммунистлари ва барча меҳнаткашлари шу кунларда СССР халқ хўжалигини ривожлантириш беш йиллик плани юзасидан КПСС XXIII съезди Директиваларининг лойиҳасини ҳар томонлама муҳокама қилмоқдалар ва якдиллик билан маъқулламоқдалар. Шаҳар партия ташкилотимиз улуғ Ленин байроғини, жонажон партия байроғини бундан буён ҳам баланд кўтариб боради ва коммунистик қурилишга қўшаётган ўз ҳиссасини тағин ҳам кўпайтиради, деб Ўзбекистон Компартиясининг XVII съездини ишонтиришга рухсат бергайсиз. **(Қарсаклар).**

ЎРТОҚ А. ҲАЙДАРОВ НУТҚИ

АНДИЖОН ОБЛАСТЬ ПАРТИЯ КОМИТЕТИНИНГ БИРИНЧИ СЕКРЕТАРИ

Андижон область партия ташкилоти Ўзбекистон Компартиясининг XVII съездига янада уюшган, мустаҳкамланган, Совет Иттифоқи Коммунистик партияси ленинчи Марказий Комитети теварагида маҳкам жипслашган ҳолда келди. Область коммунистлари ва барча меҳнаткашлари ҳисобот даврида КПСС Программасини ва етти йиллик план топшириқларини бажариш соҳасида муайян иш қилдилар. Фақат тўрт йил ичида пландан ташқари 28 миллион сўмлик маҳсулот ишлаб чиқарилди. Кўпгина янги корхоналар қурилди, йирик «Наманган» нефть кони очилди.

Область пахтакорлари уч йилдан бери сурункасига мўл ҳосил етиштириб, ўз зиммаларига олган социалистик мажбуриятларни шараф билан ошириб бажармоқдалар. Сув хўжалиги ва йўл қурилиши, халқ маорифи, соғлиқни сақлаш ва маданият муваффақиятли ривожланди.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг ҳисобот докладида кейинги йилларда республикамиз эришган ютуқ ва муваффақиятлар ишонарли тарзда кўрсатиб берилган, нуқсонлар ва камчиликлар очиб ташланган, янги катта вазифалар белгиланган. Ўзбекистон Коммунистик партияси Марказий Комитетининг ҳисобот давридаги фаолиятини биз тўла маъқуллаймиз ва докладда баён қилинган хулоса ва таклифларга тўла-тўкис қўшиламиз.

Кейинги вақтларда, айниқса КПСС Марказий Комитетининг октябрь ва шундан кейинги Пленумларидан сўнг область партия ташкилоти раҳбарликнинг ленинча услуби ва методларига қаттиқ риоя қилишга кўпроқ эътибор бера бошлади. Биз ташкилотчилик ва идеология ишини бирга қўшиб олиб боришга, кадрларимизни ғоявий чиниқтиришни оширишга, омманинг ижодий активлигини бундан буён ҳам ривожлантиришга, социалистик мусобақани ва унинг олий формаси бўлган коммунистик меҳнат ҳаракатини тағин ҳам кенг авж олдириб юборишга ҳаракат қиламиз. Барча моддий неъматлар ишлаб чиқарувчи одамлар билан иш олиб бориш бутун фаолиятимиз марказида бўлишига ҳаракат қилмоқдамиз.

Областимизда коммунал-маиший корхоналарнинг сони йил сайин кўпайиб бормоқда, янги урф-одатлар турмушга тобора кенг сингиб кетмоқда. Шу билан бирга мен қишлоқ меҳнаткашларини шинам уй-жойлар ва маданий-маиший муассасалар билан таъминлаш сингари муҳим масала устида тўхталиб ўтмоқчиман.

Қишлоқ жойларидаги аҳоли яшайдиган барча пунктларни қайта қуришни ва шаҳар типидаги замонавий посёлкалар барпо этишни тезроқ тугаллаш учун биз ҳар йили колхозчиларнинг ўзига 11-12 минг уй-жой қуриб беришимиз лозим. Бироқ, қишлоқдаги қурилиш суръатларини етарли деб мутлақо айтиб бўлмайди. Планлаштирувчи ва қурилиш ташкилотлари, «Сельхозтехника» органлари бу муҳим ишга етарли эътибор бермаётирлар. Қишлоқ қурилишлари материаллар, механизмлар билан яхши таъминланмаган, индустриал базаси талабга жавоб бермайди. Лойиҳалаш ташкилотларининг айби билан қурилишнинг бош планлари ҳамма хўжаликларга ҳали етказиб берилгани йўқ. Уй-жойларнинг дуруст лойиҳалари тузиб берилмаётир. Биз ана шу масала махсус қараб чиқилади, деб ўйлаймиз.

Область партия комитети бошланғич партия ташкилотларининг роли ва жанговарлик қобилиятини оширишга ҳаракат қилмоқда. Ана шу бошланғич партия ташкилотларига таяниб иш кўргандагина хўжалик ва сиёсий вазифаларни муваффақиятли ҳал қилиш мумкин. Бунинг учун бошланғич партия ташкилотларининг барча секретарларига партия қурилиши масалаларини чуқур ўргатиш, партиявий иш тажрибаси билан қуроллантириш, уларнинг активлиги ва ташаббускорлигини ривожлантириш зарур.

Кейинги вақтларда партия комитетларининг аппаратига саноат, қурилиш, қишлоқ хўжалиги мутахассисларидан кўпгина киши келди. Улар ҳали етарли даражада партиявий иш тажрибасига эга эмас. Уларни ўқитишга эътиборни кучайтириш зарур.

Партия илмий жиҳатдан асосланган тавсиялар учун, илмий ютуқларни колхоз ва совхоз ишлаб чиқариши практикасига жорий қилишнинг самарали бўлиши учун тадқиқот муассасаларининг масъулиятини оширишни талаб қилади. Шу муносабат билан республика Фанлар академияси Ботаника институтининг тавсияси билан ташкил қилинган тери ошлашда ишлатиладиган илдиз етиштирувчи совхоз ҳақида гапириб ўтиш керак. Бу совхоз олимларнинг таянч пункти бўлиб қолди. Ҳозирча совхоз фақат зарар кўраётир. Институт ўз таклифларига жиддий қараши лозим.

Фарғона водийси қишлоқ хўжалигини, айниқса пахтачиликни янада ривожлантириш учун Андижон сув омборини қуриш катта аҳамиятга эга. Бу ерда ҳозирдаёқ ишлаб чиқариш базаси барпо этилди, уй-жойлар бор, тўғон ва электростанция қуриш учун ҳамма шароитлар мавжуд. Ана шу қурилиш беш йиллик план Директиваларининг лойиҳасида ўз ифодасини топиши лозим деб ҳисоблаймиз. Марказий Фарғона каналини қуриш учун ҳам тезроқ маблағ ажратилиши лозим. Бу канал янги ерларни ўзлаштириш учун катта аҳамиятга эга бўлади.

Андижон партия ташкилоти, областнинг барча меҳнаткашлари халқ хўжалигининг барча тармоқларини янада ривожлантириш ва меҳнаткашларни коммунизм қурувчиларининг ахлоқ кодекси руҳида тарбиялаш юзасидан Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети XVII съезди ва КПСС XXIII съезди қарорларини шараф билан бажаришга ўзларининг бутун куч-ғайратларини сарфлайдилар, деб Ўзбекистон Коммунистик партияси съездини ишонтиришга рухсат бергайсиз. **(Қарсаклар).**

ЎРТОҚ А. ҚОДИРОВ НУТҚИ

ЎРТА ОСИЁ ТЕМИР ЙЎЛИ БОШҚАРМАСИНИНГ БОШЛИҒИ

Ўрта Осиё темир йўлининг коллективи Совет Иттифоқи Коммунистик партиясининг XXIII съездини муносиб кутиб олишга интилиб, олинган мажбуриятларни муваффақиятли бажариш учун ҳамма чораларни кўрмоқда. Темир йўлчиларимиз бутун совет халқи билан бирга СССР халқ хўжалигини ривожлантиришнинг 1966 — 1970 йилларга мўлжалланган беш йиллик плани юзасидан КПСС XXIII съезди Директивалари лойиҳасини Ватанимиздан зўр фахрланиш туйғулари билан кутиб олдилар.

Ўрта Осиё темир йўл магистрали мамлакатнинг бутун халқ хўжалиги билан бирга ўсиб ва кенгайиб бормоқда. Темир йўлда юк ташиш ҳажми йил сайин ортмоқда. Шуни айтиш кифояки, ўтган етти йил ичида юк ташиш қарийб 25 процент ошди, бу эса Совет Иттифоқидаги темир йўлларда эришилган ўртача ўсишдан анчагина ортиқдир.

Темир йўлда юк ташиш ҳажмининг бунчалик тез суръатлар билан ўсиши Ўрта Осиё республикалари халқ хўжалигининг тўхтовсиз ривожланиб бораётганлигининг қонуний натижасидир, шу билан бирга у, йўл хўжаликларини техника билан тегишлича қуроллантириш ва янада ривожлантиришни талаб этади. Йўл хўжаликлари ажратилаётган катта маблағлар, йўлларнинг янги техника ва ускуналар билан таъминланиши натижасида мустаҳкамланмоқда.

Ҳозирги вақтда пассажирлар ташиш ва юк ташишнинг деярли ҳаммаси асосан тепловозлар ёрдамида бажарилмоқда. Пассажир поездлар қатновини тезлаштириш соҳасида бир қатор тадбирлар амалга оширилди. Яқин келажакда барча скорий поездлар Тошкентдан Москвагача бўлган йўлни икки суткадан сал кўпроқ вақт ичида ўтадиган бўлади.

Ҳар йили янгидан-янги пассажир поездлар ҳаракатга туширилмоқда. Эндиликда Ўзбекистон ва Ўрта Осиёдаги бошқа республикаларнинг пойтахтлари Совет Иттифоқидаги кўпгина районлар билан бевосита темир йўл орқали боғлангандир. Шаҳар атрофида пассажирлар ташийдиган йўлларнинг деярли ҳаммасида тез юрадиган комфортабель дизель поездлар қатнамоқда.

Термиз, Қарши, Гулистон, Самарқанд, Тошкент, Бекобод шаҳарларидаги ҳамда бошқа бир қатор станциялардаги вокзалларни ривожлантириш ва ободонлаштириш соҳасида катта ишлар қилинмоқда.

Темир йўлни техника билан қуроллантириш юзасидан амалга оширилган катта ишлар, барча юк ташиш процессларини автоматлаштириш ва механизациялаш, меҳнат ва технологиянинг илғор методларини жорий қилиш темир йўл коллективига етти йил мобайнида юк ва пассажирлар ташишда ходимлар сонини кўпайтирмай туриб, меҳнат унумдорлигини ошириш ҳисобига юк ва пассажирлар ташишни анча кўпайтириш имконини берди. Меҳнат унумдорлигининг ошуви билан бир вақтда, ишчиларнинг иш ҳақи ҳам кўпаймоқда.

Етти йил мобайнида темир йўлда меҳнат унумдорлиги қарийб 25 процент ошди, юк ташиш таннархи эса, 18 процент камайди.

Ўрта Осиё темир йўли Совет Иттифоқидаги юқори даражада рентабель бўлган темир йўллардан биридир. Юк ташишдан келаётган даромадлар барча эксплуатацион харажатларни, капитал ремонт ва капитал маблағлар қўйиш юзасидан бўлаётган сарфларни қоплашдан ташқари ҳар йили 20 миллион сўмдан кўпроқни ташкил қилмоқда.

Темир йўлни ривожлантириш ва техникавий жиҳатдан қуроллантириш билан бирга, Ўрта Осиё темир йўл магистрали ходимларининг уй-жой ва маданий-маиший шароитини яхшилаш тадбирлари тобора катта миқёсларда амалга оширилмоқда.

Ишимизда ҳали камчиликлар ва фойдаланилмаётган резервлар ҳам бор. Юк поездлари қатнови графиги кўпинча бажарилмай қолади, айрим участкаларда техникадан фойдаланиш қоидалари бузилмоқда, булардан бошқа камчиликлар ҳам бор.

Резервлардан биринчи навбатда шуни кўрсатиб ўтиш зарурки, бизнинг асосий ишлаб чиқариш фондларимиз бўлган вагонлар ва локомотивлардан максимал фойдаланишимиз керак. Бунинг учун йирик саноат корхоналари, қурилиш ташкилотлари билан биргаликда юк ташишда вагонлардан тўла фойдаланиш ва уларнинг турли ишларни бажарган вақтда бекор туриб қолишини қисқартириш чораларини белгилаш юзасидан катта ишлар қилинди.

Беш йилга мўлжалланган капитал маблағ сарфлаш планида транспортнинг юк ташиш қобилиятини максимал даражада оширишга қаратилган ишларни бажариш кўзда тутилади. Самарқанд — Қарши, Термиз — Ёвон, Қўнғирот — Макат темир йўллари қурилади.

Ўрта Осиё пўлат магистралининг кўп минг кишилик коллективи беш йиллик планни муваффақиятли бажариш учун бутун куч-ғайратини сарфлайди, деб съездни ишонтиришга ижозат бергайсиз. **(Қарсаклар).**

Редактор А. ИСМОИЛОВ.

ТЕЛЕВИДЕНИЕ БУГУН

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

Рус тилида: 18.00 — **Телевизион янгиликлар,** 18.20 — **Ватан чорлаганда** (юқори синф ўқувчилари учун).

Ўзбек тилида: 19.00 — Ўзбекистон Компартияси XVII съезди делегатлари учун. **Республика бадиий ҳаваскорлик коллективлари кўриги қатнашчиларининг якунловчи концерти** (Санъат саройидан), танаффус вақтида — **Телевизион янгиликлар,** сўнгра — **Қалб амри билан** (Ўзбекистон комсомоли XVIII съезди олдидан), кейин — **Эртаги кун программаси.**

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

Ўзбек тилида: 18.10 — **Гўзал нақшлар** (мактаб ўқувчилари учун), 18.35 — **Тошкент янгиликлари,** 18.45 — **Опера ва балетларда халқ рақслари.**

Рус тилида: 19.15 — **Полимерлар инсон хизматида** (илмий-оммабоп фильм), 18.35 — **Тошкент янгиликлари,** 19.45 — **Азиз дугоналарга** (адабий эшиттириш), 20.05 —В. Катаев **Чўлдаги кичик қишлоқ** (телефильм).

ТЕАТР

НАВОИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА — 4/III да **Травиата,** 5/III да **Демон.**

ҲАМЗА НОМЛИ ТЕАТРДА — 4/III да **Қутлуғ қон,** 5/III да **Қонли сароб.**

МУҚИМИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА — 4/III да **Гули сиёҳ,** 5/III да **Ёшликда берган кўнгил.**

КИНО

Звонок чалинди, эшикни очинг — СОБИР РАҲИМОВ номли, «ЎЗБЕКИСТОН», «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ», «МОСКВА», «ВОСТОК» (кундуз ва кечқурун). «ЁШ ГВАРДИЯ» (эрталаб соат 10, 11-45 минут ва кундуз 1 яримда).

Денгиз сари — «ЁШ ГВАРДИЯ», НАВОИЙ номли (кундуз ва кечқурун). «ДРУЖБА» (кундуз соат 12, 4 ва кеч 8 да), «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ» (кундуз 3 да).

Текширилди, миналар йўқ — «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ» (кундуз ва кечқурун). «ДРУЖБА» (кундуз соат 2, кеч 6 ва 10 да), «СПУТНИК» (кундуз 1, 4 ва кеч 7 да).

Игорь Ильинский билан учрашув — «СПУТНИК» (кундуз ва кечқурун), «ДРУЖБА» (тоқ соатларда).

Сукунат дақиқаси — «ИСКРА», «ЧАЙКА» (кундуз ва кечқурун), «СПУТНИК» (кундуз соат 12, 3, кеч 6 ва 9 да).

Чўккан кеманинг сири — «ЧАЙКА» (эрталаб соат 10 да).

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети Бирлашган нашриётининг босмахонаси. Тошкент шаҳри.

ИНДЕКС 64969 Р. 00167. Г—1066